

ИЗВЕШТАЈ
О САМОВРЕДНОВАЊУ И ОЦЕЊИВАЊУ КВАЛИТЕТА

Јагодина, 2017.

На основу члана 17. Закона о високом образовању („Службени гласник РС“ бр.76/05, 100/07 – аутентично тумачење, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15, 68/15 и 87/16) и члана 199. став 1. тачка 3-5. Статута Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу у (даљем тексту: Факултет), а у складу са Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа Националног савета за високо образовање („Службени гласник РС“ број 106/06), Стандардима и поступцима обезбеђења квалитета Факултета (бр. 01-1060 од 17.4.2008) и Правилником о унутрашњој провери квалитета (бр. 01-1406 од 14.5.2008), Комисија за обезбеђење квалитета Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, сачинила је:

**ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ И ОЦЕЊИВАЊУ КВАЛИТЕТА
ФАКУЛТЕТА ПЕДАГОШКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

САДРЖАЈ

1. УВОД	4
1.1 Поступак самовредновања	4
1.1.1 Субјекти поступка самовредновања.....	4
1.1.2 Опис поступка самовредновања	5
2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ФАКУЛТЕТУ	7
2.1 Преглед историјског развоја	7
2.2 Сумарни приказ актуелног стања	10
2.3 Мисија и визија факултета	12
3. ПРОЦЕНА ИСПУЊЕНОСТИ СТАНДАРДА КВАЛИТЕТА	14
Стандард 1: Стратегија обезбеђења квалитета.....	14
Стандард 2: Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета	20
Стандард 3: Систем обезбеђења квалитета.....	25
Стандард 4: Квалитет студијског програма.....	30
Стандард 5: Квалитет наставног процеса	56
Стандард 6: Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада	69
Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника	77
Стандард 8: Квалитет студената	85
Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса	93
Стандард 10: Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке	101
Стандард 11: Квалитет простора и опреме	108
Стандард 12: Финансирање	114
Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета	122
Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета.....	126

1. УВОД

1.1 Поступак самовредновања

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу тежи континуираном испуњавању високих стандарда у погледу квалитета наставног и научног рада. Институционализовани систем управљања квалитетом на Факултету успостављен је академске 2007/2008. у оквиру припрема за први циклус акредитације. Током 2008. и 2013. године спроведени су поступци самовредновања у складу са *Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа Националног савета за високо образовање*.

Поступци самовредновања спроведени су у свим областима обезбеђења квалитета предвиђеним *Законом о високом образовању, Правилником о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа Националног савета за високо образовање („Службени гласник РС“ број 106/06) и Стандардима и поступцима обезбеђења квалитета Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу*.

1.1.1 Субјекти поступка самовредновања

Поступак самовредновања организовала је и спровела Комисија за обезбеђење квалитета Факултета, коју чине представници наставног и ненаставног особља и представници студента (седам представника наставног особља, два представника ненаставног особља и два представника студената). Комисију у новом сазиву образовало је Наставно-научно веће Факултета на седници одржаној 23. октобра 2014. У поступку самовредновања учествовале су посебно формиране поткомисије наставника, сарадника и студената Факултета, органи, тела и службе Факултета. Послове статистичке обраде података обавила је Комисија за организовање и спровођење поступка студентске евалуације. Текст нацрта Извештаја о самовредновању припремила је Комисија за обезбеђење квалитета.

1.1.2 Опис поступка самовредновања

Поступак самовредновања спроведен је у складу са *Упутствима за припрему извештаја о самовредновању високошколске установе у саставу универзитета, интегрисаних универзитета и високих школа*. Прва фаза подразумевала је планирање активности у поступку самовредновања и формирање поткомисија за писање извештаја о самовредновању. Комисија за обезбеђење квалитета образовала је поткомисије са задатком да, према упутствима, препорукама и временским роковима Комисије за обезбеђење квалитета, припреме извештаје о испуњености стандарда, пруже неопходне SWOT анализе и доставе показатеље испуњености стандарда у оквиру прилога и табела.

Друга фаза процеса самовредновања подразумевала је прикупљање података. Поткомисије су се у свом раду водиле постојећом документацијом, изворима података и инструментима за прикупљање података (индикатори квалитета, методологија периодичног анкетирања, коришћење различитих анкета и узорака из различитих популација, извештаји стручних служби Факултета).

У завршној фази, на основу свих расположивих података, анализа и предлога, Комисија за обезбеђење квалитета припремила је *Извештај о самовредновању и оцењивању квалитета Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу за 2016/2017. годину*.

У овом циклусу самовредновања, Комисија за обезбеђење квалитета се руководила идентичном методологијом у односу на други циклус самовредновања из 2013/2014, а комплекснијом методологијом у односу на први циклус самовредновања из 2008/2009. године.

Основни метод за анализу и процену тренутног стања у домену појединачних параметара квалитета била је SWOT анализа (анализа снага, слабости, могућности и опасности), која нуди оквир за формулисање корективних мера и активности за побољшање квалитета у релевантним сегментима.

Табела 1. Објашњење квантификација процена коришћених приликом SWOT анализе

SWOT анализа	Квантификација процене
S – (Strengths): предности	+++ → високо значајно
W – (Weaknesses): слабости	++ → средње значајно
O – (Opportunities): могућности	+ → мало значајно
T – (Threats): опасности	0 → без значајности

Ставови, мишљења и процене студената, представљали су драгоцен корективни фактор у праћењу квалитета нудећи информације о перцепцији квалитета и указујући на оне аспекте рада на које треба усмерити мере за унапређење. Стога је један од најважнијих поступака за прикупљање података у процесу самовредновања било анкетање студената.

Комисија за обезбеђење квалитета утврдила је методологију и динамику анкетања, припремила анкетне упитнике, утврдила начин припреме и чувања анкетног материјала, као и начин обраде података, припреме извештаја и презентовање добијених података. Периодично анкетање студената спровела је *Комисија за организовање и спровођење поступка студентске евалуације*. Извршен је унос података и њихова обрада применом статистичког пакета SPSS. Након анкетања, Комисија за обезбеђење квалитета припремала је појединачне и збирне извештаје о резултатима анкетања и достављала их катедрама и продекану за наставу на анализу и разматрање. Наставницима и сарадницима достављене су појединачне оцене њиховог педагошког рада.

2. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ФАКУЛТЕТУ

Назив високошколске установе: Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу

Седиште: Милана Мијалковића 14, Јагодина

Телефон/факс: 035/223-805

Веб-адреса: www.pefja.kg.ac.rs

E-mail: pefjagodina@pefja.kg.ac.rs

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу је високошколска образовно-научна установа у саставу Универзитета у Крагујевцу и има статус правног лица. На Факултету раде четири катедре:

- Катедра за филолошке науке,
- Катедра за хуманистичке науке,
- Катедра за природно-математичке и информатичке науке и
- Катедра за дидактичко-методичке науке.

Факултет остварује делатност високог образовања непосредно, организовањем и извођењем акредитованих студијских програма, научноистраживачку, експертско-консултантску и издавачку делатност и друге послове којима се комерцијализују резултати научног и истраживачког рада, у складу са Законом о високом образовању. Факултет тежи да својим јавним деловањем утиче на развој и демократизацију друштва.

2.1 Преглед историјског развоја

Мушка учитељска школа у Јагодини основана је 26. јула 1898. *Законом о установљењу Мушке учитељске школе*, а са радом почиње 13. децембра исте године. За управитеља је постављен Сретен Ацић, а за прве професоре Светислав Матич и Лука Зрнић. На конкурс за упис се пријављује 121 кандидат, од којих је одабрано њих 30.

„Данас, Србија слави једну важну културну тековину; слави српска просвета један крупан корак свога напретка, слави Моравски округ са својим честитим Јагодинцима један светао добитак, који ће им служити на част пред целом Србијом“

- ово су биле речи Сретена Ацића, првог управитеља Мушке учитељске школе у Јагодини, изговорене на свечаном отварању. Унутрашње уређење школе регулисано је *Законом о устројству учитељских школа* који је донет 5. новембра 1870. У дугом животу и плодотворном раду Учитељска школа подарила је 3681 учитеља.

После више од седам деценија, изградњом и опремањем нове школске зграде створени су услови да Учитељска школа у Јагодини прерасте у Педагошку академију. На основу *Указа о проглашењу Закона о педагошким академијама* („Сл. Гласник СР Србије, бр. 14/1971) Скупштина општине Светозарево, на седници одржаној 9. маја 1972, доноси *Решење о оснивању Педагошке академије у Светозареву*, чија је основна делатност образовање наставника разредне наставе у основним школама. У прву годину Педагошке академије уписано је 86 ученика који су распоређени у три одељења.

Педагошка академија започиње рад у модерној школској згради површине 3500 м². Изградњом другог, новог дела зграде школа добија објекат површине 6128 м². У саставу школског дворишта и парка величине 8828 м² је и спортски терен од 1500 м². Настава је извођена према наставним плановима и програмима које је доносио Просветни савет за науку и културу СР Србије. У складу са *Законом о педагошким академијама* („Сл. гласник СР Србије“, бр. 30/1979) педагошке академије постају четворогодишње школе са двогодишњим припремним и двогодишњим завршним степеном.

Након усвајања јединственог *Закона о усмереном образовању* (1986), Просветни савет СР Србије доноси посебан *Правилник о плану и програму образовања и васпитања за основни образовни профил четвртог степена стручне спреме у просветној струци* (1987). Од оснивања, пре једног века, диплому Учитељске школе, Педагошке академије и Учитељског факултета стекло је преко 7500 учитеља, наставника и професора разредне наставе. Међу носиоцима дипломе Педагошке академије у Јагодини је и 285 страних држављана – Грка.

Законом о оснивању учитељских факултета и о укудању и промени делатности педагошких академија и виших школа, Педагошка академија у Јагодини 1993. године прераста у Учитељски факултет који на универзитетском нивоу наставља вековну традицију образовања учитеља. У складу са заједничким конкурсом за упис у школску 1993/1994, уписано је 100 студената.

На иницијативу Научно-наставног већа и предлога Савета Факултета уз сагласност Савета Универзитета у Крагујевцу, Учитељски факултет у Јагодини 17. јула 2006. прераста у Педагошки факултет у Јагодини.

Прилагођавајући свој рад савременим кретањима, а све у складу са Законом о високом образовању („Службени гласник РС“ бр. 76/05) Педагошки факултет у Јагодини уводи и акредитује нове студијске програме основних академских и мастер академских студија. Педагошки факултет у Јагодини, 4. октобра 2012, мења назив у *Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу* (Одлука Владе Републике Србије 05, број 612-6375/2012 од 4.10.2012. – „Службени гласник РС“ број 96/2012).

Просторни услови Факултета су, због рада Средње електротехничке школе „Никола Тесла“ у истој згради, изискивали рад у две смене. Факултет је уз појачано ангажовање запослених успешно организовао све облике наставног рада (предавања, вежбе, семинарски радови, консултације, пракса и испити за редовне и студенте на дошколовању). На свим студијским програмима на нивоу основних академских студија настава се одвијала по акредитованим студијским програмима из 2008. Захваљујући средствима које је обезбедило Министарство просвете и науке, довршен је објекат у коме сада ради школа Никола Тесла, тако да Факултет, од 16. јануара 2012. располаже целокупним простором у свом објекту. Факултет данас располаже са 5380,64 м² нето простора за наставу и простора за специфичне наставне садржаје (фискултурна сала, позоришна сала, библиотека са читаоницом), као и простора за рад наставника и служби Факултета.

Факултет у академској 2016/2017. години реализује наставу у оквиру три студијска програма основних академских студија (*Учитељ, Васпитач у предшколским установама и Васпитач у домовима*), шест студијских програма мастер академских студија (*Учитељ, Васпитач у предшколским установама, Васпитач у домовима, Образовање професора предметне наставе, Лидерство у образовању и Образовне политике* у сарадњи са Филозофским факултетом Универзитета у Београду) и једног програма докторских академских студија - *Доктор наука – методика наставе*.

На Факултету је организована и консултативна настава за студенте на дошколовању на основним академским студијама за образовање учитеља и основним академским студијама за образовање васпитача у предшколским установама.

2.2 Сумарни приказ актуелног стања

Факултет у академској 2016/2017. години реализује студијске програме првог, другог и трећег нивоа студија.

Основне академске студије на студијским програмима Учитељ и Васпитач у предшколским установама трају четири године и носе 240 ЕСПБ док на студијском програму Васпитач у домовима трају три године и носе 180 ЕСПБ.

Мастер академске студије трају једну годину и носе 60 ЕСПБ осим двогодишњих мастер академских студија Васпитач у домовима у обиму од 120 ЕСПБ.

На Факултету академске 2016/2017. студира 791 студент. На основним академским студијама од укупно 641 студената, 216 је на првој, 179 на другој, 168 на трећој док је 78 на четвртој години студија. На мастер академске студије 2016/2017 уписано је 142 студената, док је на докторске академске студије уписано 8 кандидата.

Научно-истраживачки рад на Факултету реализује се на основу годишњег програма научно-истраживачког рада. Научно-истраживачке активности обухватају рад на групним и индивидуалним научно-истраживачким пројектима, презентацију резултата истраживања на научним скуповима у земљи и иностранству, публикацију научних радова, организовање јавних предавања и семинара, учешће у међународним пројектима и различите друге облике међународне сарадње.

Поступак акредитације за обављање научноистраживачке делатности Факултет је покренуо код Одбора за акредитацију научноистраживачких организација Министарства просвете, науке и технолошког развоја 24. новембра 2015. године и добио решење о акредитацији 1. марта 2016. Тренутно је четрнаест наставника и сарадника Факултета ангажовано у реализацији 12 пројеката које финансира Министарство просвете и науке Републике Србије у текућем пројектном циклусу. Факултет педагошких наука је од 2013. са потпројектом под називом *Ефекти примењене физичке активности на локомоторни, метаболички, психо-социјални и васпитни статус популације жена*, део пројекта Факултета спорта и физичког васпитања у Београду, под називом *Ефекти примењене физичке активности на локомоторни, метаболички, психо-социјални и васпитни статус популације Републике Србије*.

На Факултету наставу изводе 66 наставника, од тога 51 са пуним радним временом. Укупан број редовних професора на Факултету је 8. У звању ванредног

професора на Факултету је 6 наставника. У наставном звању доцент запослено је 22 наставника. У наставном звању наставник страног језика запослена су два наставника. На Факултету је запослено 13 сарадника у звању асистента (један са докторатом).

У школској 2016/2017. ангажовано је 15 наставника по уговору: 7 редовних професора, 3 ванредна професора, 2 доцента, 2 наставника страног језика и један виши научни сарадник. Од 7 ангажованих наставника у звању редовни професор два су пензионисана наставника Факултета и ангажована су на мастер академским студијама сагласно са одредбама члана 78. став 5. Закона о високом образовању.

Библиотека располаже фондом од 36687 библиотечких јединица. Укупан број унетих публикација у електронску базу COBISS система је 25 320, односно 14 424 наслова. Осим уношења нових наслова у електронски каталог и даље траје унос мање актуелног старог књижног фонда. У протеклој години фонд смештен у проширеним просторијама библиотеке, сређен је по важећим правилима система УДК и унет у електронски каталог. Део фонда чине и сви дипломски радови, који су сређени по *numerus currens* (редном броју), тако да је приступ корисницима олакшан. Повећавање броја публикација и увећање књижног фонда у складу са потребама студената и наставника и сарадника Факултета, врши се куповином нових књига, часописа и уџбеника из различитих научних области из буџета Факултета и донацијама. Факултет ће предузети активности на обогаћивању књижног фонда и страном литературом. Библиотека има добро опремљену читаоницу са 50 седишта. Осим основне делатности, библиотека се бави и културно-образовним делатностима, као што су: изложбе књига, обележавање значајних јубилеја, промоције нових књига, организовање литерарних састанака, предавања и других облика културног деловања.

У оквиру пројекта *Education Policy Study Programme in Serbia and Montenegro (EPSP) TEMPUS IV 159074-JPCR, 2010-2013*, Факултет је учествовао у креирању мастер програма Образовне политике, са колегама са партнерских универзитета (Копенхаген, Лувен, Љубљана, Крагујевац, Београд, Нови Сад и Никшић). Програм заједнички реализују Универзитети у Београду и Крагујевцу. Овај програм је 12.9.2012. године добио Уверење о акредитацији студијског програма мастер академских студија а тренутно је у процедури реакредитације. У остваривању овог мастер програма учествују два универзитета (Београд и Крагујевац), а настава се изводи на даљину уз помоћ видеоконференцијске опреме. За ову намену, у оквиру програма *Education Policy Study Programme in Serbia and Montenegro*, на Факултету педагошких наука Универзитета у

Крагујевцу опремљена је посебна учионица за учење на даљину. У оквиру пројекта *Master Curriculum Design Tempus IV (MASTS) 511170* осмишљен је студијски програм мастер академских студија *Образовање професора предметне наставе*, који је акредитован 23. јануара 2015. У оквиру пројекта *Master in Education Leadership* осмишљен је студијски програм мастер академских студија *Лидерство у образовању*, који је акредитован 18. децембра 2015.

Факултет је у претходном периоду учествовао на следећим Темпус пројектима: *Modernization of Teacher Education in a European Perspective*, чији је координатор Универзитет у Минстеру (Немачка), *Education Policy Study Programme*, чији је координатор Универзитет у Београду, *Master Programme for Subject Teachers in Serbia*, чији је координатор Универзитет у Београду, *Harmonization and Modernization of the Curriculum for Primary Teacher Education* чији је координатор Универзитет у Новом Саду и *Developing Human Rights Education at the heart of Higher Education*, чији је координатор Универзитет у Рокемтону.

На Факултету се тренутно реализују два међународна пројекта чији је координатор Универзитет у Крагујевцу и то:

- Темпус пројекат *Master in Education Leadership (EdLEad) 543848-TEMPUS-1-2013-1-RS-TEMPUS-JPCR* и
- Коменијус пројекат *Improving educational effectiveness of primary schools (IEEPS), 538992-LLP-1-2013-1-RS-COMENIUS-CM*.

2.3 Мисија и визија факултета

Мисија

Полазећи од тога да је високо образовање засновано на знању основ развоја друштва и његовог даљег економског и културног напретка и унапређења људских права и основних слобода, мисија Факултета је да допринесе развоју савременог српског друштва путем:

- образовања високопрофесионалног просветног кадра,
- унапређивања теорије и праксе васпитања и образовања и
- организовања и спровођења квалитетног научноистраживачког рада.

Визија

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу визију свог развоја заснива на једновековној традицији непрестаног улагања у знање и квалитет образовања и савременим токовима и тенденцијама европског образовања. Визија Факултета подразумева стварање модерне високошколске установе познате и признате у Србији и Европи. Она се огледа у следећем:

- развијање наставе засноване на савременим научним сазнањима о образовању, потребама друштва и потребама студената,
- улагање у квалитет истраживачког рада и учествовање у националним и међународним научноистраживачким пројектима,
- професионални развој наставног кадра и јачање мотивације запослених при обављању својих професионалних дужности,
- подстицање студената на ефикасно учење, учешће у истраживањима и перманентно усавршавање професионалних знања и способности,
- континуирано унапређивање квалитета студијских програма основних, мастер и докторских академских студија,
- развој сарадње са другим образовним и културним институцијама, локалном и регионалном заједницом и
- међународна сарадња и учешће у међународним пројектима.

3. ПРОЦЕНА ИСПУЊЕНОСТИ СТАНДАРДА КВАЛИТЕТА

Стандард 1: Стратегија обезбеђења квалитета

Високошколска установа утврђује стратегију обезбеђења квалитета која је доступна јавности.

1.1 Опис стања, анализа и процена стандарда 1

Као основ за институционализацију традиционалног опредељења Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу за поштовање високих стандарда квалитета, 2016. године усвојена је нова Стратегија обезбеђења квалитета (одлука Савета Факултета бр. 01-5756/1-1 од 27.12.2016). Стратегијом се уређују систем и поступци управљања квалитетом у свим областима рада Факултета. Основни принципи на којима се заснива Стратегија проистичу из следећих докумената:

- Закон о високом образовању („Службени гласник РС“ 76/05),
- Закон о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС“ 110/05),
- Болоњска декларација,
- Правилник о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа („Службени гласник РС“ 106/06),
- Правилник о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета високошколских установа („Службени гласник РС“ 106/06),
- Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма („Службени гласник РС“ 106/06),
- Статут Универзитета у Крагујевцу и
- Статут Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу.

У Стратегији формулисани су мисија, визија и циљеви Факултета, као и опредељење за перманентно праћење и унапређивање квалитета у свим сегментима рада. Стратегија дефинише области у којима је посебно важно пратити, контролисати и унапређивати квалитет, субјекте који су одговорни за имплементацију стратегије, као и мере чије спровођење треба да обезбеди стално унапређивање квалитета. Сходно томе, сачињени су и следећи документи који операционализују Стратегију:

- Стандарди и поступци обезбеђења квалитета (са мерама и субјектима обезбеђења квалитета) и
- Акциони план за спровођење стратегије обезбеђења квалитета.

Стратегијом је дефинисан циљ унапређења квалитета, који подразумева достизање, одржавање и унапређивање националних стандарда у образовању и васпитању, као и у факултетској настави, научноистраживачком раду и управљању академским институцијама које се баве образовањем.

Стратегија формулише и мере за обезбеђење и унапређење квалитета, које обухватају систем поступака и активности за успостављање контроле и унапређење нивоа квалитета у свим областима рада Факултета. Предвиђен је следећи низ мера:

- унапређење институционалног оквира система управљања квалитетом развојем сталног тела за праћење и преиспитивање свих области обезбеђења квалитета – Комисија за обезбеђење квалитета,
- перманентно преиспитивање квалитета студијских програма, њихова евалуација и реформисање, као и усклађивање са студијским програмима сродних факултета у Европи и то оних за које се егзактним истраживачким поступцима показало да школују квалитетан учитељски, васпитачки и наставнички кадар,
- континуирано преиспитивање кадровског стања и унапређивања квалитета запослених кроз поштовање високих стандарда за избор, праћење и евалуацију наставног и научног рада, као и омогућавање перманентног стручног усавршавања,
- примена и усавршавање поступака за реализацију корективних мера предложених након анализе података прикупљених кроз поступке праћења квалитета,
- спровођење поступка самовредновања у складу са стандардима Националног савета за високо образовање у интервалима од највише три године,
- спровођење спољашње провере квалитета у складу са стандардима Националног савета за високо образовање,
- ширење међународне сарадње, нарочито кроз извођење заједничких студијских програма, размену наставника и сарадника и реализовање заједничких научних пројеката са факултетима који се баве образовањем учитељског, васпитачког и наставничког кадра, као и факултетима матичним за друге научне дисциплине које се изучавају на Факултету,

- развој пројеката који стварају боље услове за мобилност студената, наставника, сарадника и ненаставног особља,
- јачање сарадње са послодавцима, институцијама за запошљавање и свршеним студентима, као значајним изворима повратних информација о квалитету компетенција свршених студената и квалитету студијских програма,
- јачање сарадње са другим државним и друштвеним институцијама које могу бити значајне за дефинисање знања и вештина које чине исход образовања свршених студената,
- развој програма за перманентно професионално усавршавање свршених студената,
- дисеминација и јавно публикување резултата вредновања квалитета и информација о процесу унапређења квалитета кроз публикације и веб-сајт Факултета,
- стално преиспитивање опремљености и процењивање потреба набавке опреме, техничких и других средстава за научноистраживачки рад, као и квалитетног одржавања и сервисирања постојећих техничких ресурса,
- стручно усавршавање и едукација свих субјеката обезбеђења и унапређења квалитета, посебно у области поступака самовредновања и екстерног вредновања.

Субјекти обезбеђења и унапређења квалитета на Факултету јесу сви запослени и сви студенти Факултета који, у складу са својим компетенцијама и пољем рада, делују у правцу обезбеђења квалитета.

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, опредељен је за изградњу **организованог система квалитета**. Унапређење квалитета спроводиће се структурирањем и применом система обезбеђења квалитета. Систем обезбеђења квалитета чине:

- Комисија за обезбеђење квалитета, коју формира Наставно-научно веће,
- Поткомисије које формира Наставно-научно на предлог Комисије за обезбеђење квалитета,
- Орган управљања (Савет),

- Орган пословођења (декан),
- Продекани и руководиоци студијских програма,
- Стручни органи: катедре, Наставно-научно веће,
- Стратегија обезбеђења квалитета, која обухвата мере и поступке за обезбеђење квалитета
- Стандарди и поступци обезбеђења квалитета, који садрже минимални ниво квалитета рада Факултета,
- Акциони планови операционализовани у оквиру годишњих програма и извештаја о раду Факултета.

Наставно-научно веће може формирати и друге органе и тела за обезбеђење и унапређење квалитета: *Радну групу за реформу и корекцију студијских програма и процену оптерећења студената, Радну групу за реформу студентске праксе, Комисију за организовање и спровођење поступака студентског вредновања итд.*

Сви субјекти обезбеђења и унапређења квалитета имају право и обавезу да учествују у активностима којима се реализују мере за обезбеђење и унапређење квалитета, укључујући и процес самовредновања и екстерног вредновања Факултета.

Стратегија обезбеђења квалитета Факултета садржи све елементе у складу са прописаним стандардима Националног савета за високо образовање Републике Србије - опредељење да се систематски ради на унапређењу квалитета, мере за праћење и унапређење квалитета, субјекте обезбеђења квалитета и дефинисане области у којима је нарочито важно пратити и унапређивати квалитет.

У протеклом трогодишњем периоду опредељење Факултета за праћење, контролу и обезбеђивање квалитета огледало се у имплементацији циљева дефинисаних Стратегијом кроз предвиђене мере и поступке. У институционални систем управљања квалитетом укључене су све значајне популације - наставници и сарадници, ненаставно особље и студенти. Функционисање система било је усмерено на успостављање механизма, процедура и поступака који обезбеђују континуитет у праћењу, процењивању, контроли и унапређењу квалитета.

Стратегија обезбеђења квалитета објављена је непосредно по усвајању на интернет страници Факултета, и доступна је јавности.

1.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<p>Стратегија исказује опредељење за перманентно унапређење квалитета у свим областима, посебно у образовном, научном и стручном раду +++</p> <p>Добро су постављене основе система управљања квалитетом +++</p> <p>Стратегија покрива све неопходне елементе: циљеве, области, субјекте, мере и акциони план; елементи стратегије су усаглашени са стратегијом Универзитета у најважнијим деловима, односно критеријумима +++</p> <p>Факултет има добру институционалну организацију и има добре ресурсе за спровођење континуираног праћења и унапређивања квалитета +++</p>	<p>Недовољна активност појединих чланова Комисије за обезбеђење квалитета у претходном периоду +++</p> <p>Недовољно ангажовање свих субјеката у процесу спровођења мера за обезбеђење квалитета ++</p>
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<p>Постоји свест о потреби да се негује култура квалитета и опредељење запослених за одржавање високих стандарда у погледу квалитета +++</p> <p>Могуће је мотивисати запослене да се посвете реализацији активности и остваривању циљева који воде унапређењу квалитета кроз процес самовредновања и стратешког планирања +++</p>	<p>Преоптерећеност чланова, органа и тела који се баве обезбеђењем квалитета другим обавезама +++</p> <p>Непостојање финансијских подстицаја којима би се награђивало велико додатно ангажовање запослених у процедурама обезбеђења квалитета, посебно за послове стратешког планирања +++</p> <p>Недовољна свест појединих запослених о значају добро дефинисане стратегије обезбеђења квалитета ++</p> <p>Један број запослених и студената није мотивисан за спровођење стратегије сталне контроле и унапређивања квалитета ++</p>

1.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета

Усвајањем Стратегије обезбеђења квалитета и Акционог плана за провођење стратегије испуњен је стандард 1. На основу увида у резултате функционисања система обезбеђења квалитета, сагласно опредељењу дефинисаном у Стратегији и Стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета, Комисија за обезбеђење квалитета и Поткомисије за самовредновање наставиће да прате остваривање свих задатака у оквиру унапређивања и обезбеђивања квалитета.

У наредном периоду наведене комисије предлагаће:

- операционализоване поступке за обезбеђење квалитета и нове мере за управљање системом квалитета,
- поступке подизања свести код запослених о потреби стратешког планирања обезбеђења и унапређења квалитета
- поступке едукације студената о неопходности њиховог активног учешћа у процесу стратешког планирања обезбеђења квалитета у складу са њиховим могућностима.

Акционим планом за наредни период, према препорукама из претходног самовредновања, дефинисане су краткорочне активности, кораци и процеси за унапређење квалитета. Праћење спровођења акционог плана у краћим интервалима може да укаже на неке недостатке или непрецизности Стратегије и да пружи корисне повратне информације о елементима Стратегије које треба преиспитати и редефинисати.

Показатељи и прилози за стандард 1

[Прилог 1.1 Стратегија обезбеђења квалитета](#)

[Прилог 1.2 Мере и субјекти обезбеђења квалитета](#)

[Прилог 1.3 Акциони план за спровођење стратегије и одлуке о његовом усвајању и допунама](#)

Стандард 2: Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета

Високошколска установа утврђује начин (стандарде) и поступке за обезбеђење квалитета свог рада, који су доступни јавности.

2.1 Опис стања, анализа и процена стандарда 2

Рад Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу у области обезбеђења квалитета заснован је на следећим документима:

- Закон о високом образовању РС (“Службени гласник РС”, број 76/05, 100/07, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – аутентично тумачење, 68/15 и 87/16),
- Болоњска декларација коју је наша земља потписала 2003,
- Правилник о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа (“Службени гласник РС” број 106/06),
- Правилник о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета високошколских установа (“Службени гласник РС” број 106/06, 73/11, 101/12, 103/12 – испр. и 13/14),
- Правилник о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма (“Службени гласник РС” број 106/06, 112/08, 70/11, 101/12 – I и II, 13/14 и 86/16) и
- Статут Факултета.

На основу наведених докумената, примена стандарда и поступака за обезбеђење квалитета Факултета регулисана је следећим актима:

- Стратегија обезбеђивања квалитета,
- Правилник о унутрашњој провери квалитета (педагошког рада наставника, професионалне праксе студената и наставних програма),
- Пословник о раду Комисије за обезбеђење квалитета и
- Програм рада Комисије за обезбеђење квалитета Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу.

Факултет је усвојио поступке за обезбеђење квалитета свог рада, који су доступни јавности. Стратешко опредељење Факултета је подизање квалитета студија и повећања ефикасности студирања. Стандарди који чине одреднице за обезбеђење, контролу и

унапређење квалитета на Факултету дефинисани су у *Правилнику о унутрашњој провери квалитета (педагошког рада наставника, професионалне праксе студената и наставних програма)*.

Факултет је утврдио стандарде и поступке за обезбеђење квалитета рада који су дати у документу *Стандарди и поступци обезбеђења квалитета Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу*. Наведени документ објављен је на веб-страни Факултета (<http://www.pefja.kg.ac.rs/normativi>) и доступан је свим заинтересованим странама - наставницима, студентима и јавности.

Комисија за обезбеђење квалитета Факултета периодично преиспитује стандарде и поступке за обезбеђење квалитета и предлаже мере за њихово унапређивање. Стандардима се уређују систем и поступци управљања квалитетом у свим областима рада Факултета. Све области квалитета у надлежности су Комисије за обезбеђење квалитета. Оснивање и делокруг рада Комисије регулисани су Статутом Факултета.

Документом *Програм рада Комисије за обезбеђење квалитета* дефинишу се обавезне активности регулисане Статутом и општим актима Факултета. Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета у појединачним областима усвојени су по предвиђеној процедури од стране стручног органа Факултета. Стандарде и поступке усваја Наставно-научно веће Факултета на предлог Комисије. Комисија у новом сазиву образована је Одлуком Наставно-научног већа Факултета број 01-3873/1 од 23.10.2014. године, а представницима студената мандат од једне године, на предлог Студентског парламента, обновљен је Одлуком Наставно-научног већа Факултета број 01-2810/1 од 16.6.2016.

Програм рада Комисије за обезбеђење квалитета Факултета представља активности које ће бити реализоване током школске 2016/2017. Евалуација педагошког рада наставника и сарадника на основним студијама Факултета спроводи се од јесењег семестра школске 2008/2009. У току школске 2015/2016. спроведена је евалуација педагошког рада наставника и сарадника на основним и мастер студијама. На седници Наставно-научног већа Факултета одржаној 8.9.2016. донете су одлуке о усвајању Извештаја о студентској евалуацији наставе (наставних програма) и наставника (педагошког рада наставника) који је сачинила и већу поднела Комисија за обезбеђење квалитета.

Стандарди и поступци обезбеђења квалитета Факултета предвиђају перманентно преиспитивање студијских програма, њихову евалуацију и реформисање, њихово

усклађивање са студијским програмима сродних факултета, мере за обезбеђење и унапређење квалитета. Одлуком Наставно-научног већа Факултета усвојени су обрасци анкетних упитника за евалуацију рада наставника и сарадника Факултета и обрасци анкетних упитника за студентску евалуацију наставног процеса и студијских програма Факултета, за евалуацију професионалне праксе, за евалуацију рада Факултета, за послодавце, за самоевалуацију компетенција студената који су завршили основне студије на Факултету, као и обрасци анкетних упитника за самовредновање наставника и сарадника.

2.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<p>У усвојеним стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета дефинисани су процеси и правила понашања свих учесника у обезбеђењу квалитета +++</p> <p>Успостављени су органи и субјекти који прате резултате процене квалитета: постоји Комисија за обезбеђење квалитета, тело изабрано од стране Наставно- научног већа, која учествује у припреми предлога стандарда и поступака за обезбеђење квалитета +++</p> <p>Факултет периодично преиспитује и унапређује стандарде поступке обезбеђења квалитета +++</p> <p>Наставно и ненаставно особље Факултета показује висок ниво свести и заинтересованости за задовољавање стандарда и поступака за обезбеђење квалитета +++</p> <p>Извештаји о резултатима провере квалитета се годишње усвајају на сеницама Наставно-научног већа +++</p> <p>Стандарди и поступци су представљени свим субјектима обезбеђења квалитета и доступни су јавности на веб-сајту Факултета ++</p>	<p>Постоји незаинтересованост мањег броја наставника, сарадника и студената за веће учешће у активностима која се односе на спровођење система квалитета +++</p> <p>Недовољна профилисаност инструмената којима се добијају квалитативни подаци ++</p> <p>Недовољна транспарентност предузетих мера у циљу побољшања обезбеђења квалитета ++</p> <p><i>Правилник о унутрашњој провери квалитета (педагошког рада наставника, професионалне праксе и наставних програма) захтева ревизију услед застарелости +</i></p>

МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<p>Унапређивање сарадње Факултета са другим високошколским установама у земљи и иностранству и размена искустава у области обезбеђења квалитета у циљу побољшања стандарда и поступака за обезбеђење и унапређење квалитета +++</p> <p>Даље унапређивање постојећих стандарда и поступака који би били усклађенији са савременим тенденцијама у високошколском образовању +++</p> <p>Даље унапређивање инструмената за ефикаснију самоевалуацију и евалуацију квалитета ++</p> <p>Активније укључивање студената и њихових организација у процес унапређења квалитета ++</p> <p>Постоји могућност едукације незаинтересованих субјеката о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета +++</p>	<p>Неки сегменти обезбеђења квалитета Факултета зависе од спољних детерминанти: образовне политике државе, друштвених циљева образовања и финансијских могућности оснивача Факултета +++</p> <p>Недовољна мотивисаност и едукованост у области примене стандарда и поступака за обезбеђење квалитета чланова Наставно-научног већа утичу на степен остварености Стандарда 2 ++</p> <p>Неповерење у процес самовредновања и веровање да се њиме не постижу никакве опипљиве промене у квалитету ++</p>

2.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 2

Усвајањем Стандарда и поступака за обезбеђење квалитета у потпуности је испуњен је стандард 2. У наредном периоду, по потреби, потребно је спровести следеће мере и активности:

- увођење редовних ревизија свих донетих општих аката из области обезбеђења квалитета прикупљањем повратних резултата из праксе и одржавањем редовних седница Комисије,
- пажљиво анализирати рад органа који прате процену квалитета у циљу свеобухватније контроле спровођења процедура за обезбеђење квалитета у раду Факултета,
- едукација субјеката укључених у процес обезбеђења квалитета о евентуалним изменама и допунама стандарда и поступака за обезбеђење квалитета.
- даљи рад на промовисању система квалитета (интерно и екстерно),

- успоставити функционалне моделе сарадње Факултета и актера који уобличавају образовну политику у циљу унапређења стандарда и поступака за обезбеђење квалитета,
- у циљу унапређивања стандарда и поступака за обезбеђење квалитета наставити континуирани дијалог између представника студената и наставника и сарадника Факултета и
- анализирати податке добијене путем евалуације и самоевалуације, истаћи важне повратне информације о поступцима обезбеђења квалитета.

Показатељи и прилози за стандард 2

[Прилог 2.1 Усвојени документ - Стандарди и поступци за обезбеђење и унапређење квалитета високошколске установе](#)

[Прилог 2.2 Усвојени план рада и процедура за праћење и унапређење квалитета високошколске установе у оквиру стандарда квалитета](#)

[Прилог 2.3 Усвојени годишњи извештаји о раду успостављеног тела \(комисије, одбора, центара\) за унутрашње осигурање квалитета високошколске установе](#)

Стандард 3: Систем обезбеђења квалитета

Систем обезбеђења квалитета подразумева да високошколска установа изграђује организациону структуру за обезбеђење квалитета и омогућава спровођење поступака за континуирано праћење и контролу квалитета у процесу самовредновања и екстерне евалуације факултета.

3.1 Опис стања, анализа и процена стандарда 3

Факултет унапређење квалитета свог рада заснива на дугој традицији непрестаног развоја образовања у складу са савременим токовима и тенденцијама европског система образовања. Дугорочни циљ Факултета је да постане модерна и угледна високошколска установа са кредибилитетом у Србији и Европи.

Факултет је од оснивања опредељен да континуирано и систематски ради на унапређивању квалитета свих области свога рада. Циљ унапређења квалитета је достизање, одржавање и унапређивање националних стандарда у образовању и васпитању, као и факултетској настави, научноистраживачком раду и управљању академским институцијама које се баве образовањем.

У циљу ефикасног функционисања система обезбеђивања квалитета, Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, има успостављене институционалне механизме за обезбеђивање квалитета са одговарајућим стручним телима и документима којима су прецизно дефинисана њихова права и обавезе у том поступку.

Дугорочни циљеви рада Факултета исказују стратешко опредељење за континуирано праћење и унапређивање квалитета:

- континуирано унапређивање квалитета високог образовања,
- континуирано унапређивање квалитета студијских програма,
- развој савремених квалитетних студијских програма, посебно на другом и трећем нивоу академских студија,
- континуирано унапређивање квалитета наставе, наставног процеса и студентске праксе,
- унапређивање квалитета наставног кадра,

- континуирано унапређивање квалитета и обима научноистраживачког рада,
- повећање ефикасности студија и квалитета свршених студената,
- унапређивање квалитета студирања развојем могућности за ваннаставне активности студената,
- унапређивање могућности за даљи професионални развој свршених студената,
- унапређивање могућности за целоживотно учење и усавршавање запослених лица,
- континуирано унапређење квалитета простора и опреме за рад, укључујући библиотечке и информатичке ресурсе,
- континуирано унапређење квалитета управљања Факултетом и квалитета ненаставне подршке,
- континуирано праћење и контролу квалитета финансирања,
- редовно и систематично спровођење поступака самовредновања и периодичног екстерног вредновања Факултета,
- систематично праћење и континуирано унапређивање система управљања квалитетом и
- обезбеђивање значајне улоге студената у процесу унапређивања квалитета,

Полазну основу система обезбеђења квалитета чини *Статут факултета*. Статутом Факултета утврђени су послови и одговорности наставника, сарадника, ненаставног особља и студената у домену обезбеђења квалитета.

Савет Факултета је 27.12.2016. усвојио *Стратегију обезбеђења квалитета*. Овим документом су уређени начини и поступци управљања квалитетом у свим областима. Саставни део овог документа представљају *мере и поступци за унапређење квалитета* и *опис система обезбеђења квалитета*.

Факултет поседује одговарајућу организациону структуру која је омогућила спровођење поступака за континуирано праћење и контролу квалитета у процесу самовредновања и екстерне евалуације Факултета. Систем обезбеђења квалитета чине: *комисија за обезбеђење квалитета, поткомисије, савет* (као орган управљања), *наставно-научно веће* и *катедре* (као стручни органи), *стратегија обезбеђења*

квалитета (која обухвата мере и процедуре за обезбеђење квалитета), као и акциони план за спровођење стратегије.

Комисија за обезбеђење квалитета у новом сазиву формирана је 23.10.2014. одлуком Наставно-научног већа Факултета. Комисија за обезбеђење квалитета је основни субјект система за обезбеђење квалитета у свим областима. Послови и одговорности ове Комисије су прописани Статутом и Стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета.

Статутом и општим актима Факултета утврђени су послови и одговорности Комисије за обезбеђење квалитета која је одговорна за организовање праћења, контроле и обезбеђења квалитета у свим областима.

Одлуком Наставно-научног већа именовани су чланови Комисије из реда наставника и сарадника. Студенте, чланове комисије, изабрао је Студентски парламент. Мандат чланова Комисије траје три године. Комисија ради по Пословнику о раду комисије за обезбеђење квалитета и годишњег Програма рада.

Ради ефикасније организације рада, Комисија је оформила поткомисије задужене за поједине области обезбеђења квалитета.

У периоду децембар 2013 - децембар 2016. Комисија је реализовала следеће задатке, предвиђене својим Програмом рада:

- унапређивање инструмената за студентску евалуацију студијских програма и педагошког рада наставника;
- прикупљене података о студентским ставовима у областима квалитета студијских програма, квалитета наставе, педагошких квалитета наставника, опште организације рада факултета.
- припрема Извештаја о резултатима студентских евалуација и разматрање и усвајање поменутих извештаја на седницама Комисије за обезбеђење квалитета и наставно-научном већу.

Као што је предвиђено Правилником за унутрашњу проверу квалитета, а кроз праксу Факултета и остварено, важан извор података за анализу квалитета рада Факултета, поред анкетирања студената о квалитету студијских програма и наставног процеса, представља и анкетирање студената о мултимедијалним и информатичким

ресурсима, педагошким квалитетима наставника и сарадника, општој организацији рада факултета и другим битним питањима.

Представници студената укључени су у све фазе анкетирања, почев од конструисања упитника, преко спровођења анкетирања, до обраде и анализе резултата. Упитници за анкетирање конструисани су на основу индикатора за процену квалитета у свим областима које обухвата процес самовредновања, а посебно у области квалитета студијских програма и квалитета наставе.

На основу добијених података Комисија је сачинила предлог превентивних и корективних мера за унапређење квалитета у оним областима у којима су евидентиране слабости.

Субјекти који носе одговорност за примену процеса праћења и осигурања квалитета, према *Стату* и *Стандардима за обезбеђење квалитета* јесу запослени и сви студенти Факултета.

3.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<p>Систем обезбеђење квалитета на Факултету дефинише и обухвата све неопходне аспекте праћења и обезбеђења квалитета +++</p> <p>У систем обезбеђења квалитета укључене су све структуре: наставници и сарадници, ненаставно особље и студенти +++</p> <p>Код појединих студената је развијена висока свест о сопственој, активној и важној улози и могућности учествовања у одлучивању и креирању академске атмосфере на свом Факултету +++</p>	<p>Одговарајући правилници (стандарди, стратегије, итд) су недовољно промовисани међу студентима +++</p> <p>Имплементација корективних мера се понекад тешко реализује у пракси ++</p> <p>Постојећи поступци за прикупљање података потребних за праћење квалитета (папир-оловка) су сложени и захтевају много времена ++</p> <p>Слаба заинтересованост појединих запослених и студената за праћење и проверу квалитета ++</p>
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<p>Постојеће правилнике (стандарди, стратегије, итд) је могуће додатно осавременити и оперционализовати као и промовисати међу незаинтересованим запосленима и студентима ++</p> <p>Даље развијање докумената и процедура везаних за обезбеђење квалитета.</p>	<p>Недовољно ефикасне корективне мере и недовољно ефикасни механизми за имплементацију корективних мера +++</p> <p>Одбрамбени механизми наставника и сарадника ++</p>

Рационализација поступака за прикупљање података неопходних за континуирано праћење квалитета ++	Преоптерећеност наставника и сарадника наставним обавезама и активностима +++
Развијање мотивација студената за још веће и интензивније учешће у систему обезбеђења квалитета +++	Недовољна мотивисаност свих учесника +++ Губитак мотивације студената због неефикасности корективних мера ++

3.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 3

Изградњом организационе структуре за обезбеђење квалитета, формирањем посебног тела, Комисије за обезбеђење квалитета, усвајањем неопходних правилника и стратегија, као и обезбеђивањем учешћа студената у доношењу и спровођењу стандарда и поступака за обезбеђење квалитета у потпуности је испуњен стандард 3.

Институционални систем управљања квалитетом могуће је даље усавршавати. Пре свега, неопходно је у постојеће нормативе унети измене и допуне које ће још детаљније формулисати циљеве и процедуре за обезбеђење квалитета, а након уочавања слабости формирати и нове за области које евентуално нису покривене.

Процедуре које су се показале компликованим или су захтевале превише времена требало би унапредити. Нарочито је важно радити на унапређењу система корективних мера и још интензивнијем укључивању студената у систем контроле квалитета. Важно је и радити интензивније на едукацији свих субјеката обезбеђења квалитета о самом систему обезбеђења квалитета. Такође, неопходно је радити и на мотивацији свих учесника за имплементацију корективних мера и што реалистичнију самоевалуацију.

Показатељи и прилози за стандард 3:

[Прилог 3.1 Формално успостављено тело \(комисија\) са конкретном одговорношћу за унутрашње осигурање квалитета у високошколској установи](#)

[Прилог 3.2 Спроведене анкете](#)

[Прилог 3.3 Документ о анализи резултата анкета и о усвајању корективних и превентивних мера](#)

Стандард 4: Квалитет студијског програма

Квалитет студијског програма обезбеђује се кроз праћење и проверу његових циљева, структуре, радног оптерећења студената, као и кроз осавремењивање садржаја и стално прикупљање информација о квалитету програма од одговарајућих организација из окружења.

4.1 Опис стања, анализа и процену стандарда 4

4.1.1 Акредитовани студијски програми

На Факултету се реализује укупно десет акредитованих студијских програма: три програма основних академских студија, пет програма мастер академских студија, један заједнички студијски програм два универзитета, а од школске 2016/17. и новоакредитовани програм докторских академских студија. Реч је о следећим студијским програмима:

Студијски програми основних академских студија	Трајање	ЕСПБ	Број студената
1. Учитељ	4 године	240	90
2. Васпитач у предшколским установама	4 године	240	90
3. Васпитач у домовима	3 године	180	30

Студијски програми мастер академских студија	Трајање	ЕСПБ	Број студената
4. Учитељ	1 година	60	75
5. Васпитач у предшколским установама	1 година	60	50
6. Васпитач у домовима	2 године	120	15
7. Образовање професора предметне наставе	1 година	60	50
8. Лидерство у образовању	1 година	60	50

У оквиру ТЕМПУС пројекта Education Policy Study Programme in Serbia and Montenegro (EPSP) TEMPUS IV – 159074-JPCR, 2010-2013, Факултет је учествовао у креирању мастер академских студија *Образовне политике*, заједничког програма два универзитета (Универзитета у Крагујевцу и Универзитета у Београду), који је акредитован и отпочео са реализацијом 2012, а тренутно је у процесу реакредитације.

Заједнички студијски програми мастер академских студија	Трајање	ЕСПБ	Број студената
9. Образовне политике	1 година	60	20

Студијски програми докторских академских студија	Трајање	ЕСПБ	Број студената
10. Докторске студије за стицање научног назива Доктор наука – методика наставе	3 године	180	8

4.1.2 Контрола квалитета студијских програма

Праћење квалитета студијских програма, као и њихова континуирана реформа, почела је на Факултету 2004. године, пре формалног усвајања Закона о високом образовању, а у оквиру финско-српског програма за професионални развој наставника у Србији - КОРАК (Serbian Teacher Education Development Program – STEP, 2004-2006). Као резултат рада у оквиру овог пројекта креирани су нови студијски програми усклађени са захтевима Болоњске декларације, који су подразумевали усмереност на исходе образовања, као и процене оптерећења студената изражене путем ЕСПБ система бодова. Реализација реформисаних студијских програма почела је академске 2005/2006.

Након усвајања Закона о високом образовању, Факултет је анализирао резултате рада током две године реализације студијских програма и започео припреме за акредитацију установе и студијских програма. Одлучено је да се стручна помоћ потражи од партнера са искуством у примени европских стандарда универзитетског образовања у оквиру ТЕМПУС пројекта Curriculum Reform in Teacher Education (CRTE) TEMPUS JER-41074-2006 (2006-2009).

На овом пројекту, уз експертску помоћ партнера из Финске, Грчке и Словеније извршена је реформа три најзначајнија елемента у систему образовања учитеља и васпитача на Факултету и то: пријемног испита, студијских програма (за образовање учитеља, васпитача у предшколским установама и васпитача у домовима) и професионалне праксе.

Истовремено креирани су и мастер програми за сва три студијска програма као логични наставак основних академских студија и заокруживање првог и другог нивоа високошколског образовања за учитеље и васпитаче.

У периоду након циклуса акредитација Факултет педагошких наука је континуирано вршио анализу, проверу и корекцију студијских програма. У све наведене активности били су укључени представници студената, првенствено кроз студентску евалуацију и анкетирање, као и учешћем представника студената у раду Наставно-научног већа и Комисије за обезбеђење квалитета.

Праћење и процењивање квалитета пратиле су конкретне корекције студијских програма усмерене првенствено на:

- циљеве, структуру и садржај студијских програма;
- исходе учења и компетенције свршених студената;
- радно оптерећење студената и
- савременост и њихову упоредивост са курикулумима одговарајућих страних високошколских установа.

Посебно значајни доприноси континуираном осавремењавању и кориговању свих студијских програма на Факултету педагошких наука у Јагодини имали су Темпус пројекти на којима Факултет континуирано ради од 2006. године. Тако се припрема студијских програма за образовање учитеља на основним и мастер студијама за други акредитациони циклус реализовала у оквиру ТЕМПУС пројекта *Harmonization and Modernization of the Curriculum for Primary Teacher Education* НАМОС 516762-TEMPUS-1-2011-1-RS-TEMPUS-JPCR чији је циљ био хармонизовање студијских програма свих учитељских факултета у земљи. Посебан допринос овог програма курикулуму за образовање учитеља представљало је укључивање обавезних садржаја из области инклузивног образовања у постојеће силабусе свих методика наставних предмета које се изучавају на Факултету педагошких наука. У оквиру пројекта ЕАСЕА – Tempus Project-517319: *Developing Human Rights Education at the Heart of Higher*

Education, силабуси одговарајућих предмета на свим програмима обogaћени су садржајима из области људских права.

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу је неколико пута након претходног акредитационог циклуса (2013) вршио измене и допуне студијских програма у складу са чланом 42. став 2. Закона о високом образовању (студијски програм са предложеним изменама не сматра се новим студијским програмом).

Важније измене подразумевају:

- обogaћивање понуде изборних предмета понудом немачког језика као другог страног језика на свим изборним позицијама на којима већ постоје руски и француски језик;

- увођење предмета *Хорско певање* на новим изборним позицијама;

- увођење предмета *Систем образовања и васпитања у Републици Србији* као заједничког изборног предмета на првој години основних академских студија;

- увођење предмета *Студије позоришта и извођачких уметности 1 и 2* као заједничких изборних предмета на другој години основних академских студија;

- увођење нових предмета из области информатике на основним и мастер академским студијама Учитељ, на основу акционог плана Владе Републике Србије за подстицање ИТ сектора.

Факултет је у току академске 2016/2017. године учествовао у припреми заједничког студијског програма интегрисаних академских студија Психологија у сарадњи са Филолошко-уметничким факултетом, Факултетом медицинских наука у Крагујевцу и Природно-математичким факултетом

О свакој промени студијског програма између два циклуса акредитације Факултет је благовремено обавештавао универзитетску Комисију за обезбеђење квалитета и Комисију за акредитацију и проверу квалитета.

У претходном периоду Факултет педагошких наука био је активан и на Темпус пројектима: *Education Policy Study Programme in Serbia and Montenegro (EPSP) TEMPUS IV -159074-JPCR, 2010-2013; Modernizing Teacher Education in a European Perspective, TEMPUS IV - 159048 - JPCR, 2010-2013; Master Programme for Subject Teachers in Serbia, TEMPUS JP-511170-2010-2013*, који су значајно утицали на континуирано праћење курикулума одговарајућих страних високошколских установа и имплементирање

примера добре праксе у курикулуме свих програма основних и мастер студија на Факултету.

Значајне промене студијских програма извршене су у току поступка припреме за поновљену акредитацију Факултета (2014. године):

1. Студијски програм Васпитач у предшколским установама комплетно је реструктуриран јер се са трогодишњих прешло на четворогодишње студије (240 ЕСПБ);
2. Последично, извршене су промене и на студијском програму мастер академских студија Васпитач у предшколским установама који је организован као једногодишње мастер студије (60 ЕСПБ);
3. На основу претходне анализе учињене су значајне промене и на студијским програмима основних и мастер студија Учитељ и Васпитач у домовима.

Једна од значајнијих промена било је укидање завршног рада на крају студијског програма ОАС Учитељ, пошто према Закону о основном образовању и васпитању учитељ може бити само лице са завршеним мастер студијама. Отуд су четворогодишње студије растерећене одуством ове обавезе на основним студијама, што је искоришћено за повећање броја часова методика и практичне наставе.

У новом циклусу самовредновања, Комисија је на основу прикупљених података путем извештаја катедри и студентских анкета анализирао изабране аспекте студијских програма у поређењу са стандардима и, применом метода SWOT анализе, утврдила области у којима је потребно применити корективне мере.

Анализа је показала да студијски програми Факултета у потпуности задовољавају Стандард 4 у погледу садржаја и структуре, као и доступности информација о студијском програму. У сваком од акредитованих студијских програма дефинисани су циљеви и исходи студијског програма, начин извођења наставе и бодовна вредност свих релевантних сегмената студијског програма (завршног рада/дисертације, самосталног истраживачког рада, стручне праксе). Студијски програми утврђују и предуслове за упис појединих предмета, начин избора предмета и услове за прелазак са других студијских програма. Статутом Факултета и другим општим актима прецизно су дефинисани услови за упис на студије, начин полагања пријемног испита, процедуре за рангирање и упис кандидата на студијски програм. Статутом, општим актима и студијским програмима Факултета утврђен је начин оцењивања знања и постигнућа студената, заснован на континуираном праћењу њиховог рада. Студијским програмима и

правилницима утврђени су и стандарди и захтеви за завршни рад на сваком нивоу студија (дипломски рад и мастер рад).

Континуирано реформисање студијских програма у погледу редефинисања циљева и исхода учења, како за појединачни студијски програм у целини тако и за елементе студијског програма појединачно (обавезни и изборни предмети, професионална пракса, завршни рад), обезбеђује да постојећи процес евалуације и надоградње наставних садржаја тече непрекидно и самостално.

Сви акредитовани студијски програми усклађени су са Законом о високом образовању и стандардима за акредитацију студијских програма Националног савета, са дефинисаним задацима и циљевима Факултета, као и са мисијом и визијом Факултета.

Студентима су доступне електронске верзије сваког појединачног силабуса обавезних и изборних предмета у оквиру студијских програма, са описом циљева и исхода учења, начина оцењивања знања и постигнућа студената и списком литературе за сваки предмет. Доступан је и дескриптивни уводни документ у коме су наведени: назив студијског програма, врста студија, укупна бодовна вредност студија, стручни назив који студент стиче по завршетку студијског програма, језик или језици на којима се програм реализује, као и услови за упис на студијски програм. Факултет има профиле на друштвеним мрежама Фејсбук и Твитер. Посредством Фејсбук профила остварује се комуникација са више од 3000 чланова ([http:// www.facebook.com/pefja](http://www.facebook.com/pefja)).

Увидом у рад катедри комисија је закључила да предметни наставници редовно ажурирају силабусе наставних предмета пре свега у складу са извршеном анализом достизања исхода учења, али и у погледу доступне литературе у штампаном или дигиталном формату, као и начина провере знања (увођење колоквијума или рационализација њиховог броја, алтернирање писмених и усмених испита и сл.).

Неке промене садржаја силабуса извршене су и на нивоу читаве установе као резултат учешћа у ТЕМПУС пројектима у циљу унапређивања студијских програма и то дефинисањем њихових компетенција и исхода учења како на основним, тако и на мастер студијама.

4.1.3 Исходи образовања студијских програма и исходи учења

Исходи образовања студијских програма на Факултету дефинисани су према примерима добре праксе неких европских високошколских институција (по угледу, пре свега, на фински образовни систем, један од најефикаснијих на свету, али и на

словеначки и грчки, који су нам ближи по концепцији и менталитету). Исходи образовања подразумевају јасне компетенције будућих учитеља и васпитача, ослоњене на њихов традиционални положај у систему васпитања и образовања, али још више кроз сагледавање нове улоге, још увек не и до краја дефинисане, као посредника између ученика и наставних садржаја, улоге медијатора и организатора у информатичком добу које неслућеном брзином мења устаљене представе о настави, васпитању и образовању. Планиране компетенције подразумевају да у новом окружењу апсолутне доступности информација учитељ и васпитач морају, у оној мери колико препуштају улогу главних актера самим ученицима, и сами бити способни и спремни да осмишљавају, планирају и систематизују.

Исходи образовања за студијске програме

Основне академске студије Учитељ

- студент се изражава усмено и писмено у складу са правилима српског језика и језика на коме изводи наставу (усмена и писмена комуникација на матерњем језику);
- студент познаје један страни језик;
- студент поседује информационо-технолошку писменост;
- студент је оспособљен за тимски рад и интерперсоналну комуникацију и делује у складу са професионалном етиком;
- студент познаје и разуме садржај наставног предмета, као и његову (вертикалну и хоризонталну) корелацију са другим предметима;
- студент је оспособљен за самостално планирање, реализацију и евалуацију наставе уз уважавање образовних стандарда и програма;
- студент је оспособљен је за дидактичко-методичко обликовање садржаја наставе према специфичним образовним захтевима, ситуацијама и потребама ученика;
- студент је оспособљен за креирање и имплементацију индивидуалног образовног плана;
- студент познаје и разуме циљеве и задатке васпитања и образовања у условима основношколске наставе;
- студент је оспособљен да примењује различите моделе, облике и методе наставног рада;
- студент познаје и разуме природу учења, различите стилове и стратегије учења;
- студент познаје развојне карактеристике ученика одређеног узраста;
- студент је оспособљен за праћење индивидуалног развоја ученика и прилагођавање наставе различитим потребама ученика;

- студент је оспособљен да регулише дисциплину и социјалне односе у групи;
- студент је оспособљен за успостављање конструктивне интеракције са ученицима и између ученика;
- студент је оспособљен за сарадњу са родитељима ученика, представницима шире и локалне друштвене средине – партнерима у васпитно-образовном раду.

Основне академске студије Васпитач у предшколским установама

- студент је оспособљен за анализу, синтезу и предвиђање решења и последица одређених ситуација у раду са децом предшколског узраста;
- студент је оспособљен за пројектовање и реализацију примењених и акционих истраживања из области предшколског васпитања и образовања;
- студент поседује вештине критичког и самокритичког мишљења и приступа раду;
- студент је оспособљен за примену знања у пракси;
- студент поседује развијене комуникационе способности и спретности, као и вештину сарадње са ужим социјалним и међународним окружењем;
- студент поседује развијену професионалну етику;
- студент темељно познаваје и разумевања теоријских достигнућа из области предшколског васпитања и образовања;
- студент је оспособљен за решавање конкретних васпитних проблема уз примену научних метода и поступака;
- студент повезује основна знања из различитих области и примењује их у раду са децом предшколског узраста;
- студент је оспособљен за праћење и примену иновација из струке;
- студент употребљава информационо-комуникационе технологије у овладавању неопходним стручним знањима;
- студент је оспособљен за креирање и имплементацију индивидуалног образовног плана;
- студент познаје и разуме интелектуалне, физичке, социјалне, емоционалне и друге индивидуалне карактеристике и разлике између деце;
- студент је усмерен ка развијању и неговању самопоштовања, самопоуздања и одговорности деце раног узраста;
- студент познаје, разуме и уме да делује уважавајући принципе инклузије, мултикултурализма и антидискриминације;
- студент познаје права деце и посвећен је једнакости међу децом по свим основама (полу, језику, националности, социо-економском статусу...);

Основне академске студије Васпитач у домовима

- студент се изражава усмено и писмено у складу са правилима српског језика и језика на којем изводи васпитни рад (усмена и писана комуникација);
- студент се служи бар једним страним језиком;
- студент примењује информационо-комуникационе технологије;
- студент поштује универзалне људске и националне вредности (поседује културне и грађанске компетенције);
- студент делује у складу са професионалном етиком;
- студент познаје домску педагогију и њене везе са другим научним дисциплинама;
- студент познаје домске моделе и разуме начине прилагођавања истих постојећем контексту;
- студент познаје опште принципе, циљеве и исходе домског васпитања;
- студент поседује дидактичко-методичка знања;
- студент поседује знања о психофизичком развоју, развојним сметњама, развојним кризама и њиховом превазилажењу;
- студент познаје и разуме психолошке аспекте институционалног живота васпитаника и
- студент познаје елементе социјалне педагогије, разуме различите појавне облике индивидуалног и социјалног насиља у домовима, његове узроке и начине превенције.
- студент поседује способност планирања и програмирања васпитног рада водећи рачуна о индивидуалним особеностима васпитаника и карактеристикама социјалног контекста;
- студент је оспособљен да систематски ради на остварењу васпитних циљева;
- студент је оспособљен за примену различитих методичких поступка у складу са васпитним циљевима;
- студент је оспособљен за континуирано праћење и вредновање постигнућа васпитаника и планирање и предузимање мера подршке.
- студент познаје облике и садржаје сарадње са различитим партнерима у васпитном раду;
- студент професионално и конструктивно сарађује са колегама, управом дома, стручном службом и другим професионалцима;
- студент је оспособљен за сарадњу са родитељима васпитаника и представницима шире и локалне друштвене средине.

Мастер академске студије Учитель

- оспособљеност за примену савремених модела учења и поучавања у области разредне наставе (интерактивне методе, хеуристичка, проблемска настава, учење откривањем, пројектна настава, кооперативна настава...);
- оспособљеност за професионалну и конструктивну сарадњу са колегама, управом школе, стручном службом и педагошким асистентима, као и за сарадњу са представницима шире и локалне друштвене средине – партнерима у васпитно-образовном раду;
- оспособљеност за дидактичко-методичко обликовање садржаја наставе према специфичним образовним захтевима, ситуацијама и потребама ученика;
- оспособљеност за препознавање вредносних оријентација ученика и подстицање и развој хуманистичких вредности;
- оспособљеност за креирање и имплементацију индивидуалног образовног плана;
- оспособљеност за самосталан научни рад, писање стручних и научних радова на основу истраживања проблема у области методика разредне наставе и
- оспособљеност за евалуацију сопствене професионалне праксе.

Мастер академске студије Васпитач у предшколским установама

- студент поседује савремена теоријска знања из различитих научних стручно-методичких области;
- студент је оспособљен за трансфер стечених знања у пракси;
- студент поседује иницијативност и вештину сарадње у домену стручног и научног деловања;
- оспособљеност за креативно препознавање, изражавања и стварање;
- оспособљеност повезивања основних знања и умења из различитих области и њихове примене у раду са децом предшколског узраста;
- студент поседује знања и способности за пројектовање, организацију и евалуацију примењених и акционих истраживања у области предшколског васпитања и образовања;
- оспособљеност за препознавање појава и процеса у учењу и развоју деце предшколског узраста;
- студент познаје најмање један страни језик;
- оспособљеност за примену информационо-комуникационе технологије.
- студент темељно познаје и разуме карактеристике и законитости учења и развоја деце предшколског узраста;
- студент поседује квалитетна методичка знања и умења за организацију активности са децом у предшколској установи;

- студент поседује спремност за квалитетну организацију активности са децом у предшколској установи, у складу а захтевима савремених курикулума;
- студент поседује спремност за квалитетну реализацију Општих основа предшколског програма;
- оспособљеност за посматрање и праћење дечјег развоја;
- оспособљен је за евалуацију сопствене праксе и критичку рефлексiju;
- студент преузима одговорност за свој професионални развој и развој предшколске установе;
- студент разуме значај целоживотног образовања и континуирано се професионално усавршава;
- студент познаје националне законе и подзаконске акте у образовању;
- студент познаје методе и технике педагошких истраживања и оспособљен је да користи резултате истраживања за унапређивање праксе.

Мастер академске студије Васпитач у домовима

- студент поседује способност планирања, програмирања и остваривања васпитно-образовног рада;
- студент разуме повезаност циљева, задатака, садржаја, метода и облика рада у домовима;
- студент поседује способности анализе, синтезе и предвиђања решења и последица одређених ситуација у непосредном васпитном раду са децом и омладином – васпитаницима у домовима и другим специјализованим васпитно-образовним установама;
- оспособљеност за пројектовање и реализацију примењених и акционих истраживања из области домског васпитања и образовања;
- студент поседује способност критичког и самокритичког мишљења и приступа раду;
- студент је оспособљен за рефлексiju, критичко процењивање и усавршавање сопствене васпитне праксе;
- студент поседује комуникационе способности и вештине за сарадњу са регионалним, државним и међународним стручним окружењем;
- студент је оспособљен за проналажење начина и техника планирања стручног усавршавања.
- студент темељно познаје и разуме теоријских и практичних достигнућа из области домског васпитања и образовања;
- оспособљеност за решавање конкретних васпитних проблема домског васпитања уз употребу педагошко-психолошких метода и поступака;
- оспособљеност за праћење и примену иновација из струке;

- студент поседује развијене вештине и спретности у употреби знања из подручја домског васпитања;
- оспособљеност за евалуацију и самоевалуацију васпитног рада у домском окружењу.

Мастер академске студије образовање професора предметне наставе

- студент разуме комплексност професије професора предметне наставе: познаје послове и улоге наставника предметне наставе у настави и ван ње и разуме факторе који утичу на њихово остваривање;
- студент разуме основне карактеристике развоја деце школског узраста (когнитивног, социјалног и афективног), сложеност фактора који обликују развој и начине на које школовање и професори предметне наставе могу да допринесу развоју ученика;
- студент разуме природу и однос учења и поучавања и сагледава их у контексту;
- студент разуме проблеме васпитања и образовања у светлу различитих концепција образовања и критички сагледава значење теорија образовања за праксу;
- студент поседује способности планирања образовно-васпитног рада полазећи од разумевања савремених модела наставе и образовања: ствара услове за целовити развој ученика, користи наставне методе и стратегије које су у складу са разноврсним циљевима и садржајима образовања, развија мотивацију и обезбеђује активно учење и сарадњу, уважава индивидуалне и културне разлике и одлике контекста;
- оспособљеност за праћење наставног процеса и оцењивања напредовања ученика примењујући различите врсте и технике оцењивања, у функцији актуелног процеса учења, оснаживања субјекатског положаја ученика у настави и развијања курикулума;
- студент поседује способност коришћења савремених научних сазнања и методологије предметне области у функцији сазнавања и развоја ученика;
- студент поседује способност уочавања и истраживања проблема у образовно-васпитној пракси и активног приступања њиховим решавању;
- оспособљеност за сараднички рад у процесу планирања, реализације и евалуације образовно-васпитних активности са свим релевантним актерима образовно-васпитног процеса (колегама, ученицима, родитељима, локалном средином); познаје различите начине професионалног развоја професора предметне наставе и могућности развоја каријере и има активан и одговоран однос према сопственом развоју и према развоју школе.

Мастер академске студије образовне политике

- оспособљеност за критичко анализирање главних савремених тема образовних политика у међународној, а посебно, европској и националној перспективи користећи литературу засновану на чињеницама;

- оспособљеност за систематско праћење и анализирање разлога и ефеката савремених токова у образовним политикама на међународном, европском и националном нивоу;
- оспособљеност за анализирање последице образовних политика на националном, регионалном и институционалном нивоу;
- оспособљеност за критичко тумачење постојеће анализе везане за квалитет, праведност и ефикасност и образовања;
- студенти разумеју улогу и надлежности различитих актера у креирању и спровођењу образовних политика;
- студенти разумеју функционисање образовних институција и сложеност фактора који утичу на њихов рад;
- оспособљеност за осмишљавање и планирање спровођења образовних политика заснованих на истраживањима;
- оспособљеност за спровођење и евалуирање постојеће образовне политике на различитим нивоима образовања;
- оспособљеност за спровођење истраживања мањег обима у области образовања и образовних политика;
- способност компетентног учествовања у развоју нових политика у области образовања.

Мастер академске студије Лидерство у образовању

- студент познаје и разуме теоријске појмове, концепције и релевантне моделе образовног лидерства и њихове импликације на руковођење институцијом;
- студент је оспособљен за примену савремених сазнања о васпитно-образовним и организационим процесима и моделима у унапређивању рада институције и професионалном развоју запослених;
- оспособљеност за примену административних и финансијских прописа у раду установе;
- Оспособљеност за грађење, унапређивање и одржавање добрих међуљудских односа заснованих на поштовању и уважавању запослених;
- Оспособљеност за конструктивно комуницирање и сарадњу са различитим актерима у образовању, унутар и ван институције;
- студент промовише партиципативно доношење одлука, тимски рад и праведну поделу рада;
- оспособљеност за критичко разматрање и коришћење података и истраживања, учествовање у анализама, развојним пројектима и истраживањима;
- оспособљеност за уважавање различитости и задовољавања индивидуалних потреба деце, ученика, запослених и других актера у образовању;

- оспособљеност за иницирање и вођење промена, изналажења решења за проблеме и отпоре променама;
- оспособљеност за формирање свог професионалног идентитета као лидера у образовању у одређеном друштвеном контексту и на основу интегрисаних теоријских концепата и етичких кодекса.

Докторске академске студије Доктор наука - методика наставе

- студент поседује обogaћена теоријска и методолошка научна сазнања у области педагошких наука – методика наставе (српског језика и књижевности; физичког васпитања);
- оспособљени за иновирање наставног процеса, увођење иновативних приступа у образовну праксу;
- студент је оспособљен за развијање система управљања знањима у којем ће бити могућ трансфер стечених знања и њихова примена у пракси;
- студент је оспособљен за евалуацију и унапређивање савременог образовања и васпитања.
- студент поседује развијену способност критичког мишљења и резонувања; оспособљен је за научноистраживачки рад и критичко процењивање теоријских сазнања и резултата истраживања; за трансфер стечених знања у интердисциплинарном контексту;
- студент поседује спремност да усмерава своје креативне потенцијале у научним истраживањима и наставним активностима; оспособљен је да самостално концептуализује и креативно решава теоријски и практично релевантне проблеме савремене педагошко-методичке науке и праксе;
- студент поседује спремност да унапређује квалитет свог рада примењујући новостечена знања.
- студент је оспособљен за развој глобалних компетенција и за учење у међународном контексту.

Заснованост и утемељеност сваког студијског програма на исходима учења могуће је сагледати на примеру повезаности програмских исхода учења са обавезним предметима студијских програма. Осим тога, приликом писања конкретних силабуса предметни наставници држали су се принципа јасног истицања исхода учења за сваки наставни предмет, као и опредељења да се кроз проверу знања, у оквиру предиспитних обавеза и испита, пре свега мери постигнуће у остваривању испланираних исхода учења за сваки наставни предмет.

4.1.4 Радно оптерећење студената мерено ЕСПБ (Пример)

Да би се представио начин обрачуна времена потребног за достизање очекиваних исхода учења на Факултету, потребно је указати на чињеницу да су појединачни наставни предмети у оквиру конкретног студијског програма део сложеног система обуке студената.

Пример који ће бити образложен односи се на наставни предмет *Увод у проучавање књижевности*, који припада групи предмета у оквиру обуке за оспособљавање учитеља за извођење наставе српског језика и књижевности у млађим разредима основне школе.

Достизање специфичних исхода учења везаних за компетенције учитеља у настави матерњег језика и књижевности омогућено је на Факултету кроз поступан и модулативан поступак. За стицање ових специфичних знања и способности планирано је око 900 сати рада и оно се обавља током све четири године учења кроз јасно дефинисане етапе. Организовано је на следећи начин:

Етапе процеса	Исходи учења	Наставни предмет	Година студирања
I корак 15-20 % укупног времена	Студент познаје и разуме основне појмове и садржаје науке о језику, фонетике, морфологије и лексикологије; оспособљен је за изграђивање сопствене културе говорног и писаног изражавања, као и културе изражавања других. Студент познаје и разуме термине науке; разуме функционисање фонолошког и морфолошког нивоа језика и њихову повезаност.	Српски језик 1	Прва година

<p>II корак 10-15 % укупног времена</p>	<p>Студент познаје и разуме основне појмове и садржаје синтаксе; разуме синтаксичке односе на апстрактно-теоријском нивоу; оспособљен је да синтаксичке релације адаптира потребама наставе на основношколском узрасту и да из корпуса говорног и писаног језика одабере репрезентативну и адекватну грађу у настави.</p>	<p>Српски језик 2</p>	<p>Друга година</p>
<p>III корак 10-15 % укупног времена</p>	<p>Студент познаје специфичну природу песничког језика и структуру књижевног текста. Савладао је основне појмове из области теорије поезије, прозе и драме. Уме самостално да тумачи различите књижевне жанрове у складу са савременим методама у проучавању књижевности.</p>	<p>Увод у проучавање књижевности</p>	<p>Друга година</p>
<p>IV корак 15-20 % укупног времена</p>	<p>Студент разуме специфичну природу књижевности за децу у односу на остале видове књижевног изражавања. Савладао је појмове из области теорије поезије, прозе и драме за децу. Зна поетичке специфичности стваралаштва репрезентативних писаца за децу у српској и светској књижевности. Уме самостално да тумачи различите књижевне жанрове у складу са савременим методама у проучавању књижевности</p>	<p>Књижевност за децу</p>	<p>Друга година</p>
<p>V корак 35-40 % укупног времена</p>	<p>Студент је оспособљен за извођење наставе почетног читања и писања; обраду књижевних дела; практичну примену граматике и правописа у настави; праћење и оцењивање напредовања ученика. Познаје модалите усменог и писменог изражавања и практично ради на развијању ученикове говорне културе и богаћењу језика.</p>	<p>Методика наставе српског језика и књижевности Методички практикум српског језика и књижевности</p>	<p>Трећа и четврта година</p>

Као трећи корак испланираног модула предвиђен је, у трећем семестру (друга година студија), обавезни наставни предмет Увод у проучавање књижевности који спада у научно-стручну групу предмета и обезбеђује књижевно-теоријска знања потребна за даље напредовање студената у правцу достизања исхода учења који ће омогућити компетентност у области наставе српског језика и књижевности.

За предмет је испланирано одржавање два часа предавања и два часа вежби недељно. Прорачун оптерећења студената показује да време проведено у настави у оквиру Увода у проучавање књижевности износи 60 школских часова наставе, односно 45 сати у активностима које спроводи наставно особље. Предвиђено је да у самосталном раду студент проведе још толико времена, односно 45 сати. Наредних 20 сати планирано је као време припреме за проверу знања, као и 5 сати за обављање самих испита: два колоквијума (3 сата) + испит (2 сата). То у укупном збиру даје оптерећење студента на овом обавезном наставном предмету од 115 сати. Отуд је за савладавање предмета Увод у проучавање књижевности предвиђено 4 ЕСПБ.

Основне академске студије Учитељ

Семестар	Друга година студија	Семестар				Број наставних недеља	Укупно часова наставе	Број сати свих облика наставе	Број сати самосталног рада студената	Укупна оптерећеност у	ЕСПБ
		Јесењи		Пролећни							
		пред.	вежбе	пред.	вежбе						
III	Увод у проучавање књижевности	2	2			15	60	45	70	115	4

Факултет периодично, најмање једном у три године, приступа провери оптерећења студената, кроз анализу студентске евалуације (студентска евалуација наставних предмета) и извештаја предметних наставника о процени постигнућа исхода учења у протеклом периоду.

4.1.5 Унапређивање и осавремењивање студијских програма и професионалне праксе

Поступак провере успешности остваривања исхода образовања врши се кроз периодичну анализу студијских програма у целини, њиховом усклађеношћу са задатим циљевима студијског програма и степену достизања исхода учења за студијски програм и сваки наставни предмет понаособ.

У периоду после друге акредитације установе и студијских програма (2014-2017), Наставно-научно веће Факултета је извршило минималне промене на основу анализе акредитованих студијских програма, и оне су се тичале највише увођења додатних изборних предмета на различитим позицијама.

Комисија је заузела став да се у току припреме за нову акредитацију (јесен 2018. године) изврши детаљна анализа десетогодишњег остваривања шест кључних студијских програма на Факултету педагошких наука (ОАС Учитељ, ОАС Васпитач у предшколским установама, ОАС Васпитач у домовима, МАС Учитељ, МАС Васпитач у предшколским установама и МАС Васпитач у домовима) и на основу те анализе изврши њихово темељно реструктурирање.

Важан сео система образовања учитеља и васпитача представља одређивање положаја и јасна артикулација значаја професионалне праксе. Професионална пракса је заступљена на свим акредитованим студијским програмима Факултета, и то и на основним и на мастер студијама и јасно је изражена бројем ЕСПБ бодова у односу на време које студенти проводе на пракси. Осим у првом семестру почетне године студијских програма основних академских студија (који се сматра периодом адаптације и прилагођавања студената - бруцоша на нову средину и режим студирања), у свим осталим семестрима предвиђене су по две недеље, односно 80 сати професионалне праксе које доносе студенту 6 ЕСПБ бодова. Практика се планира пре почетка школске године и термини њеног одржавања, састав и распоред студентских група за праксу, као и институције у којима ће пракса бити обављена (основне школе, предшколске установе, домови ученика), објављују се на сајту Факултета у току прве недеље првог семестра школске године.

Реформа професионалне праксе студената започета је у оквиру Темпус пројекта Curriculum Reform in Teacher Education (CRTE) TEMPUS JEP-41074-2006 (2006-2009), и траје у континуитету до данас.

Општи циљ студијских програма за образовање учитеља, васпитача у предшколским установама и васпитача у домовима јесте стицање потребних знања и стручних компетенција које ће им омогућити остваривање високих стандарда педагошког рада изведених из убрзаних друштвених промена и саобразних европском моделу васпитно-образовног рада у основној школи, предшколским установама и домовима ученика. Из оваквог општег циља сваког студијског програма, односно установе у целини, произашао је циљ Програма професионалне праксе – који је Факултет донео у оквиру напора да се пракса студената не само реформише, већ и драматично промени свест о њеном значају, као и однос према њеној реализацији.

Циљ професионалне праксе студената Факултета је да студенте – будуће учитеље и васпитаче, припреми за различите улоге које пред њих поставља развој њихове струке, оспособи за самосталан, практичан (реалан, конкретан), критички промишљен, професионални рад у свим облицима васпитно-образовне делатности.

Смисао овако дефинисаног циља јесте:

- да се студенти адаптирају на радно окружење;
- да студенти стекну одређено практично (радно) искуство;
- да студенти повежу теоријска знања са практичним искуством;
- да се студенти оспособе да у сваком непосредном васпитно-образовном раду препознају различите концепције образовања;
- да студенти критички промишљају сопствено професионално искуство и сопствену делатност, односно да формирају сопствени педагошки стил као модел на коме је одређена васпитно-образовна концепција заснована и
- да студенти буду свесни колико њихова будућа професионална каријера зависи од применљивости знања које имају, односно да раде у уверењу да својим способностима и знањем поуздано кроје своју будућност.

Приликом остваривања циља професионалне праксе студената ваљало би истаћи и основне принципе на којима почива реализација Програма професионалне праксе студената. Битно место у конципирању реформе образовања васпитача представљају следећи принципи:

- одлучивање засновано на информацијама;
- партиципативно доношење одлука;
- остваривање консензуса;
- повећавање нивоа оспособљености;

- професионална пракса је интегрални део система образовања учитеља који повезује теорију и праксу;
- професионална пракса се темељи на повезивању и прожимању свих студијских области (опште-стручних, уже-стручних, педагошко-психолошких и дидактичко-методичких);
- професионална пракса укључује студенте у све облике васпитно-образовне делатности;
- професионална пракса оспособљава студенте за креативно-иновативни, аналитичко-истраживачки и рефлексивни приступ васпитно-образовној делатности и
- професионална пракса афирмише савремена теоријска достигнућа.

Факултет је поставио као достижан циљ да студенти и њихови ментори праксу доживе као израз аутентичног интереса за што квалитетнијим образовањем и припремањем за послове и улоге које пред њих поставља њихова професија.

Резултати обављања професионалне праксе у оквиру студијских програма након акредитације детаљно су разматрани од стране Комисије за квалитет и Наставно-научног већа Факултета.

4.1.6 Анализа професионалне праксе на акредитованим студијским програмима

Иако је повећање броја часова предвиђених за практично оспособљавање студената новина у студијском програму који је припремљен за акредитацију (у односу на претходни студијски план и програм), ваљало би истаћи да је он неопходан, али не и довољан услов за ефикасно формирање и развијање професионалних вештина студената. Другачије речено, студијским програмима предвиђен је значајан број сати намењених стицању искуства студената у вези са њиховим професионалним компетенцијама и улогама. Какав ће, међутим, квалитет тог искуства бити, и у којој мери ће допринети развијању њихових професионалних вештина, зависи од нивоа реалног процеса организације и реализације праксе студената. Одступања реалног (конкретног) од декларативног нивоа студијског програма јесу могућа, па чак можемо рећи – и пожељна. Уколико се ови различити нивои подударају, онда се за такав програм може рећи да је ригидан и да не уважава конкретне услове у којима се реализује. С друге стране, уколико су размимоилажења декларативног и реалног нивоа програма толико драстична да између њих није могуће успоставити никакву везу, онда се може рећи да програм као документ постоји сам за себе и то из разлога што тај документ мора/треба постојати. У том смислу ваљало би истаћи и нарочито нагласити основни смисао и циљеве Програма професионалне праксе како би се обезбедила повезаност програма као документа и оног што се реално дешава у процесу стицања различитих облика искуства студената и, у

исто време, одређена сврсисходност, смисленост и систематичност у процесу његове реализације.

Општи интерес Факултета за реформисаном стручном праксом препознат је у томе што даљим унапређењем организације, реализације и евалуације стручне праксе Факултет реално добија на квалитету наставе. Доношењем Програма професионалне праксе студената Факултет указује на другачији однос према наставном процесу. Најзад, Факултет постоји због оних који уче на њему, те је отуд важно свим студентима дати једнаку прилику за развој у професионалном смислу.

Други план анализе обухватио је партнерске институције са којима Факултет сарађује у обављању професионалне праксе. Интереси основних школа, предшколских установа и домова ученика врло често остају на маргини оваквих анализа, односно врло често се не препознају довољно ни од стране Факултета, а још мање од стране установа у којима студенти реализују своју праксу. Студентску праксу у нашем случају заједнички организују Факултет, основне школе, предшколске установе и домови ученика. Сви они су сарадници и партнери у процесу реализације професионалне праксе студената.

Савремене тенденције у реформисању система васпитања постављају једно ново правило и другачији однос институција у оквиру тог система. Од педагошких факултета се очекује да буду носиоци промена у систему институција чија је функција васпитање и образовање. Ниједна значајнија промена у школи, предшколским установама и домовима ученика не може бити ефикасна, а да се истовремено не мења и образовање стручњака који ће у њима радити. Нивоом и квалитетом промена у образовању будућих наставника и васпитача, Факултет педагошких наука одредиће не само своје место, већ и место школа, предшколских установа и домова ученика у нашем и *европском образовном простору*. Иако још увек не постоји законска регулатива која у формално-правном смислу уређује однос педагошких факултета са овим установама, претпоставља се да ће оне имати статус тзв. вежбаоница, да ће бити организационо везане за рад педагошких факултета као што је то случај у већини земаља Европске уније.

Интереси школа, предшколских установа и домова ученика постају све очигледнији, нарочито ако се има у виду да је наш систем васпитања и образовања недовољно неефикасан, неекономичан и нерационалан. Ако узмемо у обзир да ће приликом реорганизације васпитно-образовног система опстанак многих његових појединачних институција зависити од квалитета васпитно-образовног рада (држава ће

као веома поуздан индикатор квалитета узети избор установе, наставника и васпитача од стране родитеља, а што је већ почело да заживљава у нашој свакодневној пракси), онда бисмо могли претпоставити да ће по природи ствари установе које имају статус „вежбаонице“ лакше опстати, а и да ће управи тих установа бити много лакше да обезбеде материјална средства за те установе. За очекивати је да ће успешне установе истицати и користити престижну чињеницу да сарађују са одређеним факултетом, да примају студенте на праксу или стаж и да имају статус наставног центра – вежбаонице, и тиме указивати на своје квалитете.

Све горе наведено представља разумне и ваљане разлоге да у наредном периоду запослени на факултету, у установама за предшколско васпитање и образовање и домовима ученика остваре квалитетнију сарадњу. Компатибилност ових институција је могућа, она подразумева теснију повезаност, зависност и кооперативност која за последицу мора имати квалитетнији васпитно-образовни рад.

4.1.7 Доступност информација о завршном раду и стручној пракси

Информације о завршном раду налазе се на сајту институције. Према стандардима за израду, завршни рад представља самостални рад у којем студент примењује сазнања из области васпитно-образовног рада и методологије истраживања у институцијама за које се обучавају наши студенти. Након усвојене теме завршног рада, студент израђује идејни пројекат истраживања који мора бити одобрен од стране наставника ментора. Након тога, студент обавља истраживање и пише извештај о обављеном истраживању у форми завршног рада. Завршни рад садржи следеће целине: Увод (у којем се даје образложење избора и значаја теме завршног рада), Теоријска оријентација истраживања (у којој се образлаже парадигма истраживања, наводе и критички разматрају резултати досадашњих релевантних истраживања и разрађује теоријски приступ проблему), Методолошка оријентација истраживања (предмет, циљ, задаци, хипотезе, варијабле, узорак, методе, технике, инструменти, статистички поступци истраживања), Интерпретација резултата, Закључна разматрања, Преглед литературе и Прилози. Након завршеног рада, студент у договору и координацији са наставником ментором приступа јавној одбрани завршног рада.

Очекује се да се у току школовања, а посебно на завршној години студирања студенти оспособе за операционализацију, конкретизацију и примену стечених стручних знања у идентификовању и решавању конкретних проблема из домена

васпитно-образовног рада који се остварује у основној школи и васпитној установи, као и за самосталну организацију и реализацију малих, примењених и акционих педагошких истраживања у одговарајућим институцијама.

Мастер завршни рад подразумева стандарде израде који су окренути достизању следећих исхода:

- студент уме да планира, програмира и реализује истраживања у области васпитно-образовног рада у основној школи и васпитној установи;
- студент уме да се креативно педагошки изражава, промишља васпитно-образовни контекст и у њему делује;
- студент уме да примени резултате истраживања у васпитно-образовну праксу и
- студент критички прати научну и стручну литературу из педагошке научне области.

Факултет поседује неколико докумената који се налазе и на сајту установе који омогућавају да студенти и њихови наставници буду упознати са свим аспектима концепције, планирања и реализације професионалне праксе на Факултету педагошких наука у Јагодини.

Један од тих докумената је *Концепција професионалне праксе студената Факултета педагошких наука у Јагодини*, који се бави програмом професионалне праксе (концепција, улога и значај у оквиру студијских програма, функција и циљеви, облици реализације), као и проценом квалитета и вредновањем професионалне праксе.

Други важан документ је водич кроз професионалну праксу, који носи званични назив Професионална пракса – водич, дневник, индекс и представља у исто време и прецизан водич кроз праксу студената, дневник праксе који студенти попуњавају током обављања праксе, али и индекс у коме се бележе остварени резултати и достигнути исходи планирани програмом професионалне праксе и одговарајућим курикулумом студијских програма Факултета.

Термини одржавања праксе, састав и распоред студентских група за праксу, као и институције у којима ће пракса бити обављена (основне школе, предшколске установе, домови ученика), објављују се на сајту Факултета.

4.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<p>Структура и садржај студијских програма генерално су добро дефинисани +++</p> <p>Информације о студијским програмима доступне су јавности +++</p> <p>Радно оптерећење студената исказано у ЕСПБ кредитима генерално је у границама европских стандарда +++</p> <p>Студијски програми реализују се према акредитованој структури и садржају, уз усвојене измене и допуне чији је циљ осавремењивање курикулума и силабуса, или усаглашавање са законском регулативом +++</p> <p>Сви студијски програми обезбеђују довољно часова праксе као најважнији део обуке +++</p> <p>Четворогодишње трајање студијског програма основних академских студија за образовање васпитача у предшколским установама обезбеђује комплетну обуку студената за рад у предшколским институцијама +++</p> <p>Повећани број мобилности студената у претходном периоду +++</p>	<p>Корективне мере су ограничене на периоде акредитације; треба обезбедити услове да се курикулум Факултета мења флексибилније и у корак са исказивањем потреба ++</p> <p>Није потпуно јасно да ли су у свим студијским програмима предмети коректно класификовани као СА, ТМ, АО или НС. Многи предмети су комплексни и не могу се лако класификовати у ове 4 категорије. Потребно је да у том домену Национални савет и КАПК дају прецизније дескрипторе и упутства за класификацију предмета +</p> <p>На студијском програму докторских академских студија не нуди се довољан број изборних предмета, мада је формално задовољен минимални фактор изборности, суштинска разноврсност није постигнута ++</p> <p>Студенти који завршавају основне академске студије Учитељ и поред стечених знања и вештина немају законску могућност да раде у школи +++</p> <p>Студијски програм основних академских студија за образовање васпитача у домовима остаје недовољно конкретан у погледу прецизнијег формулисања врста и типова домова у којима би свршени студенти могли да се запосле ++</p>
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<p>Могуће је извршити реформу студијског програма за учитеље у правцу интеграције основних и мастер студија +++</p> <p>Могуће је редефинисати систем образовања вапитача у домовима тако да се уместо садашњег система – трогодишње основне академске плус</p>	<p>Недовољна спремност наставника за примену нових метода наставе +++</p> <p>Постоји опасност смањивања интересовања будућих студената услед чињенице да студије за учитеља трају минимално пет година +++</p>

<p>двогодишње мастер студије – уведе систем 4+1 +</p> <p>Постављена структура студијских програма омогућава даље осавремењивање и корекције садржаја студијског програма +++</p> <p>Могуће је проширити и осавременити понуду изборних предмета +++</p> <p>Могуће је прецизније класификовати предмете (академско-општеобразовни, теоријско-методолошки, научно-стручни, стручно-апликативни) како би се постигла још боља балансираност структуре и садржаја студијских програма ++</p>	<p>Недефинисана политика на државном нивоу у погледу организовања и трајања студија на наставничким факултетима ++</p> <p>Недовољна мотивисаност редовних и дипломираних студената да објективно искажу своја мишљења о квалитету студијских програма ++</p> <p>Недовољна мотивисаност послодавца да искажу своја мишљења о квалификацијама дипломираних студената ++</p>
--	---

4.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 4

- Периодично анкетирање (обезбедити могућност анонимног изјашњавања електронским путем) студената и наставника о квалитету студијских програма, наставе и рада Факултета.
- Анкетирање свршених студената и потенцијалних послодаваца о исходима образовања и стеченим компетенцијама.
- Стварање мреже свршених студената – алумниста, ради прибављања повратних информација од запослених свршених студената о исходима образовања и стеченим компетенцијама.
- Дисеминација резултата другог циклуса самовредновања.
- Разматрање резултата анкете и спровођење корективних мера.
- Осавремењавање и унапређење квалитета студијских програма кроз анализу различитих аспеката (циљеви студијског програма и исходи образовања, распоред типова предмета, ЕСПБ кредити у односу на реално оптерећење студената, положај у студијском програму и сврсисходност изборних предмета, начини оцењивања с обзиром на исходе учења, методе реализације наставе).

- Развијање нових студијских програма на мастер нивоу и израда програма докторских студија.

Показатељи и прилози за стандард 4

Табела 4.1 Листа свих студијских програма који су акредитовани на високошколској установи са укупним бројем уписаних студената на свим годинама студија у текућој и претходне 2 школске године

Табела 4.2 Број и проценат дипломираних студената (у односу на број уписаних) у претходне 3 школске године у оквиру акредитованих студијских програма. Ови подаци се израчунавају тако што се укупан број студената који су дипломирали у школској години (до 30.09) подели бројем студената уписаних у прву годину студија исте школске године. Податке показати посебно за сваки ниво студија

Табела 4.3 Просечно трајање студија у претходне 3 школске године. Овај податак се добија тако што се за студенте који су дипломирали до краја школске године (до 30.09.) израчуна просечно трајање студирања. Податке показати посебно за сваки ниво студија

Прилог 4.1 Анализа резултата анкета о мишљењу дипломираних студената о квалитету студијског програма и постигнутим исходима учења

Прилог 4.2 Анализа резултата анкета о задовољству послодаваца стеченим квалификацијама дипломаца

Стандард 5: Квалитет наставног процеса

Квалитет наставног процеса обезбеђује се кроз интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника и сарадника, доношење и поштовање планова рада по предметима, као и праћење квалитета наставе и предузимање потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу.

5.1 Опис стања, анализа и процена стандарда 5

Факултет заснива праћење квалитета наставног процеса на одговарајућим нормативима Универзитета и Факултета (Статут Факултета, Стратегија обезбеђења квалитета, Стандарди и поступци обезбеђења квалитета, Правилник о унутрашњој провери квалитета). У праћење квалитета наставног процеса и предлагање и спровођење мера за његово унапређење директно су укључени декан, продекан за наставу, Комисија за обезбеђење квалитета, као и стручни органи Факултета – катедре и Наставно-научно веће. На овом плану дошло је до изузетног побољшања обима и квалитета сарадње са студентским парламентом.

У праћењу и унапређењу квалитета наставног процеса дефинисане су три кључне области: настава, пракса и оцењивање. Документом *Стандарди и поступци обезбеђења квалитета*, предвиђено је да се посебна пажња посвећује следећим сегментима: коректан однос према студентима, применљивост и подстицајност стечених знања, доступност информација о студијском програму, режиму студија и распореду свих облика рада, квалитет праксе, квалитет других облика наставе и ваннаставног рада.

Коректан однос према студентима, који укључује професионално поступање наставника и сарадника и континуирано праћење рада студената, прати се првенствено путем евалуације рада наставника и сарадника од стране студената. Евалуација се редовно спроводи, уобичајено на крају сваког семестра, а њени резултати су основ за предузимање корективних мера. Мере су у извештајном периоду укључивале дискусије о моделима унапређења квалитета наставе у оквиру катедри, разговоре са продеканом за наставу у оквиру којих су дефинисани предлози за побољшање проблематичних сегмената рада на појединачним предметима, додатно анкетирање студената (од стране Студентског парламента) о слабостима у настави појединих предмета за елементе оцењене испод 3,5. Током јесењег семестра 2016/2017. школске године ревидирани су упитници за студентску евалуацију рада наставника, квалитета студијских програма и рада Факултета.

Декан и продекан за наставу, заједно са Службом за студентска и наставна питања, систематски прате реализацију плана наставе и планова рада на појединачним предметима. Декан и продекан за наставу старају се да се спроведу корективне мере уколико се не поштују распореди и планови рада. Корективне мере везане за квалитет наставе предлажу и катедре и Наставно-научно веће.

За сваку школску годину ради се анализа успеха студената по предметима, а овај извештај саставни је део годишњег извештаја о раду Факултета.

Применљивост и подстицајност стечених знања, интерактивност и заступљеност примера из праксе у настави у највећој мери су заступљени у оквиру наставе методика и методичких практикума, али и у току интегрисане праксе која се реализује од прве године студија. На тај начин, уз задатке које обављају на пракси, а које дефинишу и оцењују предметни наставници, студенти током читавих студија проводе значајан део времена у свом будућем радном окружењу. Овакав концепт омогућава упознавање са природом и специфичностима будућег занимања и даје студентима прилику да самостално повезују стечена знања и вештине са практичним радом. У току периода на који се овај извештај односи значајно су иновирани елементи праксе.

Информације о студијским програмима (књиге предмета и измене студијских програма), наставницима, терминима одржавања наставе, испита и других облика рада доступне су на сајту Факултета. Тренутно се ради на промени дизајна и структуре сајта у циљу боље прегледности. Детаљне информације о сопственим обавезама у погледу полагања испита, измиривања школарине и сл. студентима су од школске 2014/2015. године доступне преко сервиса е-студент (Прилог 5.4).

Електронско вођење евиденције и пријављивање испита путем овог сервиса такође је омогућило ефикасније праћење рада студената, пријаву испита на даљину, али и анализу успешности студената по студијским програмима и предметима.

У школској 2015/2016. години припремљене су, а пре почетка наредне школске године први пут уведене, иновације у систем рангирања за буџетска места и одређивање студената за предмете које ће похађати и полагати у току школске године. Тиме је комплетан процес рангирања студената и уписа у школску годину у потпуности усаглашен са законским одредбама, а студентима дата могућност да у великој мери сами креирају свој план рада у току школске године и висину школарине за школску годину. Режим студирања на овај начин је учињен знатно флексибилнијим.

Други облици рада и вредновање залагања и постигнућа студената у овим областима од школске 2016/2017. године регулисани су посебним правилником које је усвојило Наставно-научно веће. Уведена је могућност вредновања рада у секцијама и различитим облицима ваннаставних активности које корелирају са наставом одређених предмета студијских програма и припремају студенте за вођење секција и других облика рада у васпитно-образовним установама (Прилог 5.5).

Поред тога, 2016. године усвојен је Правилник о награђивању студената (Прилог 5.6), којим су уређени модели награђивања студената за успех у току студија, допринос афирмацији Факултета, уметничка и стручна постигнућа, унапређење квалитета наставних и ваннаставних активности итд.

Квалитетом наставе и студијских програма бави се и *новоосновани Центар за иновације и развој курикулума*, који је у оквиру својих надлежности 2016. године сачинио предлог новог упутства за оцењивање и вредновање рада студената (Прилог 5.7).

У оквиру Годишњег извештаја о раду Факултета (извештаји катедри и Комисије за обезбеђење квалитета) заступљени су детаљни подаци о стручном, научном и наставном раду свих наставника и сарадника и о начинима на који Факултет подстиче развијање компетенција наставника (едукације, набавка литературе, подршка у процесу публикавања радова и излагања на скуповима, организовање конференција, научних скупова и округлих столова, студијска путовања, размене наставника у оквиру Еразмус+ програма и сл.).

5.1.1 Професионална пракса студената

Професионална пракса је обавезна за све студенте на основним и мастер академским студијама. Професионална пракса је инкорпорирана у наставни процес и као таква представља један од индикатора његовог квалитета.

Циљ професионалне праксе студената је да студенте – будуће учитеље и васпитаче, припреми за њихове будуће различите улоге у оквиру професије којом ће се бавити, те да их припреми за самосталан, професионални практични рад.

Професионална пракса студената организује се како би се студенти:

- адаптирали на радно окружење,
- стекли одређена практична (радна) искуства,
- боље повезали теоријска знања са практичним искуством,

- оспособили да у сваком непосредном васпитно-образовном раду препознају различите концепције образовања,
- критички промишљали сопствено професионално искуство и сопствену делатност, односно да формирају сопствени педагошки стил као модел на коме је одређена васпитно-образовна концепција заснована, и
- били свесни колико њихова будућа професионална каријера зависи од применљивости знања које имају, односно да раде у уверењу да својим способностима и знањем поуздано одређују своју будућност.

Студентску праксу организују Факултет, основне школе, предшколске установе и домови ученика. Сви они су сарадници и партнери у процесу реализације професионалне праксе студената.

Пракса се одвија према инструкцијама и под надзором:

- професора и асистената – који студентима задају задатке по утврђеним програмима професионалне праксе, и врше рефлексивна разматрања на часовима вежби на Факултету, и
- лица из установа која су одређена за менторе (учитељи, васпитачи, стручни сарадници) – који студентима задају задатке у оквиру својих дефинисаних, надлежности и у складу са текућим активностима у установи и одељењу односно, васпитној групи.

Професионална пракса се реализује у два основна вида, као интегрисана професионална пракса (на прве три студијске године – студијски програм *Учитељ* и студијски програм *Васпитач у предшколским установама*, односно прве две године студијског програма *Васпитач у домовима*) и континуирана професионална пракса – на завршним студијским годинама сва три студијска програма.

Интегрисана професионална пракса се изводи током школске године у блоковима (укупно – две недеље на првој студијској години за сва три програма основних студија, и по четири недеље на другој и трећој – студијског програма *Учитељ* и студијског програма *Васпитач у предшколским установама*, односно другој години студијског програма *Васпитач у домовима*).

Путем професионалне праксе студенти треба да развију следеће компетенције:

- *когнитивне* – подразумевају способности разумевања и креативне примене теоријских знања и укључују иновације (успешно проналажење начина деловања којим се може променити затечено стање),
- *афективне* – оспособљавање студената за реализовање задатака који се односе на вредности, емоционално–социјални и морални развој. Когнитивне и афективне компетенције се међусобно прожимају и допуњују.

Когнитивне задатке и садржаје наставе треба афективно „обојити“ ради мотивације студената.

- *истраживачке* – дефинишу поља истраживања у која се укључују.

Професионална пракса се остварује на основу распореда реализовања професионалне праксе за текућу школску годину. Распоред реализовања праксе усваја Наставно-научно веће на почетку школске године и у складу са календаром рада Факултета (Прилог 5.8). Праћење реализације праксе је омогућено преко система евиденционих листа и јединствене базе података сваког студента појединачно.

Праћење квалитета овог вида наставног процеса реализује се по принципима формативне и сумативне евалуације. Формативна евалуација подразумева рефлексивни приступ студената и наставника на часовима предавања и вежби одмах након реализованог сегмента праксе. Сумативна евалуација подразумева оцењивање задатака, радова и реализованих активности студената на крају школске године у оквиру посебних студијских предмета *Интегрисана професионална пракса*, односно *Континуирана професионална пракса* на завршним годинама студија.

Квалитет професионалне праксе студената у периоду од 2013. до 2016. године, унапређен је на следећи начин:

–ревидиран је приручник и дневник професионалне праксе у складу са новоакредитованим студијским програмима (Професионална пракса: водич, дневник, индекс);

–унапређен је систем евидентирања и праћења реализације професионалне праксе;

–унапређен је систем обавештавања студената пред, за време и након праксе формирањем јединствене информационе базе за сваки студијски програм;

–студенти су добили идентификационе картице чиме су постали препознатљиви за време свог боравка у установи у којој реализују праксу;

–унапређен је систем оцењивања и обавештавања студената о оценама реализованих задатака путем јединствене мејл листе;

–потписани су споразуми о сарадњи са установама у којима студенти реализују професионалну праксу;

–реализована је професионална пракса у комбинованим одељењима за студенте треће године студија студијског програма Учитељ;

–у периоду на који се овај извештај односи сваке школске године преко 10 најбољих студената завршних година студија обављали су део праксе у трајању од 4 до 7 дана у високошколским установама, вртићима, школама и домовима у Мађарској (у Баји преко Еразмус+ пројекта, а у Сегедину преко Темпус пројекта Лидерство у образовању);

–школске 2015/2016. године, у мају, за студенте треће године студијског програма ОАС Васпитач у домовима и студенте МАС Васпитач у домовима организована је први пут у склопу праксе дводневна стручна екскурзија која је обухватила обилазак домова у Крагујевцу, Пожеги и Ужицу, као и обилазак културних знаменитости;

–један студент боравио је на шестонедељној пракси у Новосибирску преко пројекта светске студентске организације AISEK.

Сви трошкови које би студенти имали на пракси, од превоза до сеоских школа у склопу праксе у комбинованим одељењима, преко свих трошкова праксе у Баји, Сегедину и на стручној екскурзији, па све до авионске карте за праксу у Новосибирску покривени или учешћем Факултета или од стране Града Јагодина и учешћем спонзора.

5.1.2 Други облици наставе и ваннаставне активности

Једна од специфичности Факултета педагошких наука у Јагодини јесте укључивање студената у друге облике наставе и изузетно жив културни и јавни рад Факултета. Ове активности, поред осталог, имају за циљ да припреме студенте за овакве облике рада у васпитно-образовним установама.

Сваке године студенти представљају резултате свог рада на свечаној академији поводом Дана Факултета и на традиционалном Покладском балу који се одржава у знак сећања на 27. новембар 1898, када је уприличена свечана покладска вечера, почетак образовања учитеља и васпитача у Јагодини.

Хор, оркестар, певачке групе и фолклорни ансамбл, чији је квалитет у периоду на који се извештај односи изузетно унапређен, наступали су и у другим приликама. Издвајамо целовечерњи Васкршњи концерт који је одржан у априлу 2016. године за грађанство у оквиру обележавања 40 година постојања Универзитета у Крагујевцу. Део програма извео је и Мешовити хор “Шуматовац“ из Алексинца. У децембру 2015. хор Факултета гостовао је на новогодишњем концерту хора „Шуматовац“.

Факултет у склопу програма који прате наставу одређених предмета организује предавања и трибине за студенте. Само у школској 2015/2016. школској години одржана су предавања ђаконa Ненада и Анастасије Илић „Мала школа љубави“, проф. др Радмиле Миловановић „Страх од јавног наступа“, трибина „Средства комике и деконструкција медијских митова“, на којој су учествовали Драгољуб Дража Петровић, Војислав Жанетић и Ненад Милосављевић, предавање амбасадорке Боливарске Републике Венецуеле, др Дија Надер де Ел-Андари и проф. др Велимира Абрамовића „Тесла, еволуција свести човека“. Само у току те школске године одржане су књижевне вечери

поводом представљања романа Милисави Савића, *La sans pareille*, *Црвени пресек* Лауре Барне, превода Кероловог свепа *Лов на Снарка*.

У јуну 2016. године, у сарадњи са Музејом „Хореом Марги - Равно“ у Ћуприји организована је годишња Студентска ликовна изложба. Изложени радови настали су током школске године на обавезним и изборним предметима из области ликовне уметности. У оквиру ових предмета, а у сарадњи са школама вежбаоницама, традиционално се одржава и Васкршњи час ликовне културе са циљем да се истакне значај пројектног приступа у креативном и ликовном.

У сарадњи са својим наставницима и сарадницима, студенти се у великој мери ангажују и у хуманитарним акцијама, као и у филмској, литерарној и спортским секцијама. Сваке године студенти организовано посећују Сајам књига и најзначајније установе културе.

Настава изборних предмета *Елементарне игре и пливање* и *Елементарне игре и скијање* укључује, као обавезни део, и практичну наставу која се одвија на базенима у Јагодини (бесплатно коришћење за студенте Факултета) односно на Рили у Бугарској (по веома повољним условима, при чему је обука за све студенте бесплатна).

Може се закључити да Факултет педагошких наука систематски ради на унапређењу не само наставе, већ и других облика рада са студентима, старајући се да студентима буде доступан огроман број разноврсних образовних, културних и спортских садржаја.

5.1.3 Доношење, поштовање и реализација планова рада по предметима

Правилником о квалитету предвиђено је да се квалитет наставног процеса обезбеђује кроз доношење и поштовање Планова рада на предметима, интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника и сарадника, коректан и отворен однос према студентима, разумевање и уважавање потреба студената, поштовање различитих стилова учења и редовно праћење и вредновање рада студената током наставе.

План и распоред наставе (предавања и вежбе као и практичне активности) су усклађени са законским нормама, потребама и могућностима студената, као и потребама студијских програма, познати су пре почетка одговарајућег семестра и доследно се спроводе. Сврха сваког студијског предмета предвиђена је програмом и показује усмереност на практичну примену знања и стечених вештина.

У току припрема студијских програма за акредитацију, Факултет је припремио Књигу предмета у којој су садржани силабуси за све предмете. Силабуси су припремљени у складу са Правилником о квалитету, а према упутству за израду силабуса, доступни су студентима и обухватају све потребне информације: основне податке о предмету (назив, година, број ЕСПБ бодова, услови); циљеве предмета; садржај и структуру предмета; план и распоред извођења наставе (предавања и вежбе); начин оцењивања на предмету; уџбенике, односно обавезну и допунску литературу; податке о наставницима и сарадницима на предмету. Детаљне информације о свим акредитованим студијским програмима и свим предметима унутар студијских програма налазе се на веб-сајту Факултета.

На основу Студијског програма, Декан објављује распоред наставе који садржи: јасно истакнуте предмете по студијским групама и годинама, имена наставника и сарадника задужених за сваки наставни предмет и временску и просторну структуру извођења часова предавања и вежби. Распоред часова је доступан на сајту Факултета.

На огласним таблама, као и на сајту факултета, презентују се информације о распореду наставе и испита, најмање десет дана пре почетка семестра. Промене распореда часова могуће су уз одобрење декана или продекана за наставу. Самоиницијативно мењање распореда сматра се тежом повредом радне дисциплине.

Факултет систематски прати спровођење плана наставе, као и планова рада на појединачним предметима и предузима корективне мере уколико дође до одступања. У складу са тим, сваки наставник прилаже продекану за наставу оперативни план рада за сопствени предмет, најкасније 14 дана пре почетка семестра, у штампаној и електронској форми. Оперативни план рада подразумева структуру садржаја наставног предмета, број часова предавања и вежби. Поред тога, оперативни план рада садржи и опште податке о курсу (назив, семестар, статус предмета (обавезни/изборни), предуслове за похађање курса, име(на) наставника/сарадника, број сати предавања, вежби, као и самосталног рада студената, циљеве, садржај и структуру, начин евалуације рада студената, списак литературе).

На почетку семестра наставник упознаје студенте (усмено и у писаној форми) са оперативним планом рада на предавањима и вежбама, правима и обавезама студената, датумима полагања колоквијума, предиспитним обавезама и свим осталим роковима важним за реализацију програма, са начином оцењивања на предмету, информацијама о уџбеницима, односно обавезној и допунској литератури. Рад наставника се прати путем

анкета у којима студенти на крају семестра евалуирају квалитет наставе одређеног студијског предмета, спремност наставника за рад, иновативност његове наставе, разумљивост и јасност излагања, примену интерактивних метода, укључивање примера из праксе, подстицање студената на креативност и самостално истраживање, примену стечених знања. Од посебног значаја је дужност наставника и сарадника да перманентно унапређују своје педагошке и дидактичко-методичке способности, као и да прате, евидентирају и оцењују успех студената у остваривању предиспитних обавеза. Ова констатација је потврђена и у процесу студентске евалуације и самоевалуације наставника.

Сваки наставник и сарадник подноси одговарајућој катедри извештај о свом раду у претходној школској години најкасније седам дана након завршетка летњег семестра. Извештај садржи анализу наставног процеса, као и предлоге за допуну и измене плана рада. На основу извештаја наставника, катедре разматрају реализацију наставног плана и програма и подносе Наставно-научном већу извештај о извршеној анализи са мишљењем о квалитету наставе и предлозима измена на првој наредној седници Већа.

Значајно је истаћи да Комисија за обезбеђење квалитета организује студентску евалуацију наставе најкасније до краја семестра у којем се настава датих предмета окончава. Студентски парламент може да организује и спроведе сопствену евалуацију наставе и достави своје мишљење и предлоге Комисији и Наставно-научном већу Факултета најкасније до краја текућег семестра. Комисија за обезбеђење квалитета врши генералну критичку анализу наставног процеса, узимајући у обзир извештаје наставника и сарадника, као и резултате студентске евалуације наставе. Комисија доноси сопствени извештај о спровођењу наставног процеса у коме даје оцену о спровођењу и предлаже Наставно-научном већу мере за побољшање рада (Записници и прилози Комисије за унапређење квалитета). Наставно-научно веће разматра извештај о спровођењу наставног процеса Комисије за обезбеђење квалитета, на првој наредној седници.

У Годишњем извештају рада Факултета за школску 2015/2016. дефинисано је и управљање, руковођење и праћење целокупног наставно-образовног процеса на Факултету, који се одвијао у оквиру одлука Наставно-научног већа, одговарајућих катедри, тимова који су се бавили развојем курикулума, као и Деканата. Квалитет наставе значајно се побољшао стручним и професионалним усавршавањем наставника (израда и одбрана магистарских и докторских теза, учешће на научним и стручним скуповима и сл.). На квалитет наставе значајно је утицао и велики број квалитетних

уџбеника, приручника, практикума, основношколских приручника и уџбеника, образовних софтвера, наставних средстава и стручне литературе која је у току извештајне године понуђена студентима.

Саствани део наставног процеса је и интегрисана стручна пракса која се изводи у основним школама, вртићима и домовима. Стручна пракса је високо вреднована од стране студената и по њиховом мишљењу нуди директан увид у примере из праксе као и сагледавање ситуације реалног света у коме ће по дипломирању радити. Овакав увид у примере из праксе подстиче студенте на размишљање, креативност, самосталност у раду и примену стечених знања.

5.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<p>Наставници и сарадници Факултета поседују висок степен научно-стручних професионалних компетенција за квалитетно обављање посла +++</p> <p>Наставници повезују садржаје које предају са послом којим ће се студенти касније бавити ++</p> <p>Настава на Факултету се остварује у складу са акредитованим наставним програмима +++</p> <p>Квалитет наставних програма је на високом нивоу, перманентно њихово унапређивање је задатак свих наставника и сарадника, чиме се овај квалитет жели побољшати +++</p> <p>Факултет системски прати квалитет наставног процеса и предузима корективне мере +++</p> <p>Управа Факултета, стручне службе и ненаставно особље омогућавају тачно и благовремено информисање свих учесника у наставном процесу, о календару рада, распореду часова, распореду испита, распореду и организацији студентске праксе, консултацијама наставника са студентима и о другим активностима, као</p>	<p>Наставници и сарадници нису довољно ангажовани у припреми студената за самосталан истраживачки рад, који би могао у већој мери допринети унапређивању наставних активности, у смислу заједничког планирања и припреме истраживачких пројеката. Ове активности би наставници реализовали заједно са студентима и тиме доприносили подстицању њихових интересовања за деловање, у функцији развијања професионалних компетенција будућих учитеља и васпитача +++</p> <p>Страх једног броја наставника и сарадника од непознатог, када је реч о могућностима примене нових технологија у наставном процесу и иновативних наставних модела ++</p> <p>Мали је број наставника који би били у могућности да свој наставни предмет предају на енглеском језику страним студентима ++</p> <p>Не спроводе се механизми за дисциплинско кажњавање наставника и ненаставног особља за неизвршавање радних задатака +</p>

<p>и о евентуалним изменама у односу на планирану реализацију активности, на свим студијским програмима +++</p> <p>Студенти су укључени у организацију наставних активности и реализацију наставних садржаја, чиме се доприноси интерактивности наставе. Могуће је креирати додатне облике ангажовања студената у наставном процесу, у смислу њиховог квалитетнијег оспособљавања за примену стечених знања у пракси +++</p> <p>Наставне методе су прилагођене захтевима наставних предмета и планираним исходима учења. Сталним преиспитивањем могућности примене различитих метода могуће је подићи ниво партиципације студената у наставном процесу и на тај начин допринети бољем квалитету наставе +++</p> <p>Облици рада са студентима су прилагођени наставним садржајима, могућностима и интересовањима студената, чиме се доприноси високом квалитету наставног процеса +++</p> <p>Кроз организован самосталан истраживачки рад студената, подстиче се интерактивност у настави између наставника и студената и доприноси оспособљавању студената за квалитетан трансфер стечених знања у новим ситуацијама +++</p>	
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<p>Организовано деловање наставника и сарадника у правцу унапређивања наставног процеса у домену подизања нивоа интерактивности +++</p> <p>У систему даљег професионалног усавршавања наставника, а на основу примера добре праксе, могуће их је даље едуковати како да наставне садржаје које предају повезују са послом којим ће се студенти касније бавити ++</p>	<p>Недовољна спремност, оспособљеност и могућност наставника да примењују различите облике наставног рада са студентима ++</p> <p>Недовољна финансијска средства за обнову просторних капацитета ++</p> <p>Ангажовање малог броја наставника на пројектима или ангажовање увек истих наставника (увек иста лица се добровољно пријављују за рад на</p>

<p>Наставнике и сараднике је могуће даље едуковати за коришћење савремених наставних технологија и примену нових облика и метода рада са студентима, у циљу подизања квалитета наставе и квалитетнијег професионалног оспособљавања студената за будуће занимање +++</p> <p>У циљу унапређивања наставе и подизања нивоа партиципације студената у активностима, у сарадњи са предшколским установама, домовима и школама, значајно је да наставници и сарадници са студентима иницирају израду истраживачких пројеката, којима би се остварио додатни вид сарадње са образовно-васпитним установама, студенти оспособили за истраживање праксе и повезивање теоријских знања са практичним искуствима, чиме би се допринело и унапређивању наставног процеса +++</p> <p>Могуће је сарадњу наставника подићи на виши ниво, интердисциплинарним повезивањем наставних садржаја и организацијом заједничких наставних активности, што би допринело да се студенти оспособе за бољи трансфер и примену стечених знања у наставним активностима и у пракси ++</p> <p>Могуће је остварити сарадњу са научним и стручним институцијама, у циљу реализације истраживачких пројеката, организације предавања за студенте, размене искустава, чиме би се допринело и побољшању квалитета наставе ++</p> <p>Могуће је побољшање техничких и јачање људских капацитета преко разних пројеката ++</p> <p>Могућа је финансијска подршка наставницима и сарадницима за публикавање радова на СЦИ листама и учешће на међународним скуповима ++</p>	<p>пројектима који доприносе угледу Факултета) ++</p>
--	---

5.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 5

- Анализирати поступак, инструменте и резултате студентске евалуације и самоевалуације рада наставника и сарадника и у складу са тим даље развијати и унапређивати систем за праћење и вредновање квалитета наставног процеса.
- Размотрити индивидуалне потребе наставника и сарадника у односу на њихово даље дидактичко-методичко и стручно усавршавање у одређеним сегментима/областима (коришћење савремених наставних технологија, активно знање страних језика) и планирати реализацију наведених курсева.
- У оквиру појединих наставних предмета, у складу са програмским садржајима и интересовањима и могућностима студената, припремити студенте за самостални истраживачки рад и повезивање теоријских знања са практичним искуствима стеченим у току реализације интегрисане и континуиране праксе.
- Размотрити могућности примене интердисциплинарног приступа у реализацији појединих програмских садржаја, у циљу оспособљавања студената за трансфер стечених знања у другим областима и примену интегративног приступа у реализацији наставних садржаја.
- Проширити и унапредити сарадњу наставника и сарадника са научним и стручним организацијама (сродни факултети у земљи и региону, Друштво учитеља, Школска управа - основне школе и предшколске установе у округу), ради размене исустава и примера добре праксе, као и њиховог повезивања са теоријским садржајима.
- У односу на евентуалне потешкоће у наставном раду са студентима, планирати облике стручног усавршавања наставника и сарадника или корективне мере за превазилажење проблема и унапређивање наставног процеса.
- Потребно је да Факултет у наредном периоду уведе системска решења за праћење и контролу реализације плана рада на свим студијским програмима и предметима.

Показатељи и прилози за стандард 5

[Прилог 5.1](#) [Анализа резултата анкета студената о квалитету наставног процеса](#)

[Прилог 5.2](#) [Процедуре и поступци који обезбеђују поштовање плана и распореда наставе](#)

[Прилог 5.3](#) [Доказ о спроведеним активностима којима се подстиче стицање активних компетенција наставника и сарадника](#)

[Прилог 5.4](#) [Упутство за рад студентских сервиса \(е-студент\)](#)

[Прилог 5.5](#) [Вредновање рада студената у секцијама и другим облицима ваннаставног ангажовања](#)

[Прилог 5.6](#) [Правилник о награђивању студената](#)

[Прилог 5.7](#) [Упутство за оцењивање и вредовање рада студената Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу](#)

[Прилог 5.8](#) [Распоред реализовања професионалне праксе](#)

Стандард 6: Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада

Високошколска установа непрекидно ради на подстицању квалитета, обезбеђењу услова, праћењу и провери резултата научноистраживачког, уметничког и стручног рада и на њиховом укључивању у наставни процес.

6.1 Опис стања, анализа и процена стандарда 6

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу остварује јединство образовног, научноистраживачког, уметничког и професионалног (стручног) рада. Садржај и резултати научних, истраживачких, уметничких и стручних активности Факултета усклађени су са стратешким циљем саме установе, као и са националним и европским циљевима и стандардима високог образовања. Резултати научних, истраживачких, уметничких и професионалних активности се уводе у наставни процес у циљу његовог унапређивања и даљег планирања и организације научноистраживачких активности. Факултет подстиче запослене да се активно баве научним, истраживачким, уметничким и професионалним радом и да резултате свога рада објављују у часописима високе референтне вредности.

Факултет обавља издавачку делатност, у складу са актуелним Правилником о раду Центра за издавачку делатност Факултета (Прилог 6.6), и са планирањем јавних набавки за сваку наредну календарску годину. Према Правилнику, посебна пажња је посвећена унапређивању квалитета издавачке делатности, развијању система за квалитетно и транспарентно промовисање публикација Факултета, развијање сарадње са другим издавачима и центрима за издавачку делатност, остваривање услова за континуирану размену публикација у земљи и иностранству. У 2016. години на Факултету, у оквиру рада Центра за издавачку делатност, штампане су следеће публикације: 2 броја факултетског часописа Узданица (који је одлуком МПНТР категорисан као часопис од националног значаја, М52), 1 уџбеник, 4 монографије, 1 зборник радова са скупа, 1 приручник и 1 поетско-прозна збирка. Планом издавачке делатности за 2017. годину предвиђено је објављивање 14 монографија, 4 уџбеника, 1 приручника, 4 практикума, 1 хрестоматије, 3 зборника радова и 2 броја факултетског часописа „Узданица“.

Факултет заснива компетентност за научноистраживачки, уметнички и стручни рад на следећим показатељима квалитета:

1. Факултет је акредитована научноистраживачка институција, према Одлуци Одбора за акредитацију научноистраживачких организација Министарства просвете, науке и технолошког развоја Р Србије, број: 660-01-00012/41, од 1. марта 2016. године (Прилог 6.4);
2. Факултет је, према Одлуци Комисије за акредитацију и проверу квалитета, број: 612-00-00378/2016-06, од 28.10.2016. године, акредитовао студијски програм докторске академске студије - Доктор наука - Методика наставе (Прилог 6.5).

Према прописима који су важили пре ступања на снагу Закона о високом образовању (2005), на Факултету су у претходне три године одбраћене 3 докторске дисертације, а резултати су публиковани до сада у 9 радова, у категоријама М24, М51, М52 и М53 (Табела 6.5).

Према тренутно важећим стандардима који се односе на испуњеност услова за менторе на докторским студијама, у оквиру образовно-научног, односно образовно-уметничког поља, на Факултету је укупно 5 наставника ментора, што износи 10% од укупног броја наставника.

3. Циљеви научноистраживачког рада Факултета су усклађени са *Законом о научноистраживачкој делатности („Службени гласник РС”, бр. 110/05, 50/06-исправка, 18/10 и 112/15), Стратегијом научног и технолошког развоја Србије до 2020. "Истраживање за иновације", Стратегијом развоја образовања у Србији до 2020. године*, коју је донела Влада РС и документом *Стандарди и смјернице за осигурање квалитета у Европском подручју високог образовања (2005)*. Хелсинки: Европско удружење за осигурање квалитета у високом образовању.

Факултет перманентно осмишљава, припрема и реализује научноистраживачке, уметничке, стручне и друге врсте програма, као и националне и међународне научне пројекте. Такође, Факултет систематски прати и оцењује обим и квалитет истраживачког рада наставника и сарадника, што је предмет анализе на седницама Наставно-научног већа Факултета. Просторни и материјално-технички услови за реализацију научноистраживачких, уметничких и стручних активности су добри и континуирано се ради на њиховом унапређивању.

Од 51 запослених наставника и сарадника у сталном радном односу на Факултету, укупно 14 наставника и сарадника, учествују у реализацији 12

научноистраживачких пројеката које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја (8 основних, 3 интегрална и интердисциплинарна, 1 билатерални). (Табела 6.2 и Прилог 6.2). Ови показатељи потврђују да 28% наставника, од укупног броја запослених на Факултету, учествују у реализацији научноистраживачких пројеката МПНТР. Такође, једним домаћим научноистраживачким пројектом, који финансира МПНТР, руководи наставник запослен са пуним радним временом на Факултету (проф. др Александар Игњатовић) (Табела 6.1).

Наставници Факултета су ангаживани и на другим развојним пројектима, који су финансирани из европских фондова (Еразмус+, Коменијус, Темпус), у којима је ангажован 31 наставник и сарадник (Табела 6.6). Број наставника ангажованих на пројектима МПНТР, наставника ангажованих у реализацији Еразмус + програма, остварена мобилност наставника и студената, потврђује да на Факултету постоје кадровски услови за квалитетан научноистраживачки, уметнички и стручни рад.

Када је реч о квалитету уметничког рада на Факултету, значајно је поменути организоване изложбе радова наставника Факултета (изложбе графике, фотографија и плаката) од Јагодине, Крагујевца, Ужица и Београда, преко Грчке, Италије, Литваније и Русије, до Америке, Кореје и Кине. Такође су, током 2016. године, организове и запажене музичке активности наставника Факултета (са хором и оркестром који чине студенти и наставници Факултета): целовечерњи Васкршњи концерт поводом 40 година Универзитета у Крагујевцу, обележавање Дана Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Свечана академија поводом 140 година Црвеног Крста у Јагодини, свечано отварање Симпозијума „Два века старе цркве“ у Јагодини, у организацији цркве св. Архангела Михаила у Јагодини, учешће у емисији „Жикина шареница“.

Објављене публикације наставника и сарадника показују висок ниво њихове научне компетентности. У 2016. години, наставници и сарадници Факултета су објавили 137 научних публикација у категоријама од М10 до М100 (Табела 6.3). У периоду од 2014. до 2016. године укупно је 15 радова објављено на SCI/SSCI листи. У односу на укупан број наставника и сарадника на Факултету, однос броја SCI/SSCI индексираних радова износи 30% од укупног броја наставника (Табела 6.4 и Прилог 6.3).

Годишњим програмом рада Факултета за наредни период утврђени су циљеви, задаци и активности у области научноистраживачког рада и издавачке делатности Факултета. Најважније делатности које очекују Факултет у наредном периоду јесу:

- организација и реализација докторских академских студија;
- праћење ангажовања наставника на пројектима МПНТР и резултата истраживачких активности;
- припрема документације за реализацију билатералног пројекта, у сарадњи а Педагошким факултетом у Копру, Универзитета у Марибору;
- организација пројектних активности у циљу јачања научног подмлатка на Факултету, а према *Програму научноистраживачког рада (2011-2015)* и према *Правилнику о развоју научноистраживачког подмлатка (2015)* (Програм и Правилник доступни на <http://www.pefja.kg.ac.rs/normativi.html>).
- јачање сарадње наставника и сарадника Факултета, у циљу аплицирања за пројекте у оквиру Ерасмус + програма;
- планирање материјалне подршке наставницима и сарадницима за припрему научних радова и њихово објављивање у часописима;
- институционално умрежавање Факултета и развијање добре професионалне сарадње са институцијама у земљи и иностранству; сарадњу је потребно усмерити тако да доноси мерљиве и конкретне резултате на пољу развоја и науке;
- подстицање наставника/сарадника на стручно усавршавање у иностранству.

Међународна сарадња Факултета може се сагледати кроз следеће показатеље:

1. Ангажовање наставника на иностраним универзитетима у својству предавача по позиву:

1.1. Проф. др Александар Игњатовић

- Aristotle University in Thessaloniki, Faculty of sport and physical education in Serres, Greece (Аристотелов Универзитет у Солуну, Факултет спорта и физичког васпитања у Сересу, Грчка). Грант за предавања у трајању од 23 - 27. маја 2016. године. Одржано 8 часова предавања: на основним (4), мастер (2) и докторским студијама (2).
- Porto University, Faculty of Sport in Porto, Portugal (Универзитет у Порту, Факултет Спорта, Португал) Ерасмус грант за предавања у трајању од 3 -7. октобра 2016. Одржано 8 часова предавања на докторским студијама и Институту за спортске науке у оквиру Факултета спорта у Порту.

1.2. Доц. др Ивана Ћирковић-Миладиновић је реализовала кредитну мобилност за наставно особље у периоду од 10. до 14. октобра 2016. на Филолошком факултету Универзитета у Порту. Одржано укупно 8 предавања у трајању од 8 сати.

1.3. Доц. др Снежана Марковић је реализовала кредитну мобилност за наставно особље у периоду од 10. до 19. октобра 2016. у Високој школи Етваш Јожеф у Баји, Мађарска (Eötvös József College, Ваја, одржано укупно 16 сати предавања)

1.4. Доц. др Биљана Стојановић је реализовала кредитну мобилност за наставно особље у периоду од 7. до 16. новембра 2016. у Високој школи Етваш Јожеф у Баји, Мађарска (Eötvös József College, Ваја). Одржано укупно 16 сати предавања.

2. Сарадња са иностраним високошколским установама у оквиру поменутих развојних пројеката, у којима је ангажовано укупно 31 наставник (Еразмус+, Коменјус, Tempus) (Табела 6.6).

Награде и признања наставницима и студентима Факултета за остварене резултате у научноистраживачком, уметничком и стручном раду:

Перманентан рад и залагање посебно посвећених наставника и студената научноистраживачком и уметничком раду, допринели су остварењу следећих награда и признања (Прилог 6.1.):

1) Наставница др Вера Савић је добила престижну награду *Award for International Participation at TESOL*, за међународно учешће на TESOL 2016 конференцији (*International Convention & English Language Expo*).

2) према *Правилнику о награђивању студената* (2006), једном студенту је додељена посебна награда за изузетан допринос афирмацији установе и унапређење квалитета наставних и ваннаставних активности; једном студенту је додељена награда за публикавање ауторске књиге; 7 студената је награђено за највишу просечну оцену на основним и мастер студијама.

6.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<p>Усаглашеност образовног, научноистраживачког, уметничког и стручног рада +++</p> <p>Усаглашеност садржаја научноистраживачког уметничког и стручног рада са стратешким одређењем земље и европским циљевима +++</p> <p>Перманентна научна истраживања у оквиру текућих научноистраживачких пројеката МПНТР +++</p> <p>Референост и заинтересованост наставника, потврђено научноистраживачким радовима +++</p> <p>Гостовање професора на иностраним универзитетима, у својству предавача +++</p> <p>Добра сарадња са основним школама и предшколским установама, кроз реализацију студентске праске и организацију истраживања +++</p> <p>Мотивисаност једног броја наставника за припрему студената за реализацију самосталних истраживачких радова, који представљају њихове предиспитне обавезе ++</p>	<p>Недовољно остварена сарадња са институцијама МПНТР као креаторима националне политике у сфери образовања ++</p> <p>Проблеми у категоризацији резултата рада према одредницама <i>Правилника о поступку, начину вредновања и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача</i> МПНТР (за методичке и уметничке области) +++</p> <p>Мали број домаћих часописа из ужих научних области индексираних на СЦИ/ССЦИ листи +++</p> <p>Недовољна сарадња међу наставницима Факултета, у циљу развоја интердисциплинарних истраживачких активности +++</p> <p>Недовољна укљученост студената у научноистраживачке активности на Факултету +++</p> <p>Недостатак података о успешности студената у преласку из система образовања на тржиште рада и њиховом евентуалном научноистраживачком раду након завршетка студија ++</p>
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<p>Учешће у развојним пројектима међународне сарадње (ЕРАЗМУС + пројекат, Коменијус, Темпус и други) +++</p> <p>Веће укључивање студената у научноистраживачке активности на Факултету +++</p> <p>Припрема студената за учешће у научним и стручним конференцијама ++</p>	<p>Неизвесност у погледу развоја новог пројектног циклуса МПНТР ++</p>

<p>Могућност интернационалне размене студената и наставника, реализацијом ЕРАЗМУС+ пројекта +++</p> <p>Равој издавачке делатности Факултета, у складу са <i>Правилником о раду Центра за издавачку делатност</i> +++</p> <p>Развој научноистраживачког подмлатка Факултета у складу са <i>Програмом развоја научноистраживачког подмлатка</i> +++</p> <p>Повезивање наставника са колегама са иностраних универзитета ради заједничких истраживања и публикавања радова на SCI/SSCI листи +++</p>	
---	--

6.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда б

На основу представљених резултата и SWOT анализе, дајемо предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда б.

- Повећати степен учешћа у пројектима које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, као и у међународним научним пројектима;
- Повећати учешће наставника и сарадника у билатералним пројектима (на основу предстојеће сарадње између Педагошког факултета Универзитета у Приморском, Словенија и нашег Факултета);
- Дугорочним предвиђањима и планирањем научноистраживачког, уметничког и стручног рада утврдити правац развоја тако да се започете и реализоване истраживачке и друге активности смислено, целисходно и комплементарно могу наставити (према *Стратеги развоја образовања у Србији до 2020. године*);
- Развијање система за праћење успешности студената у преласку из система образовања на тржиште рада, према документу *Индикатори за праћење стања у образовању и васпитању*, који је донео Национални просветни савет Републике Србије (2011);
- Подстицати сарадњу и укључивање студената у научноистраживачке активности на Факултету;

- Ангажовање и остваривање већег утицаја на креаторе националне политике у сфери образовања и вредновања резултата научноистраживачког рада.

Показатељи и прилози за стандард 6

[Табела 6.1 Назив и број текућих научноистраживачких/уметничких пројеката чији су руководиоци наставници стално запослени у високошколској установи](#)

[Табела 6.2 Списак наставника и сарадника запослених у високошколској установи, учесника у текућим домаћим и међународним пројектима](#)

[Табела 6.3 Збирни преглед научноистраживачких и уметничких резултата у установи у претходној календарској години према критеријумима Министарства](#)

[Табела 6.4 Списак SCI/ ССЦИ-индексираних радова по годинама за претходни трогодишњи период](#)

[Табела 6.5 Листа одбрањених докторских дисертација \(име кандидата, име ментора, назив дисертације и година одбране, публиковани резултати\) у високошколској установи у претходне три школске године](#)

[Табела 6.6 Списак стручних и уметничких пројеката који се тренутно реализују у установи чији су руководиоци наставници стално запослени у високошколској установи](#)

[Табела 6.7 Списак ментора према тренутно важећим стандардима који се односи на испуњеност услова за менторе у оквиру образовно-научног, односно образовно-уметничког поља, као и однос броја ментора у односу на укупан број наставника на високошколској установи](#)

[Прилог 6.1 Списак награда и признања наставника, сарадника и студената за остварене резултате у научноистраживачком и раду](#)

[Прилог 6.2 Однос наставника и сарадника укључених у пројекте у односу на укупан број наставника и сарадника на високошколској установи](#)

[Прилог 6.3 Однос броја SCI-индексираних радова у односу на укупан број наставника и сарадника на високошколској установи](#)

[Прилог 6.4 Одлука о акредитацији Факултета за обављање научноистраживачке делатности](#)

[Прилог 6.5 Одлука о акредитацији докторских академских студија](#)

[Прилог 6.6 Правилник о раду Центра за издавачку делатност](#)

Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника

Квалитет наставника и сарадника обезбеђује се пажљивим планирањем и избором на основу јавног поступка, стварањем услова за перманентну едукацију и развој наставника и сарадника и провером квалитета њиховог рада у настави.

7.1 Опис стања, анализа и процена стандарда 7

На Факултету педагошких наука Универзитета у Крагујевцу у овом тренутку наставно особље чини 51 стално запослених – 38 наставника и 13 сарадника. Од тога је 8 наставника у звању редовни професор, ванредних професора је 6, а у звању доцента је тренутно 22 запослених. Од 13 сарадника у звању асистента (троје има докторат), а један сарадник је запослен са 50 % радног времена. У наставничком звању су и два наставника страног језика, од којих један има одбрањену докторску дисертацију и пуно радно време, а други је запослен са 56% радног времена.

Да би се обезбедило квалитетно реализовање наставе на свим нивоима студија, поред запослених са пуним радним временом на Факултету, у академској 2016/17. години ангажовано је још 15 наставника на основу уговора о допунском раду: 7 редовних професора, троје ванредних професора, 2 доцента, 2 наставника страног језика и један виши научни сарадник ангажован на докторским академским студијама.

Од 7 редовних професора двоје су пензионисани наставници Факултета и ангажовани су на мастер академским студијама сагласно са одредбама члана 78. став 5. Закона о високом образовању.

Број наставника, као и њихове компетенције адекватни су за реализацију акредитованих студијских програма. Од 2013. године до данас број изабраних стално запослених радника је растао, 19 сарадника Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу стекло је звање доктора наука, тако да се број доцената повећао са 11 на 20. У истом периоду један број наставника је на основу напредовања у научном и педагошком раду биран у виша звања (два наставник из звања доцента у ванредног професора, троје наставника из ванредног у редовног професора).

7.1.1 Поступак и услови за избор наставника и сарадника

Поступак и услови за избор наставника и сарадника утврђени су унапред, дефинисани на основу *Правилника о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу* (објављен 18.02.2016.) и на основу *Статута Факултета* (за сараднике). Поступак и услови су јавни и доступни оци стручне и шире јавности. Периодично се проверају и усавршавају од стране Универзитета у Крагујевцу, односно Факултета.

Факултет се приликом избора наставника и сарадника у звања придржава законских одредби, правила и критеријума Универзитета у Крагујевцу усклађених са критеријумима Националног савета за високо образовање и стандардима за акредитацију, одредби Статута Универзитета и Факултета и прописаних сопствених поступака, правилника и критеријума путем којих при избору оцењује научну, истраживачку и педагошку активност наставника и сарадника. У циљу обезбеђења квалитета посебно се, као обавезујући документ, примењује *Правилник о начину и поступку заснивања радног односа и стицању звања наставника Универзитета у Крагујевцу*. О испуњености услова за избор академска јавност може се информисати увидом у извештаје на интернет страници Факултета (за сараднике) и Универзитета у Крагујевцу (за наставнике). У поступку избора у звање наставника користе се прописани табеларни обрасци који детаљно и прегледно приказују научну, стручну и педагошку компетенцију кандидата, као и њихову ангажованост у широј академској и друштвеној заједници. Ово представља значајан напредак у односу на ранији период, када се у неким рефератима за избор у звање нису видели конкретни подаци који се тичу ових параметара. Коначан избор наставника врши Универзитет у Крагујевцу, у складу са својим овлашћењима.

У поступку избора наставника и сарадника вреднују се резултати научноистраживачког рада, ангажовање у развоју и унапређивању наставе, резултати педагошког рада наставника или сарадника и, за наставнике, резултати у обезбеђивању научно-наставног подмлатка. Показатељи квалитета научног рада који се вреднују при избору наставника су број и ранг научних публикација и учешће на научним пројектима, учешће у стручним пројектима и едукативним програмима, чланство у професионалним, посебно међународним удружењима и институцијама, учешће у раду стручних тела и органа Факултета. Показатељи ангажовања на унапређењу научног подмлатка су менторства и чланства у комисијама за оцену и одбрану мастер, магистарских и

докторских радова, ангажовање наставника на вишим нивоима студија и у различитим едукативним програмима за младе научнике и сараднике.

На Катедрама које су у саставу Факултета редовно се процењује тренутно стање кадровских прилика и предлаже се политика запошљавања која је у складу са реалним потребама студијских програма.

7.1.2 Праћење и евалуација квалитета и компетентности наставног кадра

Евалуација рада наставника и сарадника, поред процедура за избор и реизбор које се обављају периодично на три, односно пет година, спроводи се редовно на крају сваке академске године када чланови катедри подносе извештаје о свом раду у протеклој години шефовима катедри. Сваке године прикупљају се и прате подаци о броју и структури објављених радова на нивоу Катедри, а шефови Катедри подносе извештаје о научноистраживачком и наставном раду наставника и сарадника продеканима. Поменути извештаји саставни су део Годишњег извештаја о раду факултета, а ажурирају се и подаци о напредовању запослених у звањима и њиховој научноистраживачкој продукцији на сајту факултета.

Поред тога, податке о објављеним радовима наставника и сарадника једном годишње прикупља Комисија за обезбеђење квалитета Факултета, као и продекан за научноистраживачки рад и издавачку делатност у склопу припреме Извештаја о научноистраживачком раду запослених на Факултету. Установљен је и *картон наставника* у коме се поред података о наставном ангажовању, наводе репрезентативне референце и збирни подаци научне, односно уметничке и стручне активности наставника. Картон наставника представља Табелу 9.1 у оквиру Књиге наставника у акредитационом материјалу. Подаци у картону наставника се ажурирају и током истека акредитационог периода.

Квалитет педагошког рада наставника и сарадника редовно се проверава и кроз студентску евалуацију, чији резултати имају значајну улогу у поступку за избор у звање. Комисија за обезбеђење квалитета организује анкетирање студената на крају јесењег, односно пролећног семестра, а након спроведене евалуације и обраде података сваки наставник и сарадник обавештава се о својим резултатима и оценама за сваки предмет појединачно. Тамо где су уочени проблеми у неким аспектима педагошког рада,

формулишу се и предлажу корективне мере. Опште оцене рада наставника и сарадника, као и оцене које се тичу других аспеката рада Факултета, детаљно се анализирају и пореде са подацима из претходних година на седници Наставно-научног већа.

7.1.3 Селекција и подстицање развоја младих кадрова

У складу са тенденцијама савремене европске универзитетске праксе посебна пажња поклања се и развоју младих кадрова што је одређено *Програмом развоја научноистраживачког подмлатка* (најновији је донет 22. јуна 2015). Полазну основу Програма развоја научноистраживачког подмлатка чини упознавање младих истраживача са принципима добре научне праксе, селекција и саветовање успешних студената основних и дипломских академских студија за наставак академског образовања и укључивање младих истраживача у текуће научноистраживачке пројекте. Млади сарадници имају право на стручну и саветодавну подршку у реализацији научних истраживања која врше у оквиру пријављених докторских дисертација, а неопходне инструкције, савете и подршку у области научноистраживачког рада добијају од старијих и искуснијих колега (ментора, руководилаца истраживачких тимова) и када је у питању учешће у научноистраживачким пројектима. У складу са *Правилником о новчаној подршци научним радницима за учешће на научним скуповима и конференцијама* младим сарадницима се пружа подршка у учешћу на научним скуповима, конференцијама, конгресима и различитим облицима стручног и научног усавршавања, омогућава им се и помаже у објављивању истраживачких резултата како у часопису *Узданица*, чији је издавач Факултет, тако и у другим стручним и научним публикацијама у земљи и иностранству. Саставни део ових активности је и помоћ сарадницима у аплицирању за различите врсте студијских путовања, размене и мобилности у оквиру програма Еразмус плус, различитих билатералних програма и других видова академске сарадње са образовним институцијама у европском образовном простору. Сарадници одмах по одбрани докторске дисертације добијају могућност да буду бирани у звање доцента, што је јако важно за њихову мотивацију када је у питању наставак научног рада и развоја, али и за осећај да их Факултет у развоју и напредовању подржава.

7.1.4 Континуирана едукација и усавршавање наставног кадра

Научна, истраживачка и педагошка активност наставника и сарадника се, у оквиру материјалних могућности Факултета, подстиче перманентном едукацијом. Факултет подстиче научну и истраживачку активност наставника и сарадника редовним обавештавањем, стављањем на увид обавештења о научним конкурсима, позивима за припрему пројеката и другим активностима које су важне за континуирано усавршавање и развој каријере. У протеклој 2015/16. години 13 наставника и сарадника Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу било је ангажовано на 11 актуелних пројеката Министарства просвете, науке и технолошког развоја, а у оквиру билатералног уговора о међународној сарадњи са Универзитетом у Баји (Мађарска) до сада су спроведене 3 долазне и 3 одлазне мобилности (Маргит Савовић, Биљана Стојановић, Снежана Марковић). Такође, у октобру 2016. године реализоване су две мобилности наставника (доц. др Александар Игњатовић и доц. др Ивана Ћирковић-Миладиновић) који су на Универзитету у Порту у Португалу одржали предавања по позиву, а у оквиру програма Еразмус плус.

Наставно-научно веће факултета одобрава плаћено одсуство свим наставницима и сарадницима који учествују на научним скуповима у земљи и иностранству, као и академско одсуство из наставе у периоду предвиђеном законом на захтев наставника и на предлог Катедре у складу са *Правилником о новчаној подршци научним радницима за учешће на научним скуповима и конференцијама*. Усавршавање и специјализација наставника и сарадника омогућени су путем студијских боравака у земљи и иностранству у оквиру заједничких међународних пројеката и билатералних програма.

Факултет је организатор више међународних и националних научних конференција и научно-стручних скупова и на тај начин непосредно стимулише наставнике и сараднике на усавршавање. У 2016. години Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу организовао је два научна и пет стручних скупова. Национални научни скуп са међународним учешћем *Савремено предшколско васпитање и образовање: изазови и дилеме*, одржан је 25. марта 2016. године у Јагодини, а међународна научна конференција *Унапређивање квалитета образовања у основним школама* одржана је 14. октобра 2016. године у Београду у сарадњи са Институтом за педагошка истраживања и Заводом за унапређивање образовања и васпитања.

Од школске 2015/16. године, Центар за иновације и развој курикулума, посебна јединица у оквиру Факултета, организује посебне стручне скупове за запослене у васпитно-образовним установама. Стручни скупови организовани кроз приказе примера добре праксе настали су из тежње да се унапреде капацитети наставника кроз размену информација и достигнућа наставника чији непосредни васпитно-образовни рад представља пример позитивног искуства у одговарајућој стручној области која је дефинисана темом стручног скупа. Сталног су карактера и представљају резултат сарадње Школске управе у Јагодини, колегијума директора основних школа, Факултета педагошких наука у Јагодини и ОШ Рада Миљковић са статусом школе вежбаонице. Организују се неколико пута у оквиру школске године. Значај ових стручних скупова огледа се и у томе што представљају прилику интензивнијег повезивања савремених научних сазнања из области педагошких наука и непосредне васпитно-образовне праксе. Стручни скупови су постали место сусретања фундаменталних педагошких сазнања и конкретне васпитне делатности. Они су прилика да се упознају и сарађују не само наставници, стручни сарадници и директори основних школа, већ и наставници, сарадници, истраживачи и студенти Факултета. Теме стручних скупова биле су: 1) Наставник као истраживач васпитно-образовне праксе, 2) Интеркултурално образовање, 3) Настава усмерена на оснаживање ученика за избор будућег занимања и путева каријере, 4) Развијање еколошке компетенције ученика кроз интегрисан приступ настави и 5) Једнако образовање за све - инклузивна пракса.

7.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Потпуна јавност поступка избора: на нивоу катедри – предлог за расписивање конкурса за избор у звање и на радно место (благовремено) и предлог комисије за писање извештаја; на нивоу Факултета – усвајање предлога за избор наставника и избор сарадника; на нивоу Универзитета – избор наставника. О испуњености услова за избор академска јавност може се информисати увидом у извештаје на интернет страници Факултета и Универзитета Крагујевцу (за наставнике) +++	Недовољан системски надзор, праћење и оцењивање квалитета наставника и сарадника путем <i>картона научног радника</i> ++ Наставници и сарадници су у извесној мери оптерећени припремама података о свом протеклом научноистраживачком раду, јер то чине релативно често, а захтевају се различите форме ових података ++

<p>Потпуна усаглашеност поступка избора наставника и сарадника са законским прописима, критеријумима Националног савета за високо образовање и стандардима за акредитацију +++</p> <p>Уведена дугорочна селекција, сталне едукације и усавршавања и вредновања педагошких и истраживачких способности наставног и истраживачког подмлатка заснована на критеријумима за избор, оценама од стране студената, учешћу на пројектима, научној продукцији и пројектовању каријере од сарадника до највиших звања +++</p>	<p>Процедура избора у наставничка звања усложена и захтева значајно више документације него што је до сада био случај +</p> <p>Поједини елементи нису прецизирани – дошло је до промене области науке за одређен број запослених тако што више не припадају хуманистичким, него друштвеним наукама, али се њихови радови и даље бодују као да припадају хуманистичким наукама. Није познато до када ће та правила важити +++</p> <p>Процедура у целини подразумева велико ангажовање наставника и несигурност у погледу тога да ли ће је ваљано припремити +++</p> <p>Недовољан број наставника и сарадника укључен у европске програме мобилности +++</p>
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<p>Отвореност европског образовног простора за размену наставника и сарадника повећава могућност унапређивања њихових компетенција и квалитета рада +++</p> <p>Сарадња са универзитетима из других земаља отвара могућност склапања билатералних научних пројеката ++</p> <p>Велика заинтересованост, посебно младог и квалитетног наставног кадра, за рад на Факултету +++</p>	<p>Због нејасног статуса новог пројектног циклуса националних научних пројеката, постоји опасност успоравања напредовања (избора у виша звања) одређеног броја наставника услед неиспуњености критеријума <i>учешће у научним пројектима</i> +++</p>

7.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 7

- Установити јединствену базу података о научноистраживачком раду и другим врстама ангажовања наставника и сарадника која би олакшала прикупљање и коришћење оваквих података у различите сврхе.
- Помоћ наставницима у припреми документације за избор у звања. Што транспарентније и детаљније изложени кораци које процедура избора у звања подразумева.
- Додатна подршка и подстицај за укључивање наставника и сарадника у педагошке, научноистраживачке и стручне активности.

Показатељи и прилози за стандард 7

[Табела 7.1 Преглед броја наставника по звањима и статус наставника у високошколској установи \(радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору\)](#)

[Табела 7.2 Преглед броја сарадника и статус сарадника у високошколској установи \(радни однос са пуним и непуним радним временом, ангажовање по уговору\)](#)

[Прилог 7.1 Правилник о избору наставника и сарадника](#)

[Прилог 7.2 Однос укупног броја студената \(број студената одобрен акредитацијом помножен са бројем година трајања студијског програма\) и броја запослених наставника на нивоу установе](#)

[Прилог 7.3 Правилник о новчаној подршци научним радницима за учешће на научним скуповима и конференцијама](#)

Стандард 8: Квалитет студената

Квалитет студената се обезбеђује селекцијом студената на унапред прописан и јаван начин, оцењивањем студената током рада у настави, перманентним праћењем и проверавањем резултата оцењивања и пролазности студената и предузимањем одговарајућих мера у случају пропуста.

8.1 Опис стања, анализа и процена стандарда 8

8.1.1 Обезбеђивање релевантних информација потенцијалним и уписаним студентима о студијама.

Високошколска установа обезбеђује потенцијалним и уписаним студентима све релевантне информације и податке који су повезани са њиховим студијама. Кандидатима на пријемном испиту и својим редовним студентима Факултет обезбеђује потпуне и детаљне информације о свим релевантним аспектима њиховог школовања и живота на Факултету. На сајту Факултета (www.pefja.kg.ac.rs) на истакнутом месту, на почетној страни, налази се секција *инфо за студенте*. Ова секција садржи следеће подсекције:

- Студентска служба, са ажурираним информацијама о календару рада, распореду часова, распоредима полагања испита и роковима и резултатима положених испита;
- Водич за будуће студенте (информатор) – Водич за будуће учитеље и васпитаче у е-форми који садржи ажуриране информације о: локацији факултета; пријемном испиту (обавештење о упису за све студијске програме, условима конкурса, ранг листе, термине полагања пријемног испита, упутства о начину полагања пријемног испита, примере сегмената пријемног испита итд.); животу у дому (званична презентација дома студената и конкурсна документација за пријем студената у дом). Овај водич се сваке године штампа и дистрибуира и у папирној форми;
- Услови за рад (презентације учионица, библиотеке, итд.);
- Студентска организација (релевантне информације о организацији);
- Студентски парламент (релевантним информације и правилник о избору за студентски парламент);
- Интерни радио (релевантне информације о интерном медијском сервису Факултета);
- Материјали за наставу, са мноштвом наставних материјала примера за вежбање и испитних питања по предметима и програмима.

У време пријемног испита на почетној страни веб-сајта налазе се обавештења о важним терминима, потребној документацији, информатор за будуће студенте, сва обавештења и објашњења у вези са начином полагања пријемног испита, као и обиље мултимедијалног материјала за преузимање и припрему пријемног испита.

Студенти и сви заинтересовани на сајту могу пронаћи податке о свим актуелним акредитованим студијским програмима и најновије потребне информације и податке о дешавањима на Факултету.

Поред веб-сајта, Факултет је установио и друге начине информисања будућих студената о својим програмима и активностима. Факултет редовно учествује на сајмовима образовања (Сајам образовања у Економској-трговинској школи у Пожаревцу, Сајам образовања „Звонце“ и EduFair у Београду, NouFest у Ћуприји), али и посредством телевизије и учествовања у емисијама културно-информативног и забавног карактера (хорска и књижевна секција Факултета) ствара позитиван медијски публицитет. У предсезони пријемних испита (у периоду 2013-2015), тим наставника и студената Факултета обилази средње школе широм Србије – у Крагујевцу, Јагодини, Баточини, Книћу, Параћину, Ћуприји, Деспотовцу, Свилајнцу, Смедереву, Крушевцу и Нишу и промовише програме основних студија. Такође, сваке године се великом броју средњих школа у Србији поштом прослеђује промотивни материјал Факултета.

Од школске 2014. године, у априлу и мају, на Факултету се организује припремна настава за полагање пријемног испита. Од 2016. године Факултет организује и пробни пријемни испит за све заинтересоване кандидате. Факултет је, такође, видљив на друштвеним мрежама Фејсбук и Твитер чиме је унапређена комуникација са студентима и допринело се успешнијем медијском представљању на интернету.

У школској 2014/15 години, телевизијска кућа РТС за Факултет је снимила документарни филм „Ко учи учитеље“ Инсerti из овог документарног филма користе се и као репрезентативни и промотивни материјал у различитим, одговарајућим приликама.

8.1.2 Селекција студената за упис у прву годину

При селекцији студената за упис, Факултет вреднује резултате у претходном школовању и резултате на пријемном испиту, односно испиту за проверу склоности и способности, у складу са законом. Сви елементи пријемног испита регулисани су правилницима о упису студената (Прилог 8.1).

8.1.3 Једнакост и равноправност студената по свим основама

Једнакост и равноправност студената по свим основама (раса, боја коже, пол, сексуална оријентација, етничко, национално или социјално порекло, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, статус стечен рођењем, постојање сензорног или моторног хендикепа и имовинско стање) загарантовани су, као и могућност студирања за студенте са посебним потребама. Права студената на Факултету су регулисана Статутом факултета у делу заштите права студената. Према Статуту, члан 52, сви студенти имају *право на подједнако квалитетне услове студија и право на различитост и заштиту од дискриминације*.

Сви кандидати који желе да се упишу на мастер академске студије имају једнака права која не могу бити ограничена по основу пола, расе, брачног стања, језика, вероисповести, политичког убеђења, националног, социјалног или етничког порекла.

Сваке године у складу са афирмативним мерама Министарства просвете омогућен је упис и студентима са одређеним степеном сензорних и моторних дефицита. За ове студенте садржаји појединих студијских предмета и критеријуми оцењивања се прилагођавају.

Са циљем превазилажења различитих проблема и пружања додатне подршке студентима, али и са циљем унапређења способности свих студената да успешно и квалитетно студирају, усавршавају своје потенцијале и напредују у животу, 23. фебруара 2016. почео је са радом *Тим за психолошко-педагошку подршку студентима* (Прилог 8.5).

8.1.4 Упознавање студената са обавезом праћења наставе и оцењивањем

Студенти Факултета су унапред упознати са обавезом похађања и активног учешћа у настави и *Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту* (Прилог 8.2). Према овом правилнику, наставник је дужан да на почетку наставе упозна студенте са програмом предмета, распоредом наставе по недељама, облицима активне наставе и предиспитним обавезама, а нарочито начином њиховог вредновања, структуром и садржајем испита, структуром укупног броја поена и начином утврђивања коначне оцене.

Обавеза похађања и активног учешћа у настави је посебно наглашена и у програмима предмета који се налазе на сајту Факултета. Оцењивање студената на Факултету се врши према унапред објављеним критеријумима и правилима. Ово је

уређено и силабусима предмета кроз спецификоване критеријуме, правила и процедуре оцењивања који су студентима и јавности доступни на сајту Факултета.

Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту описане су процедуре и корективне мере у случају неиспуњавања и одступања од усвојених процедура оцењивања. Из акредитационих докумената за сваки предмет на Факултету се може видети који је однос поена који је сваки наставник доделио предиспитним обавезама, а који завршном испиту на свом предмету. Избор предиспитних обавеза и завршног испита је разноврстан, што указује на напор наставника да примене вишеструке методе оцењивања и да на тај начин дођу до ваљане и поуздане оцене за сваког студента.

У оквиру Центра за иновације и развој курикулума током 2016. године извршене су систематичне анализе на основу којих је извршена процена: метода оцењивања студената и њихове прилагођености предмету; праћења и оцењивања рада студената током наставе; односа оцена рада студента током наставе на завршном испиту и укупне оцене и способности студената да примене знање.

На основу поменутих анализа предложене су мере за систематично анализирање, оцењивање и унапређивање метода и критеријума оцењивања студената по предметима. Предложена је радна верзија Упутства за вредновање и оцењивање рада студената Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, која је прослеђена Катедрама на разматрање заједно са предлогом евиденционе листе за вредновање рада студената.

8.1.5 Коректно и професионално понашање наставника током оцењивања студената

Коректно и професионално понашање наставника током оцењивања студента регулисано је *Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту*. Осим тога, на Факултету је на основу одлуке 648/5 Универзитета у Крагујевцу усвојен *Етички кодекс наставника Универзитета у Крагујевцу* (Прилог 8.3) којим се регулише понашање наставника током оцењивања студената - објективност, етичност и коректан однос према студенту. Такође, усвојен је и *Правилник о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Крагујевцу* (Прилог 8.4), на основу кога је установљена дисциплинска комисија првог степена.

8.1.6 Праћење и проверава оцена и пролазности студената

Факултет систематично прати и проверава оцене по предметима, као и пролазност студената по предметима, годинама и програмима. Ово је уређено *Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту* према коме су наставници и сарадници дужни да прате, проверавају и анализирају резултате испита на свом предмету, а катедре да разматрају успех студената из предмета који припадају њиховим ужим научним областима и предлажу мере за побољшање система провере знања као и корективне мере у случају сувише ниске пролазности или других неправилности у оцењивању.

Резултати праћења студентског успеха по студијским годинама и предметима су укључени у годишњи извештај Деканата о раду факултета.

Комисија за обезбеђење квалитета у посебним случајевима одступања у односу на просечну оцену или пролазност студената доноси и предлаже корективне мере.

Факултет сваке године прати и награђује један број изузетно добрих студената што је уређено *Правилником о награђивању студената*.

8.1.7 Студентско организовање

Факултет омогућава студентима одговарајуће облике студентског организовања, деловања и учешћа у одлучивању, у складу са законом. Факултет уважава студенте и њихова права и потребе да се организују, делују и учествују у одлучивању у складу са законом. Под већ поменутом секцијом на званичном сајту Факултета - *Инфо за студенте*, постоје две релевантне подсекције: *Студентска организација* и *Студентски парламент*. На њима су приказане релевантне информације, као што су активности студентске организације и чланови студентског парламента. Такође је доступан и *Правилник о изборима за студентски парламент*. Студенти могу аплицирати на следећим програму мобилности Erasmus + (KA1).

8.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Факултет је активан у информисању будућих и уписаних студената о свим релевантним аспектима њиховог школовања, има развијене различите начине информисања, и успешан је у	Не постоји могућност студирања за студенте са посебним потребама (на пример, зграда факултета нема рампу нити лифт који би омогућили приступ и

<p>стварању позитивног медијског публицитета +++</p> <p>Факултет олакшава студентима успешну припрему за полагање пријемног испита кроз припремну наставу, а од последње школске године и кроз пробни пријемни испит +++</p> <p>Постоје потпуно и детаљно дефинисане процедуре и критеријуми пријема студената, информације о студијама +++</p> <p>Постоје дефинисане и унапред објављене процедуре и критеријуми оцењивања на сваком наставном предмету и години студија ++</p> <p>Постоје дефинисане процедуре и корективне мере у случају неиспуњавања и одступања од усвојених процедура оцењивања ++</p> <p>Обезбеђена је слобода студентског организовања кроз Студентски парламент, орган студената Факултета преко кога студенти остварују своја права и штите своје интересе на Факултету ++</p> <p>Развијени су нови, интердисциплинарни програми на факултету, као што су МАС Образовне политике, МАС образовање професора предметне наставе и МАС Лидерство у образовању. Ови програми ће омогућити студентима стицање нових компетенција и разноврсне могућности за запослење и даљи рад ++</p>	<p>кретање деци и особама са инвалидитетом ++</p> <p>Правилником о упису студената у прву годину основних академских студија није експлицитно једнакост и равноправност студената по свим основама. Недовољно пажње је посвећено разматрању начина на које би кандидати са сметњама и инвалидитетом могли да упишу и похађају наставу +</p> <p>Пролазност студената није детаљно анализирана, а нису анализирани ни узроци слабе пролазности и/или ниских оцена на појединим предметима. Услед тога нису установљене ни корективне мере и стандардизоване процедуре у случају неправилности у дистрибуцији оцена (превише ниских или високих) или мера за повећање пролазности по предметима и годинама ++</p> <p>Не прати се прелазак свршених студената у свет рада и квалитет њиховог рада у школама иако је то најадекватнија мера квалитета њихових студија ++</p>
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<p>Уређеност критеријума, прописа, стандарда и поступака за рад у високообразовној делатности у Србији; ++</p> <p>Унапређење курсева <i>методика наставе</i> након одобрења апликације за пројекат Еразмус+ (у изради је за следећи конкурсни рок) +</p>	<p>Недовољан улазни квалитет потенцијалних студената изазван лошим положајем просветних радника и великим бројем незапослених учитеља, односно малом вероватноћом запошљавања ++</p> <p>Пракса да се студентско организовање и учешће у одлучивању своди на заступање одступања од донетих</p>

<p>Студенти се подстичу на ваннаставне активности које су усклађене са циљевима студијског програма и стратегијом обезбеђења и унапређења квалитета студија (фолклор, дан науке, филмска секција, оркестар...) ++</p> <p>Изrada <i>Упутства за вредновање и оцењивање рада студената Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу</i> и јединствене евиденционе листе за вредновање рада студената ++</p>	<p>законских и других прописа и оправдану бригу о интересима студената који не испуњавају нове, прописане услове, али уз потпуно занемаривање интереса студената који те услове испуњавају +</p>
---	--

8.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 8

- Стално подизати ниво улаза, односно привлачења најбољих кандидата из средњих школа у Србији за упис на студијске програме, промоцијом студијских програма и њихових исхода учења, могућностима стицања знања, вештина, истраживачког потенцијала и компетенција за запошљавање, могућностима интернационализације у облику размене;
- Спровести анализу пролазности студената по предметима, програмима и годинама студија; дефинисати критеријуме доброг оцењивања, установити узроке слабе пролазности или одступања у дистрибуцији оцена, дефинисати и применити корективне мере;
- Размотрити начине и добре праксе у свету како би кандидати са сензорним или моторним хендикепом, односно инвалидитетом, могли да се уписују и похађају наставу на Факултету, а у складу са Законом о високом образовању;
- Прилагодити приступ згради факултета особама са инвалидитетом изградњом рампе на улазу у зграду, прилагодити и омогућити студирање и квалитет студија особама са сметњама и инвалидитетом;
- За процену квалитета студија на Факултету, потребно је пратити свршене студенате у свету рада, тј. каква је процена квалитета њиховог рада од стране послодавца.

Показатељи и прилози за стандард 8

[Табела 8.1 Преглед броја студената по нивоима, студијским програмима и годинама студија на текућој школској години](#)

[Табела 8.2 Стопа успешности студената. Овај податак се израчунава за студенте који су дипломирали у претходној школској години \(до 30.09\) а завршили студије у року предвиђеном за трајање студијског програма](#)

[Табела 8.3 Број студената који су уписали текућу школску годину у односу на остварене ЕСПБ бодове \(60\), \(37-60\) \(мање од 37\) за све студијске програме по годинама студија](#)

[Прилог 8.1 Правилник о процедури пријема студената](#)

[Прилог 8.2 Правилник о оцењивању](#)

[Прилог 8.3 Процедуре и корективне мере у случају неиспуњавања и одступања од усвојених процедура оцењивања](#)

[Прилог 8.4 Правилник о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Крагујевцу](#)

[Прилог 8.5 Тим за психолошко-педагошку подршку студентима](#)

Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса се обезбеђује доношењем и спровођењем одговарајућих подзаконских аката.

9.1. Опис стања, анализа и процена стандарда 9

9.1.1 Уџбеници и литература

Општим актима Факултета утврђени су стандарди квалитета уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса на Факултету, као и мере и поступци за праћење и унапређивање њиховог квалитета.

Стандарди који се односе на квалитет уџбеника и литературе дефинисани су Правилником о уџбеницима (Прилози 9.1) и Правилником о издавачкој делатности Факултета.

Правилником о уџбеницима утврђени су стандарди квалитета и поступци за обезбеђење квалитета уџбеника и друге наставне и испитне литературе која се користи у процесу образовања на свим нивоима студија на Факултету. Правилником је одређено: 1) да је основни или предметни уџбеник основно и обавезно наставно средство које обухвата садржај наставног предмета утврђен студијским програмом; 2) да су помоћни уџбеници: практикуми, приручници, хрестоматије, збирке задатака и др; 3) да скрипта, као ауторизована предавања, имају привремени карактер до издавања уџбеника; 4) да студенти у току студија користе научне и стручне публикације и периодике (монографије, резултате истраживања, зборнике, часописе и др.); 5) да сва наставна литература у погледу квалитета, садржаја и обима мора да одговара циљевима студијског програма и програму предмета на који се односи.

Факултет је дужан да за сваки наставни предмет обезбеди одговарајуће уџбенике и другу наставну и испитну литературу у потребној количини и на време (најкасније месец дана пре почетка школске године).

Правилником о уџбеницима утврђено је да Факултет обезбеђује уџбенике и другу литературу у броју који је сразмеран броју студената који их користе и да је најмање десет примерака сваког уџбеника доступно студентима у библиотеци Факултета, а да се набавка уџбеника обезбеђује преко скриптарнице Факултета. Такође, Факултет

обезбеђује уџбенике и другу наставну литературу у оквиру своје издавачке делатности када су аутори наставници и сарадници Факултета.

Правилником су утврђени стандарди квалитета уџбеника на Факултету, као и начини контроле њиховог квалитета, односно садржаја, дидактичке обраде и техничке припремљености.

Наставно-научно веће, на предлог матичне катедре, утврђује постојање потребе за новим уџбеницима и новим издањима, као и потребе за изменама и допунама постојећих уџбеника.

Правилником је регулисано да Факултет периодично анкетира студенте у циљу утврђивања квалитета уџбеника и друге наставне литературе. Контрола квалитета обухвата вредновање садржине, структуре, стила, разумљивости, као и поштовање правила о обавезној литератури од стране наставника и оцењује се оценама од 1 до 5. Студенти се о квалитету уџбеника изјашњавају попуњавањем анкетног упитника, а анкетирање спроводи Комисија за обезбеђење квалитета.

9.1.2 Библиотечки ресурси

Библиотека Факултета је Решењем Универзитетске библиотеке *Светозар Марковић* 22.5.1995. године уписана у Регистар библиотека, а њен рад и организација уређени су Правилником о раду библиотеке (усвојеном на седници Наставно-научног већа под бројем 01-2520 од 1.10.2007) и Правилником о систематизацији радних места, у складу са Законом о библиотечко-информационој делатности (Сл. гласник 52/11), Упутством о начину рада библиотеке са корисницима као и другим нормативима из ове области.

Библиотека својим радом, обимом књижевног фонда и информатичком опремом обезбеђује подршку наставном и научноистраживачком раду Факултета. Опремљена је фондом који задовољава потребе студијских програма, односно снабдевена потребним уџбеницима, часописима и богатом збирком референтне литературе (енциклопедије, речници, приручници и сл.) за извођење наставе.

Библиотечки фондови доступни су свим студентима, наставном и ненаставном особљу Факултета, као и другим корисницима путем међубиблиотечке размене. На почетку прве године студија продекан за наставу обавештава студенте о начину рада библиотеке.

Фонд библиотеке броји око 39833 библиотечке јединице (8 докторских дисертација, 17 магистарских теза, 62 мастер рада, 14 специјалистичких радова, 3161 дипломски рад и низ фотографија, картографских карата и некњижне грађе).

Комплетан процес рада у библиотеци је аутоматизован. Библиотека Факултета је пуноправни члан библиотечко-информационог система COBISS.SR. Са формирањем електронског каталога књига се почело 2006, а са COBISS позајмицом 2011. године.

До наслова који се не могу купити долази се међубиблиотечком позајмицом. Годишње се у оквиру међубиблиотечке размене позајми око 300 књига потребних за наставни и научноистраживачки рад. Такође, библиотека Факултета позајми другим библиотекама око 70 наслова годишње.

Домаћи и страни часописи доступни су у електронском облику преко сервиса *Kobson*. Стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета утврђено је да се квалитет библиотечких ресурса обезбеђује редовном контролом квалитета рада Библиотеке, сталним богаћењем библиотечког фонда, развојем библиотечке делатности и иновирањем библиотечког пословања имплементацијом нових технологија.

Богаћење библиотечког фонда се врши у складу са захтевима наставног процеса и научноистраживачког рада, као и интересовањима студената и професора Факултета.

Структуру и обим књижног фонда и учила критички процењују наставници према програмима својих курсева и предлажу набавку. Набавка друге опреме предлаже се у оквиру годишњег плана набавки који, на предлог Наставно-научног већа, усваја Савет Факултета. Набавка опреме, литературе и других учила на пројектима на којима Факултет учествује одвија се према предлозима наставника и сарадника, уважавајући лимит буџета и приоритете које утврде катедре, односно Наставно-научно веће. Обнављање фонда врши се више пута у току године, како из сопствених средстава факултета, тако и из средстава предвиђених пројектима и програмима.

Сваке године Финансијским планом Факултета утврђује се потребна висина средстава за развој библиотечког фонда и библиотечких ресурса.

Набавну политику воде декан Факултета, продекан за научноистраживачки рад и издавачку делатност и остали наставници и сарадници у сарадњи са библиотекарима.

Просторије намењене за смештај библиотечког фонда, издавање књига и читаоница (са 50 седишта), повезане су и смештене у приземљу Факултета на простору

од око 200 м². На тај начин библиотека студентима, наставном и ненаставном особљу пружа адекватне услове за рад. Студенти се систематски упознају са начином рада библиотеке и обучавају за претраживање базе COBISS.SR (у којој је више од 180 библиотека Србије). Библиотечки фонд и простор доступни су корисницима 12 часова радним данима, као и суботом и недељом. Корисници добијају од библиотекара и стручну помоћ у проналажењу свих потребних информација и издања.

Поред прикупљања, чувања и давања на коришћење библиотечко-информационе грађе, библиотека се бави културно-образовним делатностима, као што су: изложбе књига, обележавање значајних јубилеја, организовање књижевних вечери, предавања, радионица и промоције сопствених издања.

Број лица ангажованих у раду Библиотеке као и њихова стручна спрема, дефинисани су Правилником о систематизацији радних места и Правилником о раду библиотеке, а усклађени су са националним стандардима.

На пословима и радним задацима библиотекара раде три дипломирана библиотекара (висока стручна спрема, положен стручни испит из области библиотекарства, обученост за рад у систему COBISS, претраживање база Kobson и Ebsco). Особље је компетентно за послове које обавља и показује мотивисаност за рад и спремност за стручно усавршавање.

9.1.3. Информатички ресурси

Организација, статус и рад Рачунарско-информационе службе Факултета уређени су Статутом Факултета, Правилником о организацији и ситематизацији радних места и Стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета.

Служба је задужена да обезбеди квалитетно функционисање локалне рачунарске мреже, која је део академске мреже Србије, као и целокупне електронске опреме која се користи у наставним, научним и стручним активностима Факултета.

У рачунарско-информационој служби запослена су два администратора мреже. Служба је опремљена савременим уређајима и брине о функционисању рачунарске и електронске опреме на Факултету. Комплетна листа рачунарске и компјутерске опреме дата је у Табели 9.2.

Поред амфитеатра и 15 учионица, који су опремљени компјутерима и видео-пројекторима, у надлежности службе је и центар за учење који је опремљен са 23

рачунара и у коме је студентима обезбеђен стални приступ интернету. Просторије центра за учење смештене су у одговарајућем делу зграде и на простору довољне површине, тако да су корисницима омогућени оптимални услови за рад. Компетентност и мотивисаност особља за подршку у центру за учење континуирано се прати; особљу се омогућује стручно усавршавање и напредовање. Центар за учење доступан је свим студентима, наставном и ненаставном особљу Факултета 12 сати дневно.

Рачунарско-информациона служба задужена је за: 1) администрирање локалне мреже, администрирање, ажурирање и дизајн интернет презентације Факултета; 2) текуће одржавање софтверских и хардверских ресурса; 3) праћење развоја информационих и комуникационих технологија, закона и стандарда; 4) дефинисање поступка за припрему, контролу, одобравање и објављивање података на веб-страницама Факултета; 5) развој нових сервиса (администрација, испитне активности, развој и имплементација наставничких и студентских форума и друго); 6) унапређење постојећих софтверских и хардверских решења; 7) вођење адекватне политике набавке нове рачунарске и комуникационе опреме, као и лиценцираних софтверских пакета за потребе наставе и научноистраживачког рада.

Запослени у Рачунарско-информационој служби пружају помоћ наставницима, сарадницима и студентима у налажењу научних и стручних информација о рачунарском хардверу и софтверу и у решавању проблема са заштитом од неовлашћеног приступа подацима и софтверским ресурсима.

Рачунарско-информациона служба примењује у свом раду савремена светска и домаћа решења, стандарде и правила за коришћење информационих и комуникационих технологија. Факултет финансијским планом годишње утврђује висину средстава намењених развоју службе и унапређењу локалне мреже.

Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета утврђено је да се квалитет рада Рачунарско-информационе службе остварује редовном контролом рада, побољшањем квалитета хардверских и софтверских ресурса, редовним праћењем развоја информационих и комуникационих технологија, иновирањем пословања и имплементацијом нових информационих и комуникационих технологија. Праћење квалитета рада Рачунарско-информационе службе укључује, осим анализа извештаја саме службе и њених корисника, периодично анкетирање студената путем анонимне анкете, која чини део студентске евалуације рада Факултета. У студентским анкетама,

једна група питања односи се на рад Рачунарско-информационе службе, квалитет рада локалне мреже и расположивост и доступност њених сервиса, као и професионалност и коректност особља службе.

Резултати претходне анализе указују да Факултет у великој мери задовољава Стандард 9. Факултет има низ правилника и општих аката који чине институционални оквир за праћење, евалуацију и унапређење квалитета литературе и уџбеника. Поред овога, евидентно је да набавком и/или објављивањем уџбеничке и друге литературе Факултет обезбеђује студентима наставни материјал предвиђен силабусима предмета на свим студијским програмима у довољној количини и на време. Факултет обезбеђује и остала наставна средства, која се углавном користе на пракси, а која студенти дуже од администратора мреже, предметних наставника или у медијатеци.

Квалитет уџбеника и других учила процењује се у складу са стандардима, на начин и по поступку утврђеним Правилником о уџбеницима. Поред тога, периодичним анкетама студената обезбеђују се сазнања о мишљењу студената и њиховим искуствима везаним за доступност уџбеника и литературе која представљају основу за утврђивање мера за унапређење квалитета.

Факултет у великој мери задовољава стандард 9 када је у питању квалитет библиотечких ресурса, али проблем представља недостатак простора за квалитетно смештање књижног фонда. Библиотека Факултета има фонд од близу 40 000 књига, а поред уџбеничке и помоћне литературе има и ретке примерке књига старих преко 100 година. Обнављање фонда врши се више пута у току године, како из сопствених средстава Факултета, тако и из средстава предвиђених пројектима и програмима.

Услове за рад у читаоници библиотеке знатно су побољшани куповином радних столова и бољим решењем осветљења у току академске 2016/2017.

Факултет у великој мери задовољава стандард 9 и када је у питању квалитет информатичких ресурса. Студентима су на располагању две учионице са 23 рачунара, више учионица са 5 до 10 рачунара (учионица за језике, учионица за математику), као и интерна радио-станица за припрему материјала за истраживачки рад. Студентима је од 8 до 20 часова на располагању центар за учење који има 23 рачунара и електронску таблу. Центар за учење је у непосредној близини библиотеке, што студентима олакшава рад. Неколико рачунара распоређено је по холовима Факултета, а сви рачунари су умрежени и имају 24-часовну интернет конекцију. Студентима је на располагању 15

лаптоп рачунара и 15 пројектора за часове и активности које држе на пракси. За припрему материјала за праксу студенти користе штампаче (колор и црно-беле), графоскопе, расположиве копира апарате, апарате за репордуковање музике и осталу опрему у кабинетима за одговарајуће методике.

9.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<p>Усвојена акта везана за квалитет уџбеника и рада библиотеке +++</p> <p>Добра структура библиотечког фонда +++</p> <p>Солидна покривеност предмета уџбеничким материјалом +++</p> <p>Стручан библиотечки кадар који студентима и запосленима пружа одговарајуће библиотечке услуге и који континуално унапређују своје знање +++</p> <p>Студентска читаоница отворена за кориснике сваког дана од 8 до 20 часова +++</p> <p>Развијена међубиблиотечка сарадња +++</p> <p>Доступност информатичких ресурса којима се обезбеђује комуникација са међународном и домаћом литературом +++</p> <p>Обезбеђени потребни информатички ресурси +++</p>	<p>Не постоји акциони план набавке литературе ++</p> <p>Услове за рад у читаоници библиотеке потребно је побољшати куповином радних столова и бољим решењем осветљења ++</p> <p>Недостатак простора за квалитетно смештање библиотечког фонда ++</p>
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<p>Могуће је даље развијати библиотечке и информатичке ресурсе на начин који је дао добре резултате у протеклом периоду +++</p>	<p>Недостатак средстава за издавачку делатност Факултета и набавку нове литературе ++</p>

9.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 9

- Израдити акциони план обезбеђивања финансијских средстава за издавачку делатност Факултета и набавку научне и стручне литературе;
- Перманентно радити на побољшању квалитета библиотечких и информатичких ресурса (набавка уџбеника, приручника, научне и стручне литературе, софтвера и рачунара).

Показатељи и прилози за Стандард 9

[Табела 9.1 Број и врста библиотечких јединица у високошколској установи](#)

[Табела 9.2 Попис информатичких ресурса](#)

[Прилог 9.1 Општи акт о уџбеницима](#)

[Прилог 9.2 Списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на високошколској установи \(са редним бројевима\)](#)

[Прилог 9.3 Однос броја уџбеника и монографија \(заједно\) чији су аутори наставници запослени на установи са бројем наставника на установи](#)

Стандард 10: Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке

Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке се обезбеђује утврђивањем надлежности и одговорности органа управљања и јединица за ненаставну подршку и перманентним праћењем и провером њиховог рада.

10.1. Опис стања, анализа и процена стандарда 10

Органе Факултета чине: орган управљања, орган пословођења и стручни органи. Органи управљања и органи пословођења, њихове надлежности и одговорности у организацији и управљању високошколском установом су утврђени Статутом и правилницима високошколске установе, у складу са законом. Орган управљања чини Савет Факултета, а орган пословођења Декан факултета. Надлежности Савета и послови које обавља дефинисани су Статутом Факултета, а начин рада Савета, начин доношења одлука и обављања послова регулисан је Пословником о раду Савета Факултета.

Савет решава питања која су од битног значаја за живот и рад и даљи развој Факултета, а која произлазе из Закона о високом образовању и Статута Факултета. Разматра извештај о раду Факултета за протеклу школску годину и доноси годишњи програм рада за текућу школску годину; усклађује постојеће и доноси нове опште акте из своје надлежности у складу са Законом о високом образовању и Статутом Факултета; разматра извештај о пословању и завршни рачун за претходну годину; доноси финансијски план Факултета; одлучује о висини школарине за текућу школску годину; утврђује стратегију обезбеђења квалитета на предлог декана; јача сарадњу са локалном самоуправом и др.

Орган пословођења Факултетом је декан. Услови за избор декана утврђени су Законом, а начин и поступак избора и његове надлежности Статутом Факултета, у складу са законом. Декан представља и заступа Факултет и руководи његовим радом. Руководјење обухвата планирање, организовање, вођење, праћење, евалуацију, унапређивање и контролу рада Факултета. Послови руковођења обављају се у границама овлашћења, законито и благовремено. Декан је одговоран за законитост рада Факултета,

функционисање система управљања квалитетом, спровођење утврђених стандарда квалитета у свим областима рада. Декану у раду помажу продекани чије су надлежности утврђене Статутом Факултета. Ради разматрања питања из делокруга рада Факултета и заузимања ставова о њима, декан Факултета образује Колегијум. Састав Колегијума утврђен је Статутом Факултета. Декан, продекани и лица са извршном одговорношћу своју опредељеност за успостављање и примену и стално унапређивање система управљања квалитетом испољавају кроз јасно утврђену политику развоја, утврђивање мерљивих циљева и индикатора њиховог остваривања, стално периодично испитивање система обезбеђења квалитета ради повећања ефикасности и ефикасности. Факултет има три продекана: 1) продекана за наставу и студентска питања, 2) продекана за научноистраживачки рад и издавачку делатност и 3) продекана за финансије.

Структура, организационе јединице, делокруг рада, њихова координација и контрола су утврђени општим актом високошколске установе, у складу са Законом. Факултет има: орган управљања (Савет Факултета), орган пословођења (декан Факултета), стручне органе (Наставно-научно веће, катедре и Студентски парламент – орган студената Факултета преко кога студенти остварују своја права и штите своје интересе на Факултету).

Ненаставну јединицу – Секретаријат чине: Служба за опште и правне послове, Служба за студентска и наставна питања, Библиотека, Медијатека, Служба за финансијска и материјална питања, Рачунарско-информациона служба и Служба за техничке послове. Факултет има и малопродајно место намењено продаји публикација чији је издавач Факултет, као и публикација других издавача, које су у функцији остваривања образовне, научне и стручне делатности. Организација и рад ненаставне јединице ближе се уређује општим актом о систематизацији послова.

Факултет систематски прати и придржава се општих аката којима су регулисане основне надлежности, поступак и начин рада органа пословођења, органа управљања, студентског парламента и стручних служби. Доступна је структура организационих јединица високошколске установе, као и делатност стручних служби кроз које се остварује ненаставна подршка. Спроводе се редовне периодичне евалуације процене квалитета рада органа управљања и рада стручних служби и по потреби доноси предлог мера за унапређење квалитета њиховог рада.

Квалитет управљања и квалитет ненаставне подршке обезбеђују се: систематским праћењем, контролом и извештавањем о њиховом раду; предузимањем подстицајних и корективних мера према запосленима; оцењивањем квалитета рада органа и служби Факултета и унапређивањем професионалних компетенција запослених ван наставе.

Факултет је организовао обуку за рад запослених у Служби за студентска и наставна питања на електронском систему за онлајн пријављивање испита - ФИС (Факултетски информациони систем). Поменути систем омогућава лакше пријављивање испита, транспарентност у раду и бољу контролу плаћања такси и накнада. Обука је организована 2013. и 2014. године, у сарадњи са Електротехничким факултетом у Београду чији су сарадници аутори поменутог софтвера.

Факултет обезбеђује запосленима радно окружење које је подстицајно за њихов рад. Услови и поступак заснивања радног односа и напредовања ненаставног особља утврђују се општим актом високошколске установе и доступни су јавности. Рад и деловање управљачког и ненаставног особља су доступни оцени наставника, ненаставног особља, студената и јавности.

Важан инструмент праћења квалитета у области овог стандарда је и перцепција студената о квалитету управљања и ненаставне подршке. Резултати анкете спроведене 2015/2016. године, у којој је учествовало 172 студената су следећи:

Табела 2. Општа оцена рада Факултета од стране студената

<i>Ставке</i>	<i>N</i>	<i>N/A</i>	<i>M</i>	<i>σ</i>
1. Библиотека Факултета је снабдевена адекватним референцама неопходним за реализацију предиспитних и испитних обавеза.	172	/	3.94	0.97
2. Библиотечки ресурси, интернет и остали сервиси у довољној мери су на располагању студентима.	172	/	3.59	1.16
3. Задовољан сам сајтом Факултета (ажурирање, информативност и прегледност).	172	/	4.13	1.01
4. Факултет поседује довољно рачунара и техничке опреме који се користе у циљу испуњења основних задатака наставе.	172	/	3.28	1.25
5. Факултет је опремљен одговарајућим наставним средствима потребним за извођење наставе.	172	/	3.73	1.02
6. Упознат/а сам са својим правима и обавезама за студирање на факултету.	172	/	4.09	1.06

7.Задовољан сам радом органа управљања – Саветом факултета.	172	72	3.59	0.95
8.Задовољан сам радом органа пословођења – декан проф.др Виолета Јовановић.	172	1	4.06	0.94
9.Задовољан сам радом продекана за наставу и студентска питања – проф.др Илијана Чутура.	172	1	4.56	0.69
10.Задовољан сам радом продекана за научноистраживачки рад и издавачку делатност – проф.др Емина Копас Вукашиновић.	172	16	3.96	0.96
11.Задовољан сам радом продекана за финансије – проф.др Ненад Вуловић.	172	11	3.72	1.03
12.Задовољан сам ангажовањем студента продекана.	172	3	3.98	1.05
13.Задовољан сам радом студентске службе.	172	/	2.95	1.34
14.Факултет поседује адекватан простор, опрему и остале ресурсе за несметано студирање.	172	/	3.62	1.05
15.Задовољан сам радом портирнице.	172	1	4.27	1.02
Укупна оцена	172	/	3.84	0.60

Високошколска установа обезбеђује довољан број и квалитет ненаставног особља у складу са стандардима за акредитацију.

Установа обезбеђује управљачком и ненаставном особљу перманентно образовање и усавршавање на професионалном плану.

10.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
Стални надзор и провера рада од стране Савета Факултета и надлежних државних органа којим се обезбеђује квалитет управљања Факултетом +++	Потреба за већом интегрисаношћу у научноистраживачки процес свих недовољано интегрисаних организационих целина Факултета +
Јасно дефинисане надлежности органа управљања, пословођења и стручних органа +++	Студенти су недовољно обавештени о раду Савета факултета, раду продекана за научноистраживачки рад и раду студента продекана ++
Прецизиране организационе структуре, праћење и оцењивање квалитета управљања установом, рад стручних служби и ненаставног особља, оцењивање, услови за напредовање ненаставног особља ++	Недовољна заинтересованост студената за рад управљачког и ненаставног особља ++
Постоји транспарентност информација о раду стручних служби и органа	Систематско праћење квалитета обухвата мали број метода ++

<p>управљања и могућности усавршавања и образовања ненаставног особља ++</p> <p>Комплетна дигитализација рада свих административних служби и Студентске службе ++</p> <p>Усклађен број ненаставних радника и њихове врсте и степена образовања у складу са националним и међународним стандардима ++</p> <p>Квалитетно конципирана документација која се односи на Стратегију управљања квалитетом +++</p> <p>Успешно спроведена реакредитација у претходном периоду, а у складу са стандардима Националног савета за високо образовање. +++</p> <p>Организација Факултета примерена је карактеру и врсти делатности и усклађена је са потребама рада Факултета +++</p> <p>Постоји добра комуникација између Савета Факултета, декана и Наставно-научног већа +++</p> <p>Обезбеђена је заступљеност студената у стручним органима +++</p> <p>Факултет испуњава све прописане стандарде за ненаставно особље ++</p> <p>Квалитет управљања и квалитет ненаставне подршке обезбеђује се утврђивањем надлежности и одговорности органа управљања и стручних служби, те континуираним праћењем и провером њиховог рада +++</p> <p>Факултет усавршава и образује ненаставно особље +++</p> <p>Надлежности органа управљања, пословођења и стручних органа су прецизно дефинисане +++</p>	<p>Недовољно прецизно дефинисани услови за напредовање ненаставног особља ++</p> <p>Поједине службе су претерано оптерећене, нарочито у периоду припреме и реализације уметничких, стручних и научних пројеката на Факултету, као и у време пријемних испита ++</p> <p>Немогуће је избећи извесна преплитања надлежности у свакодневној пракси +</p> <p>Неискреност запослених приликом евалуације у страху да се не замере ++</p> <p>Због све већег обима текућих послова који се морају завршити у прописаном законском року, постоји недостатак времена за квалитетно стручно усавршавање у смислу одлазака на стручна саветовања и праћење различите стручне литературе која обогаћује и доприноси већој стручности запослених ++</p>
--	---

<p>Компетентност и искуство ненаставног особља у обављању послова из свог домена ++</p> <p>Свакодневна контрола свих стручних служби од стране претпостављених +++</p> <p>Отвореност за промене и иницирање иновација ++</p>	
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<p>Рационализација у организацији рада катедри +</p> <p>Едукација чланова органа управљања Факултетом о управљању маркетиншким ресурсима ++</p> <p>Могућности ширег сагледавања проблема са аспекта координације рада стручних служби и органа управљања ++</p> <p>Укључивање што већег броја запослених у едукативне семинаре посвећене обезбеђивању квалитета ++</p> <p>Даље и перманентно образовање и усавршавање система управљања и управљачког и ненаставног особља Факултета ++</p> <p>Увођење нових метода за систематско оцењивање квалитета рада стручних служби и квалитета управљања +++</p> <p>У периодима повећаног обима посла (пријемни испити, припрема и реализација уметничких и научних пројеката...) укључити и ангажовати додатне стручне раднике у ненастави ++</p> <p>Доступност ЕУ фондова и пројеката за унапређење административних капацитета у високошколском образовању +++</p> <p>Побољшање сарадње између наставног и ненаставног особља на равноправној основи ++</p>	<p>Непознавање карактеристика наставног процеса у целини од стране стручних служби које на неки начин утичу на његово планирање ++</p> <p>Краткорочно решавање проблема квалитета ++</p> <p>Парцијално решавање проблема који се појављују у организацији рада стручних служби +</p> <p>Неповољна економска ситуација у земљи и опадајући тренд уписаних студената, односно потенцијални недостатак системске финансијске подршке која се може дугорочно планирати +</p> <p>Повећан обим послова услед проширивања активности и програма на Факултету +</p>

<p>Дефинисање јасних и транспарентних санкција и спровођење истих за неизвршење дужности дефинисане надлежностима ++</p> <p>Стална доградња организационе структуре користећи добра и лоша искуства из праксе ++</p> <p>Узимање у обзир различитих параметара: мишљење запослених, резултати рада установе, резултати и праксе других факултета ++</p>	
--	--

10.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 10

- Реализација стратегије обезбеђења квалитета Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина у раду и управљању високошколском установом.
- Пажљивом анализом закључило се да је неопходно перманентно стручно усавршавање наставника, али и ненаставног особља у областима њиховог директног рада, информационо-комуникационих технологија, страних језика, вештина менаџмента и др.

Показатељи и прилози за стандард 10

[Табела 10.1 Број ненаставних радника стално запослених у високошколској установи у оквиру одговарајућих организационих јединица](#)

[Прилог 10.1 Шематска организациона структура високошколске установе](#)

[Прилог 10.2 Анализа резултата анкете студената о процени квалитета рада органа управљања и рада стручних служби](#)

Стандард 11: Квалитет простора и опреме

Квалитет простора и опреме обезбеђује се кроз њихов адекватан обим и структуру.

11.1 Опис стања, анализа и процена стандарда 11

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу поседује инфраструктуру потребну за имплементацију циљева према стратешким плановима. Величина, доступност, квалитет простора и опреме одговарају стандардима који важе за високошколске установе. У складу са бројем студената, наставника, сарадника и ненаставног особља, Факултет располаже одговарајућим простором и опремом. У учионичком простору обезбеђена су места за све студенте. Факултет обезбеђује адекватност простора у урбанистичком, техничко-технолошком, хигијенском и наменском погледу. Објекти имају грађевинску и употребну дозволу и испуњавају здравствене и сигурносне стандарде. У **Табели 11.1** је представљена укупна нето површина свих приказаних просторија у згради која износи **5409,79 m²**.

Реализација наставе обавља се у једној смени и Факултет обезбеђује 2,45 m² по студенту, што је довољно за несметано обављање рада. У том смислу, обезбеђује се одвијање наставе и других облика рада у просторијама адекватног типа: амфитеатар, учионице, лабораторије, атељеи, спортска сала, позоришна сала, библиотека, читаоница, центар за учење. За потребе рада Студентске организације и Студентског парламента, Факултет обезбеђује одговарајући простор.

Настава у пољским учионицама одвија се уз коришћење покретне табле. Пољске учионице задовољавају стандарде рада на отвореном простору (полукружни распоред седења, заштићеност од директне сунчеве светлости, стабилне и квалитетне клупе, уређено зеленило у непосредној околини, а за наставу природних наука и њихових методика, обележени су називи и карактеристике биљних врста на видљивим таблама).

Број места у пољским учионицама не улази у квадратуру предвиђену стандардима (2 m² по студенту). Исто се односи и на спољне спортске терене на којима се, поред спортске сале, одвија настава Физичког васпитања и Методике наставе физичког васпитања.

Простор читаонице одговара броју студената, а простор Центра за учење омогућава неометан индивидуални рад, непрестану интернет везу, као и непосредну доступност библиотеке и читаонице.

Методичка настава и пракса одвијају се у основним школама-вежбаоницама, предшколским и домским установама.

Опрема за наставу на Факултету испуњава стандарде Комисије за акредитацију и проверу квалитета. О испуњености предвиђених стандарда стара се Декан са Колегијумом, као и свака катедра појединачно за услове рада на студијским предметима који јој припадају. Факултет непрестано усклађује своје просторне капацитете и опремљеност, како у погледу количине, квалитета, савремености и адекватности опреме, средстава и материјала, тако и према потребама наставног процеса и броју студената. Факултет континуирано прати ниво опремљености, структуру и начин примене опреме на сродним факултетима у развијеним европским земљама и настоји да своју опремљеност усагласи са европским стандардима.

Квалитетно извођење наставе на свим врстама и степенима студија, захтева опремљеност Факултета која обухвата:

- информационо-комуникациону опрему, технику и средства (рачунаре, штампаче, мултифункционални уређај за штампање, скенере, фотокопир машине, уређаје за репродукцију музике, паметне табле и фото опрему);
- интернет конекцију, приступ Кобсон мрежи, видео-конференцијску опрему, документ камере, интерактивне табле;
- опремљеност простора таблама, магнетним таблама, маркерима и осталом специфичном опремом;
- опремљеност атељеа сликама, бојама, штафелајима (пољским и стоним), графичком пресом;
- опрему методичко-дидактичког типа (музичке инструменте, сетове музичког инструментарија, спортске реквизите, дидактичке моделе, лаптоп рачунаре, бим пројекторе, лабораторијску опрему за наставу у млађим разредима основне школе, микроскоп, стереомикроскоп, образовне софтвере итд).

У Табели 11.1 дат је податак о односу простора према тренутном броју студената на Факултету. За укупно 1089 студената на три нивоа студија, применом било које од формула утврђених стандардима за акредитацију као и додатним упутствима за примену

стандарда, укупан простор Факултета износи 5,06 m² по студенту, чиме је стандард за акредитацију у потпуности испуњен.

За потребе наставе на располагању је укупно 18 учионица (607 места) и 6 слушаоница (укупно 612 места), један амфитеатар (264 места), физкултурна сала и позориште – вежбаоница (290 места), две компјутерске лабораторије (79 места), лабораторија за језике (42 места), библиотека са пријемном просторијом (4 места), читаоница (40 места) и скриптарница (2 места).

Наставно особље користи посебне кабинете за своје потребе. Факултет поседује укупно 19 кабинета и салу за седнице (укупно 161 место) што је у складу са бројем наставника и њиховим потребама.

За потребе административних јединица и Студентске службе, Факултет обезбеђује девет просторија (27 места) адекватно опремљених техничком опремом као и друге просторије намењене запосленима (портирницу, просторије помоћног особља, две радионице и две котларнице).

Факултет у свом саставу поседује више просторија које су опремљене савременим техничким и осталим уређајима који студентима и особљу омогућују лакши и ефикаснији рад. Центар за учење опремљен је довољним бројем рачунара (више од 20), једним штампачем и једном интерактивном таблом. Информатички кабинет опремљен је са 20 рачунара, штампачем, видео камерама, лаптоп рачунарима, једним бим пројектором, платном за пројектовање и скенером. Језичка лабораторија поседује фотокопир апарат, ЦД плејер, више рачунара са слушалицама за наставу језика у мањим групама, више дигиталних диктафона, камеру, црно беле штампаче, колор штампач, два лаптоп рачунара, скенер, један графоскоп и један бим пројектор. Лабораторија за језике директно је повезана са учионицом за језике која је опремљена таблом, белом таблом, платном за пројектовање и простором за презентовање сликовног и дидактичког материјала. Учионице за математику и природне науке опремљене су на сличан начин. Све учионице опремљене су платном за пројектовање, персоналним рачунаром и бим пројектором. Поред наведених специјализованих просторија, Факултет поседује и видео-конференцијску салу капацитета 30 места која је опремљена најсавременијом опремом.

Услуге фотокопирања, преснимавања материјала у електронском облику и штампања, студенти користе у скриптарници Факултета и у Центру за учење. За потребе рада на рачунару и интернет претраживање студенти користе Центар за учење, као и

рачунаре у холу зграде који су на располагању током целокупног радног времена Факултета. Две компјутерске лабораторије које су опремљене најсавременијим техничким уређајима, студентима обезбеђују самостални рад на рачунарима за истраживање, израду домаћих и семинарских радова и слично. Сви наставнички кабинети опремљени су потребном рачунарском опремом за штампање, скенирање, преснимавање материјала у електронском облику, док неколико кабинета поседују апарат за фотокопирање и умножавање материјала за потребе наставе.

Факултет обезбеђује редовно и квалитетно одржавање простора и опреме радом техничке службе и систем администратора. Осавремењивање опреме врши се набавком из сопствених средстава Факултета, учешћем на финансираним научним и развојним пројектима, донацијама и слично.

11.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<p>Факултет испуњава стандарде за акредитацију у погледу потребног простора за рад, како у погледу обима, тако и по квалитету, структури и опремљености простора +++</p> <p>Обезбеђени су довољни просторни капацитети за укупан број студената. ++</p> <p>Обезбеђена је адекватна опрема у складу са потребама реализације студијских програма и научноистраживачких пројеката +++</p> <p>Компјутерске лабораторије доступне су студентима читавог дана +++</p> <p>Техничка опремљеност простора за наставу и за научни рад, као и за рад ненаставних служби, представља значајну снагу Факултета +++</p> <p>Факултет финансијским планом редовно предвиђа знатна средства за обнављање и иновирање информатичке и техничке опреме ++</p>	<p>Када је у питању организовање наставе и других активности студената, проблем са недостатком простора у протеклом периоду решаван је на задовољавајући начин. Међутим, још увек није решен проблем недовољног простора у читаоници библиотеке и магацинског простора за библиотечки фонд ++</p> <p>Рачунарске учионице које се користе за наставу имају довољно слободних термина за коришћење компјутера и интернета за самостални рад студената – истраживање, домаће задатке, израду семинарских радова, и слично, али је за обезбеђење квалитета исхода учења потребно повећати број компјутера за слободну употребу од стране студената +</p>

МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
Постоји стратешко опредељење Факултета за развијање техничке и информатичке опремељености па је стога могуће континуирано унапређивати квалитет у овој области +++	Будући да квалитет финансирања не зависи искључиво од Факултета, може се десити да финансирање у наредном периоду не буде на адекватном нивоу, што може негативно утицати на планове о унапређењу квалитета простора и опремељености ++

За извођење студијских програма Факултет је обезбедио сопствене наставно-научне и стручне базе. Ради квалитетног извођења наставе на студијским програмима Факултет је потписао уговоре о сарадњи и тиме обезбедио извођење стручне праксе и дела наставног процеса у 12 одговарајућих васпитно-образовних и високошколских установа. Листа установа са којима Факултет има потписане уговоре о пословној сарадњи дата је у Табели 11.3.

11.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 11

- Наставити са праксом да сваке године на почетку јесењег семестра, Декан са Колегијумом разматра адекватност простора, како по површини у односу на број студената, тако и по квалитету. Анализа адекватности простора врши се у односу на критеријуме Комисије за акредитацију и проверу квалитета. Предмет ове анализе јести и стање опреме, средстава и материјала. У обзир се посебно узимати закључке катедри, изнете у Годишњем извештају о раду и Програму рада. Декан са Колегијумом сачињава план адаптације, односно проширења простора и набавке опреме, средстава и материјала и овај документ се директно укључује у Годишњи финансијски план.
- Наставити са праксом да студенти оцењују квалитет простора и опреме путем анкете. Резултати студентске евалуације узети у обзир приликом израде Плана набавке и адаптације. Потребно је да план размотри Наставно-научно веће и поднесе га Савету Факултета који доноси коначну одлуку о усвајању плана.
- Сваке године на почетку јесењег семестра запослени изражавају потребу за потрошним материјалом, што улази у годишњи план набавке, чиме се регулише рационално трошење канцеларијског и потрошног материјала. Овај буџет укључује и потребе научноистраживачког рада, као и потребе стручног и научног

усавршавања наставника. Набавка опреме и адаптација и проширење простора подразумевају адекватну законску процедуру. Развити систем комуникације преко имејл листа/група (вебмејл свих наставника и сарадника), чиме се обезбеђује правовремено и ефикасно комуницирање.

- Осавремењивање опреме извршити набавком из сопствених средстава Факултета, учешћем на финансираним научним и развојним пројектима, донацијама и сл.

Показатељи и прилози за стандард 11

[Табела 11.1 Укупна површина \(у власништву високошколске установе и знајмљени простор\) са површином објеката \(амфитеатри, учионице, лабораторије, организационе јединице, службе\)](#)

[Табела 11.2 Листа опреме у власништву високошколске установе која се користи у наставном процесу и научноистраживачком раду](#)

[Табела 11.3 Наставно-научне и стручне базе](#)

Стандард 12: Финансирање

Квалитет финансирања високошколске установе обезбеђује се кроз квалитет извора финансирања, финансијско планирање и транспарентност у употреби финансијских средстава, што доводи до финансијске стабилности у дугом року.

12.1. Опис стања, анализа и процена стандарда 12

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина поседује дугорочно обезбеђена финансијска средства неопходна за реализацију наставно-научног процеса, научноистраживачких пројеката и професионалних активности, што доводи до финансијске стабилности у дугом року.

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу је државни факултет и његово финансирање гарантује оснивач, односно Министарство просвете, науке и технолошког развоја, а у складу са одредбама Закона о високом образовању, Уредбом о нормативима и стандардима услова рада универзитета и факултета за делатности које се финансирају из буџета, Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама.

Дугорочна стабилност средстава оснивача обезбеђена је акредитацијом програма, испуњавањем уписних квота за прву годину студија одобрених решењима за акредитацију, поштовањем утврђених стандарда за упис студената у више године студија у статусу буџетских студената и поштовањем прописа који регулишу зараде запослених у државним службама и јавним предузећима. Такође, дугорочна стабилност средстава за научноистраживачки рад из буџета Републике обезбеђена је ангажовањем наставника и сарадника на већем броју пројеката које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Средства из сопствених прихода Факултета су у протеклом периоду стицана на основу школарина самофинансирајућих студената свих нивоа студија, али и на основу реализације различитих пројеката, донација и накнада за пружање услуга трећим лицима. Стабилност ових средстава обезбеђена је првенствено захваљујући великом броју студената заинтересованих за студије на Факултету у статусу студената који се

сами финансирају, али такође и захваљујући ангажовању стручних служби, наставника и сарадника на различитим активностима. У те активности спадају:

- припрема, штампа и продаја у Скриптарници Факултета уџбеника, збирки, практикума и других материјала за потребе наставе, као и истакнутих монографија за научно-истраживачки рад;
- писање и реализација пројеката који Факулету обезбеђују приходе или донације, преваходно међународни пројекти (Темпус, Коменијус, Хоризонт 2020);
- организација и одржавање научних скупова и семинара за стручно усавршавање наставника регистрованих код ЗУОВ-а.

На Факултету се тренутно реализују два међународна пројекта и то:

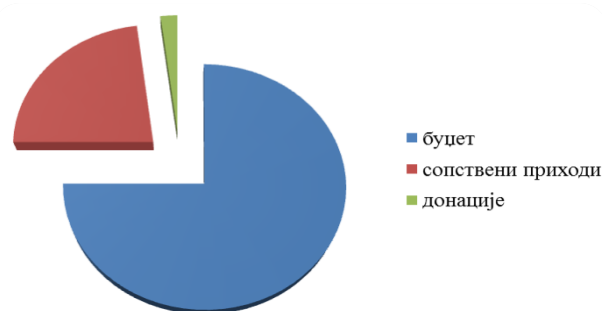
- Темпус пројекат Master in Education Leadership 543848-TEMPUS-1-2013-1-RS-TEMPUS-JPCR и
- Коменијус пројекат Improving educational effectiveness of primary schools (IEEPS) (538992-LLP-1-2013-1-RS-COMENIUS-CM).

Извори финансирања Факултета довољни су да обезбеде квалитетно извођење наставе најмање за период законом прописаног трајања студијског програма.

Извори финансирања:

- средства која обезбеђује оснивач – Министарство просвете РС (око 75%);
- сопствени приходи (око 23%) (Средства која Факултет оствари, осим средстава које обезбеђује Република, чине сопствени приход Факултета којим он располаже самостално);
- донације, поклони и завештања (око 2%);
- други извори, у складу са Законом.

График 1. Удео извора финансирања Факултета

Финансијским планом Факултет самостално планира распоред и намену финансијских средстава за сваку буџетску годину трудећи се да обезбеди финансијску стабилност и ликвидност у планираном временском периоду. Анализа пословања Факултета у протеклом периоду показује да Факултет планирањем распореда и намене како буџетских, тако и сопствених прихода, обезбеђује финансијску стабилност и дугорочну ликвидност за свој рад.

Факултет је у претходној пословној години пословао позитивно. Остварен је вишак прихода над расходима, а суфицит ће бити искоришћен углавном за реконструкцију инфраструктуре, опремање намештајем и компјутерском опремом за потребе наставе, набавку стручне литературе и стручна усавршавања запослених, плаћања школарина за докторске студије, котизација за учествовања на научним скуповима и семинарима.

Факултет је донео финансијски план за 2017. којим је планирао распоред и намену финансијских средстава. Имајући у виду ограничења у коришћењу буџетских средстава, Факултет утврђује приоритете у извршавању планираних активности, као и начине измиривања расхода у ситуацијама утврђених ограничења.

У процесу припреме финансијског плана декан Факултета је, као одговорно лице за преузете обавезе, носилац организације процеса планирања. Нацрт финансијског плана припрема декан Факултета са продеканом за финансије, а по консултацијама са руководиоцем Службе за финансијско-материјална питања Факултета, секретаром Факултета, шефовима катедри и руководиоцима центара у оквиру Факултета. Изради нацрта финансијског плана претходи анализа остварених резултата у претходној години коју даје продекан за финансије. Нацрт финансијског плана усклађује се са Упутством

Министарства финансија у делу у коме је то потребно. Предлог финансијског плана разматра и утврђује Веће, а усваја Савет Факултета.

Финансијским планом утврђивана је намена сопствених прихода Факултета. Ова средства су коришћена за следеће намене: трошкове пословања, зараде запослених у складу са законом и колективним уговором, набавку, одржавање и осавремењивање опреме, текуће одржавање објекта, обављање научноистраживачког рада који је у функцији унапређења квалитета наставе, издавачку делатност и публикације, научно и стручно усавршавање наставника и сарадника, подстицање развоја наставног подмлатка, подршку даровитим студентима и развијање међународне сарадње. Финансијским планом Факултета такође је утврђиван распоред и намена средстава остварених по основу прихода од рада на научноистраживачким пројектима, едукативним пројектима и уговорима, од реализације истраживања, консултанских и других услуга, у складу са законом.

Стратешко опредељење Факултета је да подстиче научноистраживачки рад. Један од облика подстицања научноистраживачког рада на Факултету остварује се и кроз финансирање представљања (научних) резултата, на одговарајућим скуповима, издавање научних монографија, као и стипендирање научно-наставног подмлатка путем делимичних надокнада трошкова студија. Одговарајућа средства се додељују на основу Правилника о издавачкој делатности, Правилника о новчаној подршци научним радницима за учешће на научним скуповима и конференцијама и усвојеног плана за текућу годину.

На основу финансијског извештаја за претходну годину, утрошено је 1.358.854,16 динара на образовање и усавршавање запослених, тј. школарине, одбране доктората, котизација за стручна саветовања и семинаре. Финансијски план за наредну годину предвиђа најмање 1.200.000,00 динара за ове намене.

У стратешке одлуке Факултета спада и *социјална политика* која се води према самофинансирајућим студентима. Сваке године Факултет расписује конкурс након обављеног уписа студената. Основ за пријаву студената је приход по члану домаћинства за који се подноси одговарајућа документација. Наставно-научно веће одредило је Комисију која за ову категорију студената, на основу заједнички прихваћених критеријума, одобрава умањење школарине. У рад комисије укључени су и студенти.

Факултет обезбеђује јавност и транспарентност својих извора финансирања и начина утрошка финансијских средстава кроз Финансијски план и Извештај о

финансијском пословању и годишњи обрачун за претходну буџетску годину које разматра Веће факултета а усваја Савет факултета. Јавност и транспарентност финансијског пословања обезбеђује Савет факултета на којем са сва финансијска питања расправљају, а одлуке усвајају од стране представника Факултета, Оснивача и студената. Факултет обезбеђује јавност финансијског пословања и путем извештаја о јавним набавкама, у складу са прописима којима се уређује материја јавних набавки.

Такође, системом интерне контроле праћене су све трансакције рачуна прихода и расхода, рачуна финансијских средстава и обавеза и рачуна финансирања, као и управљање државном имовином од стране продекана за финансије. У систему интерне контроле, шеф Финансијске службе одговара за веродостојност, тачност и потпуност рачуноводствених исправа и контролу рачуноводствених исправа, а за извршавање Финансијског плана одговоран је декан Факултета.

На Факултету је развијен и користи се информациони систем за подршку у управљању финансијско-материјалним пословањем који такође обезбеђује јавност и транспарентност вођења финансијско-материјалног пословања.

Остварене приходе Факултет троши наменски у сагласности са одговарајућом законском регулативом за буџетске установе, у складу са општим и посебним колективним уговором, Статутом факултета, Правилником о расподели средстава из сопствених прихода Факултета и одлукама Савета факултета.

Коначно, јавност и транспарентност у домену финансијског пословања обезбеђује се и редовним ажурирањем интернет странице Факултета преко линка са почетне странице интернет презентације Факултета <http://www.pefja.kg.ac.rs>. Записници са седница Савета факултета објављују се на огласној табли и на тај начин информације о пословању постају доступне најширој јавности.

12.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<p>Обезбеђеност и редовност финансирања од стране оснивача (буџет РС, односно систем државног финансирања) +++</p> <p>Могућност финансирања из сопствених прихода +++</p> <p>Могућност да се, у законским оквирима, самостално доноси финансијски план +++</p> <p>Самосталност у одлучивању о распоређивању сопствених прихода +++</p> <p>Рационална и транспарентна финансијска политика ++</p> <p>Капацитет за реализацију активности којима би се увећали сопствени приходи Факултета; развијање наставно- научних делатности које би оснивач препознао као квалитетне и вредне финансирања +++</p> <p>Редовност у наплати школарина која је условљена пријавом испита и овером семестра од стране електронског студентског сервиса +++</p> <p>Процедура усвајања планова финансирања и јавних набавки органа управљања од стране стручних органа +++</p> <p>Процедура усвајања финансијских извештаја +++</p> <p>Право запослених да буду детаљно информисани о финансијском пословању +++</p>	<p>Релативно ниске школарине самофинансирајућих студената ++</p> <p>Политика одржавања ниских школарина и разумних цена за самофинансирајуће студенте ++</p> <p>Угроженост сопствених прихода вођењем социјалне политике према самофинансирајућим студентима и смањењем школарине за ову категорију студената ++</p> <p>Велики удео буџетских финансијских средстава РС и зависност извора финансирања Факултета од стране оснивача ++</p> <p>Неповољна друштвено-економска ситуација и могућност смањења броја студената заинтересованих за студирање ++</p> <p>Недовољна средства за материјалне трошкове Факултета, као и за унапређење наставног процеса и рада стручних служби ++</p> <p>Недовољна финансијска средства за развој научног подмлатка ++</p>

МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
Финансирање пројеката од националног значаја од стране оснивача +++	Мере штедње Владе РС, односно рестриктивно финансирање високошколског образовања од стране оснивача ++
Инвестициона улагања од стране предприступних фондова ЕУ, Светске банке и др. +++	Тенденција смањења буџетских места од стране оснивача ++
Заинтересованост страних студената за студирање +++	Захтеви студената за смањење и умањење школарине ++
Законска могућност да факултети, накнадом за комерцијалне и друге услуге, као и да уговорима са трећим лицима и консултантским услугама, обезбеде додатна финансијска средства +++	Смањење буџетских средстава по студенту ++
Побољшање квалитета предложених финансијских планова+++	Смањење буџетских средстава за покривање материјалних трошкова ++
Увођење заједничких студијских програма са високошколским установама из земље и иностранства+++	Пад интересовања за упис нових студената ++
Ефикаснија и рационалнија финансијска политика+++	Одустајање студената током студија ++
	Могућност смањивања финансијске аутономије високошколских установа ++

12.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 12

Једна од основних карактеристика извора финансирања Факултета је да постоји велики удео републичких средстава у финансирању и да, у случају промене приоритета од стране оснивача, Факултет може остати без значајних средстава неопходних за финансирање научног и наставног рада. У складу са наведеном карактеристиком, а ради одржавања и даљег унапређивања система финансијске стабилности, транспарентности, рационалности и финансијске оправданости извора финансирања и начина распоређивања и коришћења финансијских средстава, наводи се предлог мера у циљу побољшања квалитета дефинисаних стандардом 12:

- Увећавање прихода Факултета од услуга и издања и
- Формирање и одржавање кадровске и техничке логистике за налажење, конкурисање и администрирање националних и међународних пројеката и инвестиционих улагања од стране предприступних фондова ЕУ, Светске банке и др, за шта Факултет има значајан потенцијал.

Показатељи и прилози за стандард 12:

[Прилог 12.1 Финансијски план Факултета за 2017. годину](#)

[Прилог 12.2 Извештај о финансијском пословању Факултета за 2016. годину](#)

Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета

Високошколске установе обезбеђују значајну улогу студената у процесу обезбеђења квалитета, и то кроз рад студентских организација и студентских представника у телима високошколске установе, као и кроз анкетирање студената о квалитету високошколске установе.

13.1. Опис стања, анализа и процена стандарда 13

Улога студента у процесу обезбеђења квалитета на Факултету педагошких наука Универзитета у Крагујевцу остварује се кроз рад студентских организација и комисија. На Факултету постоје и делују две организације студената – Студентски парламент и Студентска организација кроз које студенти остварују своја права и интересе, укључују се у различите ваннаставне активности и побољшавају квалитет живљења и студирања. Факултет у складу са могућностима и потребама подржава активности студентских организација, а у складу са Законом и Статутом Факултета, омогућава и подстиче институционално укључивање студената у рад Факултета у свим значајним областима, преко студента продекана и представника Студентског парламента у органима Факултета.

Додатно, представници студената су чланови радних група за унапређење квалитета праксе и квалитета студијских програма. Студенте који учествују у раду Савета и комисија делегира студентски парламент.

Студентски парламент одржава редовне седнице на којима расправља о студентским питањима, делегира представнике студената у телима и органима Факултета и Универзитета, бира студента продекана и стара се о заштити права студената. Кроз комисије на Факултету студенти дају допринос побољшању квалитета наставе, студијских програма, ваннаставних активности и студентског живота.

Студентски парламент у протеклом периоду активно је учествовао у раду Факултета преко својих представника у телима и комисијама Факултета. Приликом избора наставника редовно се прибавља мишљење студената о њиховом педагошком раду. Представници студената чине 10% састава Наставно-научног већа Факултета, а у Савету факултета их има троје (Прилог 13.2). На овај начин студенти су непосредно укључени у одлучивање о релевантним питањима. Представници Студентског

парламента Факултета учествују и у раду Студентског парламента Универзитета у Крагујевцу (3 студента Факултета, од којих је један потпредседник Студентског парламента Универзитета и члан Сената Универзитета, а један координатор за међународну сарадњу Студентског парламента Универзитета).

У складу са Законом и Статутом Факултета, представници студената чланови су Комисије за обезбеђење квалитета и учествују у активностима за праћење и процењивање квалитета у различитим областима, као и у процесу периодичног самовредновања Факултета. Као чланови ова три тела – Наставно-научног већа, Савета и Комисије за обезбеђење квалитета – студенти имају могућност да учествују у свим сегментима система за управљање квалитетом, од формулисања Стратегије за обезбеђење квалитета, преко обраде и анализе података у различитим областима обезбеђења квалитета, до формулисања акционих планова и корективних мера и праћења њиховог спровођења.

Студенти су директно укључени у процес праћења и унапређења квалитета кроз ангажовање у раду Комисије за организовање и спровођење поступка студентске евалуације, чији је циљ укључивање ставова и мишљења студената у процес обезбеђења квалитета. Анкете се реализују у складу са правилником Факултета.

Студентска организација Факултета одржава редовне седнице на којима расправља о студентским питањима, стара се о заштити права студената и организује културно-спортске ваннаставне активности кроз спортске и културне радне групе.

Студентски парламент може самостално да организује и спроведе сопствену евалуацију студијских програма и достави своје мишљење и предлоге Комисији и Наставно-научном већу Факултета најкасније до краја текућег семестра.

Организацију чини 30 представника студената који се бирају од стране свих студената.

13.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<p>Учешћем студената у самовредновању и провери квалитета добија се боља слика квалитета наставе ++</p> <p>Активно учешће студената у органима и стручним телима Факултета и у раду органа за обезбеђење квалитета обезбеђује објективност оцењивања рада +++</p> <p>Могућност исказивања ставова сваког студента у циљу унапређења квалитета наставе и живота на факултету, преко студентске евалуације ++</p> <p>Студенти су равноправни партнери у комуникацији о самовредновању ++</p>	<p>Студенти нису у довољној мери укључени у праћење спровођења корективних мера и процењивање њихових непосредних ефеката +++</p> <p>Необјективно попуњавање анкета и незаинтересованост одређеног дела студената +++</p> <p>Незаинтересованост за учешће у телима за обезбеђење квалитета ++</p> <p>Честа усмереност студената на личне интересе ++</p> <p>Слаба мотивисаност студената за укључивање у процесе који они сматрају формалношћу и не препознају као кључне за увођење промена ++</p>
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<p>Веће укључивање студената у рад тела за обезбеђење квалитета +++</p> <p>Увођење нових сегмената евалуације студијских програма и рада Факултета ++</p> <p>Уважавање мишљења студената о акредитовању нових студијских програма ++</p> <p>Утицај студената на креирање критеријума за евалуацију наставног процеса и студирања ++</p>	<p>Некритичко мишљење студената у процесу евалуације +++</p> <p>Запостављање општег интереса у односу на лични ++</p> <p>Снижавање критеријума у оцењивању студената као последица студентске евалуације +</p> <p>Подаци добијени изјашњавањем студената не подстичу промене у наставној пракси +</p>

13.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 13

Активности и поступци за унапређивање квалитета биће усмерене на интензивније укључивање представника студената у све фазе провере квалитета, од планирања, анкетања до обраде података и сачињавања извештаја, кроз обезбеђивање довољног броја представника студената у рад комисија и поткомисија за обезбеђење квалитета. Ставови и мишљења студената о свим областима које се прате у процесу унапређивања квалитета биће укључени у формулисање корективних мера, а студенти ће бити укључени и у праћење имплементације корективних мера и поступака.

Предлог мера и активности за унапређење квалитета улоге студената у самовредновању и провери квалитета:

- Упознавање студената са значајем њиховог учешћа у обезбеђењу квалитета;
- Оспособљавање студената да критички и објективно дају процену квалитета;
- Осигурање анонимности анкетираних студената;
- Брижљива анализа добијених резултата и праћење резултата корективних мера.

Показатељи и прилози за стандард 13

[Прилог 13.1 Документација која потврђује учешће студената у самовредновању и провери квалитета](#)

[Прилог 13.2 Одлуке о верификацији мандата студената у телима Факултета](#)

Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета

Високошколска установа континуирано и систематски прикупља потребне информације о обезбеђењу квалитета и врши периодичне провере у свим областима обезбеђења квалитета.

14.1. Опис стања, анализа и процена стандарда 14

Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу обезбеђује спровођење поступака за оцењивање квалитета рада на основу утврђених стандарда. Факултет предузима све активности које су потребне да би се обезбедило квалитетно и објективно праћење и провере квалитета наставе, процеса студирања, спровођења и поштовања закона и прописа, као и професионалног ангажовања запослених. Факултет помаже наставницима, сарадницима, свим запосленима, а нарочито студентима, да унапреде своје компетенције и подигну ниво квалитета целокупног живота и рада на Факултету.

Периодична провера, систематско праћење, као и унапређење квалитета, представљају главне и приоритетне задатке које Факултет обавља у оквиру развоја квалитета. Ови процеси су праћени низом активности, које се тичу унапређења квалитета у оквиру унутрашње и спољашње провере квалитета координисаним од стране руководства факултета и Комисије за обезбеђење квалитета.

Комисија за обезбеђење квалитета уз помоћ и координацију руководства факултета, као и других стручних органа, одређује и примењује мере и поступке осигурања квалитета у складу са документима усвојеним од стране Наставно-научног већа, који су доступни јавности. Комисија такође надгледа и контролише ефикасност периодичног самовредновања у складу са Законом о високом образовању и осигурава јавност и доступност добијених података. Комисија континуирано и перманентно ради на развоју организационе културе квалитета, што подразумева не само периодичне провере квалитета наставног процеса, већ и успостављање својеврсне корелације између образовних и истраживачких активности. У складу са интернационалним стандардима, Комисија за обезбеђење квалитета у сарадњи са другим службама прати и анализира резултате научноистраживачког рада наставника и сарадника Факултета и издавачку делатност.

Континуирано се прати успех студената на појединачним испитима и у целини и на основу закључака у анализи добијених резултата предлажу се и предузимају мере за побољшање пролазности на испитима и успеха студената. На састанцима Комисије за обезбеђење квалитета анализира се претходни рад, указује на добре стране, као и недостатке у раду и праве месечни планови са задацима за кориговање недостатака или реализацију неостварених задатака из претходног периода. Комисија има одличну сарадњу са свим органима Факултета, наставницима, сарадницима и студентима.

Периодичне провере квалитета наставног процеса обавља Комисија за обезбеђење квалитета у складу са Пословником о раду ове Комисије, Стандардима и поступцима за самовредновање и обезбеђење квалитета и одредбама Закона и Статута Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина.

Комисија за обезбеђење квалитета води рачуна и о следећим елементима наставног процеса: обезбеђује интегрални систем квалитета наставе континуирано прати и процењује све аспекте квалитета наставе (планове и програме, распореде извођења наставе, начин и квалитет извођења наставе, квалитет извршилаца наставе – наставника и сарадника)

Систематско праћење и вредновање квалитета наставног процеса се врши кроз вредновање квалитета наставе (од стране студената, наставника и сарадника) и рада наставника и сарадника од стране студената путем периодичних анализа и разговора са наставницима и сарадницима. У циљу директне провере регуларности извођења наставе врши се и преглед педагошке документације и наставних база. Факултет стоји на располагању својим наставницима и сарадницима и спреман је да им помогне у циљу побољшања квалитета наставног процеса и организације наставних и ваннаставних активности.

Субјекти обезбеђења квалитета су руководећи органи, стручни органи и сви запослени и студенти Факултета. Факултет самовреднује свој рад најмање једном у три године. У самовредновању се разматра и оцена студената о квалитету наставног процеса.

Комисија за обезбеђење квалитета у новом сазиву образована је одлуком Наставно-научног већа Факултета 23.10.2014.

У оквиру свеобухватног и систематског праћења и периодичне провере квалитета Факултет предузима следеће:

- Факултет обавља процес самовредновања наставних програма и рада наставника путем анкетања студената и наставника;
- Периодично се обавља провера квалитета рада и функционисања служби Факултета путем анкетања студената и анализе документације;
- Факултет прати ефикасност реализације и поштовања наставних програма кроз анализу педагошке документације. Обавеза сваког наставника и сарадника је да води евиденцију о одржаним часовима, присутности студената и реализованим активностима;
- Факултет обезбеђује потребну инфраструктуру и услове за систематско прикупљање и обраду података неопходних за проверу квалитета. У поступку обраде података и анализе резултата Факултет укључује и особље Факултета (стручњаке из области информатике и статистичке обраде података);
- Факултет прикупља податке о објављеним научним радовима наставника и сарадника;
- Факултет сарађује са другим високошколским институцијама, институтима, школама, установама, државним институцијама и привредним субјектима у циљу унапређивања сарадње и побољшања квалитета рада;
- Предузимају се периодичне провере стања материјално-техничких средстава за извођење наставе. Факултет је до сада обезбедио сва потребна средства и најсавременију наставну технику и помагала;
- Факултет сарађује са бројним иностраним универзитетима и организацијама. Учествује на неколико Темпус пројеката и сарађује са иностраним партнерима. Овом сарадњом обезбеђује се стална размена искустава и информација које се затим користе за анализу стања и унапређивање даље праксе.
- Факултет редовно информише запослене, студенте и јавност о резултатима самовредновања и провере квалитета.
- Факултет у потпуности поштује принципе и правила установљена болоњским процесом и константно ствара услове за квалитетно и успешно студирање које одговара потребама друштва у XXI веку.

Факултет је обезбедио све елементе који чине систем обезбеђења квалитета. Поред тога, Савет Факултета је донео Стратегију обезбеђења квалитета која садржи мисију и визију развоја Факултета, опредељење Факултета за унапређење квалитета, мере за обезбеђење и субјекте и области обезбеђења квалитета. Наставно-научно веће

донело је следеће документе: Стандарди и поступци обезбеђења квалитета и Правилник о унутрашњој провери квалитета који служи као правни оквир за поступак контроле квалитета.

Унутрашњу проверу квалитета путем процеса самовредновања Факултет је радио током 2016/2017. и сачинио Извештај о самовредновању и оцењивању квалитета који је доступан на веб-сајту Факултета по његовом усвајању.

14.2 SWOT анализа

SWOT анализа	
ПРЕДНОСТИ	СЛАБОСТИ
<p>Стручан и обучен наставно-научни кадар +++</p> <p>Разрађен систем и процедуре за проверу квалитета и самовредновање +++</p> <p>Разрађена методологија поступака унутрашње провере квалитета који се спроводе конитуирано +++</p> <p>Мотивисаност свих субјеката за сарадњу и заједничко деловање +++</p> <p>Добра повезаност са другим институцијама у земљи и иностранству +++</p> <p>Подршка и учешће студената у свим активностима факултета као и висока оцена од стране студената у оквиру самовредновања. +++</p> <p>Добра сарадња са локалном средином и јавношћу. ++</p>	<p>Недостатак материјалних средстава за развој ефикаснијег система контроле квалитета +++</p> <p>Недовољна повезаност и сарадња са студентима који су завршили студије а могу активно да допринесу контроли и развоју квалитета +</p> <p>Недовољна искоришћеност људских ресурса на факултету +</p> <p>Недовољна укљученост појединих наставника у процес провере квалитета. ++</p> <p>Није успостављен систем анкетирања и прикупљања података ++</p> <p>Непоштовање рокова за реализацију активности предвиђених акционим планом +++</p>
МОГУЋНОСТИ	ОПАСНОСТИ
<p>Даље стручно усавршавање запослених на факултету +++</p> <p>Повезивање са студентима који су завршили студије +++</p> <p>Проширивање делатности факултета. (нови наставни програми, смерови, истраживачке и друге јединице, итд.) +++</p>	<p>Ризик од пада мотивације свих учесника процеса и за даљи развој квалитета ++</p> <p>Могућност осипања студената и пада интересовања за упис на постојећим програмима +++</p> <p>Преоптерећеност наставника и сарадника +++</p>

<p>Унапређење начина провере квалитета кроз развијање вештина сарадње и кооперације између свих субјеката ++</p> <p>Стварање централне базе података са подацима о самовредновању и провери квалитета +++</p>	
---	--

14.3 Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда 14

- Направити план ангажовања људских ресурса у процесу праћења и провере квалитета. Добро организованом и вођеном кадровском политиком обезбедити ефикасно и квалитетно искоришћавање људских ресурса Факултета;
- Направити план сарадње са студентима који су завршили студирање и који могу бити укључени у програм праћења, провере и унапређења квалитета студија у будућности;
- Израдити план сарадње са локалном средином и другим институцијама на плану размене искустава и међусобној помоћи у оквиру праћења и провере квалитета. Организовати посете, дискусије и заједничке активности на ову тему;
- Осмислити и спровести у дело систем електронског онлајн анкетирања и прикупљања података путем одговарајућих техничких и софтверских решења;
- Осмислити програм мотивисања запослених и студената за активно учествовање у систематском праћењу и провери квалитета.
- Мерама штедње и рационалним коришћењем расположивих материјалних и техничких средстава обезбедити трајно и ефикасно функционисање система за праћење и проверу квалитета.

Показатељи и прилози за стандард 14

Прилог 14.1 Информације презентоване на сајту о активностима које обезбеђују систематско праћење и периодичну проверу квалитета у циљу одржавања и унапређења квалитета

